G105hC

ÜBER DIE

MUNDARTEN UND DIE WANDERUNGEN

DER

ZIGEUNER EUROPA'S.

IV.

VON

Dr. FRANZ MIKLOSICH

WIRKLICHEN MITGLIEDE DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

WIEN, 1874.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Digitized by Google

SEPARATABDRUCK AUS DEM XXIII. BANDE DER DENKSCHRIFTEN DER PHILOSOPHISCH-HISTORISCHEN CLASSE
DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Druck von Adolf Holzhausen in Wien
k. k. Universitäts-Buchdruckerei.

Digitized by Google

Märchen und Lieder der Zigeuner der Bukowina.

Erster Theil.

Text mit lateinischer Interlinearversion.

Dass zur gründlichen Kenntniss einer Sprache Vocabulare nicht hinreichen, dass vielmehr dieselbe nur durch Texte ermöglicht wird, ist selbstverständlich. Wenn wir nun von jenen Texten, welche in der Mundart der englischen oder spanischen Zigeuner abgefasst in den Werken von G. Borrow, Ch. Leland und A. Jimenez zu finden sind, absehen, weil sie, für die Geschichte der Zigeuner und das Lexikon ihrer Sprache wichtig, für die Grammatik nur geringe Ausbeute gewähren, so beschränkt sich unser Vorrath an grammatisch verwerthbaren zigeunerischen Texten auf Folgendes: 1. A. J. Puchmayer, Románi Čib, das ist: Grammatik und Wörterbuch der Zigeuner-Sprache, nebst einigen Fabeln in derselben. Prag 1821. Die Fabeln sind von Puchmayer selbst übersetzt: die Sprache ist die der böhmischen Zigeuner, die mit der der ungrischen auffallend übereinstimmt. 2. A. F. Pott, Die Zigeuner in Europa und Asien. II. 464—521. Vorwiegend Übersetzungen. 3. O. Böhtlingk, Über die Sprache der Zigeuner in Russland. Bulletin de la classe historico-philologique. St. Pétersbourg 1853. I. 261. Es sind einige Lieder in der Mundart der Moskauer Zigeuner. 4. Bornemisza János, A' czigány nyelv elemei in: Új magyar muzeum. Pest 1853. IV. 83. Fünf kurze Lieder mit etwas übersetzter Prosa in der Mundart der ungrischen Zigeuner. 5. J. A. Vaillant, Grammaire, dialogues et vocabulaire de la langue des Bohémiens ou Cigains. Paris 1868. Gespräche in der Mundart der rumunischen Zigeuner. 6. F. Müller, Beiträge zur Kenntniss der Romsprache. I. Sitzungsberichte LXI. 149. Märchen und Lieder in der Mundart der ungrischen Zigeuner. 7. A. G. Paspati, Études sur les Tchinghianés ou Bohémiens de l'empire Ottoman. Constantinople 1870. Märchen in der Sprache der griechischen Zigeuner. 8. F. Müller, Beiträge zur Kenntniss der Romsprache. II. Sitzungsberichte LXX. 85. Der Aufsatz enthält zwei von den in 6. bekannt gemachten Märchen in die Mundart der böhmischen Zigeuner übertragen.

Digitized by Google

Von diesen Texten sind für den Sprachforscher die unter 6. und 7. angeführten am werthvollsten, weil sie umfangreichere Originalerzählungen enthalten.

Durch die ausnehmende Güte und aufopfernde Bemühung meines ehemaligen Zuhörers, gegenwärtig k. k. Professors an der Oberrealschule in Czernowitz, des Herrn Leo Kirilowicz, bin ich in den Stand gesetzt, die oben verzeichneten Texte um ein Ansehnliches zu vermehren. Was ich den Sprachforschern und Ethnographen biete, sind Märchen und Lieder der in der Bukowina lebenden Zigeuner: der Werth dieser Texte beruht auf der Stellung, welche die Mundart der rumunischen Zigeuner unter den Mundarten dieses Volkes einnimmt; auf der Originalität, da diese Märchen und Lieder nicht etwa von Nicht-Zigeunern in das Zigeunerische übertragen sind; und in nicht geringerem Grade auf der Treue, mit der mein verehrter Freund sie aufgezeichnet, und auf der Genauigkeit, mit der er sie erklärt hat, indem er dem Texte eine deutsche Interlinearversion hinzufügte und nicht müde ward, mir seine Bemerkungen über den nicht immer klaren Sinn der Erzählungen und Lieder, über den Ursprung einzelner Wörter und die Aussprache der Laute mitzutheilen.

Was den Inhalt betrifft, so sind in den Märchen Elemente nachweisbar, die wir in rumunischen und magyarischen Märchen wiederfinden; auf die Lieder hat die Volkspoesie der Rumunen und Kleinrussen einen unverkennbaren Einfluss geübt.

Die Lieder werden ohne Instrumentalbegleitung gesungen. Die Verse sind reimlos. Jeder Vers hat regelmässig zwei Hebungen. In der Hebung kann nur eine betonte Silbe stehen, der Ton mag der Wort- oder, bei einsilbigen Wörtern, Satzton sein. Die betonte Silbe in der Hebung bezeichne ich mit einem doppelten Acut.

O Tüdor Tudorél,
nách les, so koról,
háj de ternorö
lás rajé.
Haj de šukár kaj sás,
ol türči bívo bharó vazdé léskr.
Bitindás, so sách les,
haj le birőstar na potindás pe.

Die Senkung kann fehlen:

Hâj dön le.
Aj morá rajé ná dom.

Es kömmt dies ziemlich selten vor.

Die Sprache dieser Texte ist die der rumunischen Zigeuner, welche die zweite der dreizehn Gruppen bilden, in die sämmtliche Zigeuner Europa's zerfallen. Der Mundart der ungrischen Zigeuner am nächsten stehend, unterscheidet sich die Sprache unserer Texte von der der ungrischen Zigeuner, abgesehen von den aufgenommenen Fremdwörtern, vor allem durch den sogenannten unbestimmten Vocal, den Lepsius durch ę bezeichnet, und der in einer grossen Anzahl von Sprachen, namentlich in der rumunischen, eine Rolle spielt. Ich bezeichne ihn durch das altslovenische ъ. Da dieser Laut in den arischen Sprachen des heutigen Indiens dem altindischen *a* gegenübersteht,[1]) so könnte

[1]) Whatever degradation from its pure open quality the *a* had suffered must have been, it seems to me, in the direction of the neutral vowel (English ‚short *u*' in bul, son, blood), which has so generally taken its place in the modern pronunciation of India, rather than toward an *e* or *o*, as suggested by Weber, W. D. Whitney im Journal of the American Oriental Society. VII. Seite 362.

Digitized by Google

man versucht sein anzunehmen, die Zigeuner hätten diesen Laut aus ihrer indischen Heimat mitgebracht: da jedoch dieser unbestimmte, neutrale Vocal allen anderen Zigeunermundarten fehlt, so muss er aus dem Rumunischen aufgenommen sein. Die Verbindungen tš (č) und dž verlieren meist ihren Anlaut: *šaú* ungr. *čávo* filius. *žaú* ungr. *džav* eo. Vergl. rum. dial. še für če; žune für džune. Revue de linguistique V. Seite 242. 243. Ein fernerer Unterschied besteht in dem Gebrauch des den anderen Mundarten fremden Artikels *le, la: o rakloró le 'mparatósko* der Sohn des Kaisers; *la raklása* mit dem Mädchen; im plur. nom. lautet der Artikel *ol: ol raklí*, bei den ungrischen Zigeunern *o: o rakle* die Jungen. Endlich hat das rumunische Zigeunerisch die Betonung der Endsilbe in den einheimischen Wörtern meist bewahrt, während die Mundart der ungrischen Zigeuner in der Accentuation vom Magyarischen beeinflusst wird: rum. *parnó*. ungr. *párno*.

Was die Lehre von den Lauten anlangt, so biete ich hier eine Übersicht derselben und einige Bemerkungen über einzelne von ihnen.

Übersicht der Laute.

Consonanten									*Vocale*		
Momentane Laute					Dauerlaute						
Nicht aspirirt			Spiranten		Nasal	r-, l-Laute					
	tonlos	tönend	tonlos	tönend	tönend	tönend					
gutt.	*k*	*g*	*ch*						*a*	*o*	
pal.				*j*					*i*	*e*	*ɤ*
ling.			*š*	*ž*		*r*	*l*				
dent.	*t*	*d*	*s*	*z*	*n*						
lab.	*p*	*b*		*v*	*m*				*u*	*ŭ*	*ŭ*

ъ lautet wie etwa u oder o im engl. but, son. *ŭ* und *u* stellen die verklingenden i und u im Auslaute rum. Wörter dar: *mparáci* plur. *purkári. manúši; adámu. kroiurésu.*

Ausserdem besitzt die Sprache der Zigeuner in der Bukowina den Hauch h, jedoch meist nur in entlehnten Wörtern: *díne hram* scripserunt: *hram*, unmittelbar aus dem Kleinrussischen entlehnt, ist griech. γράμμα.

Die übrigen Laute der Sprache, die in der obigen Tabelle nicht aufgeführt erscheinen, sind zusammengesetzt. Hieher gehören 1. *c* und *č* d. i. ts und tš. 2. Die erweichten Consonanten: k', g'; ť, ď; ń; ŕ, ľ. Sie entstehen durch Verschmelzung von k, g; t, d; n; r, l mit j: *k'iradó* coctus vorausgesetzt in *tiradó* aus *kiradó. g'íu* triticum vorausgesetzt in *dĭŭ* aus *giv. sutás* dormivit. *das* dedit. *kajńí* gallina. *ťet* nox. *ľou* sumsit. Man beachte *ol katáń* neben *ol katáni* milites. Dass *baŕ* lapis dem *bar* saepes gegenübersteht, befremdet, da man weiches r eher bei *bar* saepes, das bei Paspati *bári* lautet und fem. ist, als bei *bar* lapis masc., woher das demin. *baroró*, vermuthen möchte. 3. Die aspirirten Consonanten: *kh, th, ph* und *bh*: *jakh* oculus. *thovó* pono. *pherâu* impleo und *bharó* magnus, das einzige Wort mit aspirirtem b in der Sprache der Zigeuner der Bukowina, sonst findet man *phabhi* poma bei den ungr. Zigeunern Bernemisza 93. Die aspirirten Consonanten entstehen durch Verbindung von k, t, p, b mit dem Hauch h: nur in *pchikó* humerus wird nach p die Spirans ch vernommen. Der Hauch h scheint der Spirans ch sich zu nähern: *phuv* aus aind. *bhūmi* terra möchte sich am ungezwungensten durch

Digitized by Google

die Annahme erklären lassen, der zur Spirans ch gewordene Hauch h habe die Verwandlung des b in p bewirkt; in einigen Mundarten tritt entschieden die Spirans ein. Puchmayer und Andere schreiben eh, nicht h: *pchuv*, *kchas*, *tchau*. pch geht manchmal in pš über, oder vielmehr es ist kaum zu entscheiden, ob ch oder š gesprochen wird: *pchikó* und *pšikó* humerus. *pšidel* statt *pširel* ambulat neben *pchjer* ambula. Auch erweichtes t kann aspirirt werden: *kathí* hic neben *kathí*. Vergl. *mathin* musca bei Puchmayer 44. *thil* Schmalz 49. *athóra* oculi demin. bei Bornemisza 88. 122. Letzteres sonst wohl *jakhora*.

Bemerkungen über einzelne Laute.

I. Mit dem k verbindet sich vor e oder i ein parasitisches j: kj, k', welches in tj übergeht, das wie erweichtes t, t gesprochen wird; t kann sich zu č vergröbern. Mit dem t verbindet sich vor e oder i gleichfalls j, daher tj, t, č. Wie k in k', t, so kann auch g in g', ď verwandelt werden. Und so wie t in t, so kann d in ď übergehen. In vielen Fällen ist nicht mit Sicherheit zu bestimmen, ob k' oder t gesprochen wird. I. a. *keravára* coquere. *tiradó* coctus. *tiradí*, *tiragí*, richtig *tirag'í*, coxerunt. *tiról* coquitur aus *tirjól*, *tirdól*, *tiraljól*. — *kermó* vermis. *termé*, richtig *terné* plur., das fast wie *černé* lautet. — *kílu* paxillus. *tílu*, richtig *tílu*. Es ist nicht das klruss. kôł. — *kinára* emere. *tinás* eminus, richtig *tináš*. *čindóu* emit pract. aus *tindóu*. — *kíru* dominus. *kíra* domina. *tíru*. *tíra*. ngriech. κύρ. κυρά. *tiráte* dominae. — *kisí* crumena. *kíss*, richtig *k'íss*, *tíss*, richtig *tiss*. — *dikára* videre. *dik'ól*, *ditól*, fast wie *dičól*, es ist sichtbar, aus *diklól*, bei Paspati 208. *díkiol*. — *pekára* coquere. *pek'ilás* wie *pečilás* coctum est, aus *peklilás*. Man erwartet *péklilas*. — *sikára* docere. *sikilás*, richtig *sik'ilás*, *sitilás* didicit aus *siklilás*, bei Paspati *síklilas*. — I. b. *láte* ei f. *láte*. — *téju* tilia wie *k'éju*. — *žouáte* ex hordeo wie *žouák'e*. — *rat* nox: *ratí* wie *rak'í*. — *rátiowel* nox ingruit. part. *rátilo* und *rakilo* Paspati. *ratilóu*, richtig *ratilóu*, *rakilóu*, wohl *rak'ilóu*. — *sováva* dormire. *sutás*, *sučás*, vielleicht *sučjás*, *sučóu* dormivit. — *čivava* trahere, iacere: damit hängt wohl zusammen *šutás*, *šučjás* ingessit. — *túdvica* calvaria, eigentlich cucurbita, ist klruss. тykvyća. — II. a. *giv* triticum: *dív* wie *gív*, richtig *g'ív*. — II. b. *dáva* dare: *das* dedit aus *diás*, *diúás*. — *daj* mater, daraus *dej*, *dij*, *di*, das fast wie *gi* d. i. *g'i* gesprochen wird. — *pandaváva*, bandaváva includere, wofür man *phandaváva* erwartet. *pandalóu*, *pandag'óu*. — *vázdava*, *lázdava* tollere. *vazdeu*, wohl *vazdeu*, und *vázgen* für *vízg'en*. — Der hier bezeichnete Lautwandel ist rumunischen Ursprungs: I. a. kedru cedrus: tedru. kêe clavis: têc. kiot de vesmlie das Jubeln: tiot. okju oculus. otu. b. temũ timeo: temũ. timpũ tempus: timpũ. vêrde viridis: vjerde. Auch im Slavischen ergibt die Erweichung des k und g dasselbe Resultat wie die des t und d: man vergleiche serb. ćeramida aus κεραμίς und madjistrat, von andern magjistrat geschrieben (dj, gj für cyr. ђ), mit pozlaćen aus pozlatjen und kadjen (kagjen) aus kad-jen: cyr. кађен.

II. Für e und o tritt manchmal i und u ein: *léste* und *lésti* ei m. *penúás* und *pinúás* dixit. *smparatóste* und *smparatósti* imperatori. *araklé* und *araklí* invenerunt. *balénca* und *balínca* capillis plur. instr. *chabé* und *chabí* cibus. *lové* und *loví* pecunia. O und u scheinen nur in tonlosen Silben zu wechseln: *chomér* und *chumér* Teig. *sordóu* und *šurdóu* effudit.

III. O anderer Mundarten geht in uo über: *čuon* luna. *luon* sal für *čon*, *lon* Paspati. Ebenso *vurdonúoro* demin. von *vurdón*, *vordón* Wagen. Auslautendes o geht, wenn es betont ist, in oũ über: *gelóũ* ivit, *gelό* Paspati.

Digitized by Google

IV. Die Verbindung *ā̃* findet sich meist in rum. Wörtern. *kā̃* ist aus *kaj o* hervorgegangen: *kā̃ bʒrš* in einem Jahre d. i. *kaj o bʒrš*, doch auch *k' o raj* zu dem Herrn d. i. *kaj o raj*. Die Verbindung *ē̃* kann wohl entbehrt werden.

V. Wenn u den zweiten Theil eines Diphthongs bildet, wird es mit dem Kürzezeichen versehen: *žaù* eo. *deula* neben *deula* Gott sing. voc. *viziteńóskʒ* auriga sing. dat. *amarǒ̀* noster neben *amaró*. Dagegen: *balâurʒ* draco viersilbig. *vizitéu* auriga. *phiulí* vidua. *žou* hordeum. *zméu* draco.

VI. Aj u. s. w. ist ein-, ai u. s. w. zweisilbig: *naj* digitus. *maj* os. Dagegen *naĭs* gratias. *paĭgâi* pagani.

Dem Texte ist eine lateinische Interlinearversion beigefügt; auf jedes Stück folgen Noten exegetischen und kritischen Inhalts.

Der zweite Theil wird ein Glossar enthalten.

A. MÄRCHEN.

1. Es kömmt doch an den Tag.

Sas ek manúš, aj sach les adévʒrʒ raklórʒ, sóde and o mušunój tiré. haj gelé trin
Erat quidam homo, et erant ei tot liberi, quot in formicarum cuniculo formicae. et iverunt tres

raklé, the sečerîu diù. thaj avilás o rakló le ʒmparatósko. haj pendás e raklí bharí: the
puellae, ut demeterent tritieum. ut venit filius imperatoris. et dixit filiae natu maxima: si

léla ma o rakló le ʒmparatósko, ekhá kaklâsa thau se léste ā̃ste vuranó. aj pendás e
ducet me filius imperatoris, uno fuso filiorum totum eius exercitum vestiam. et dixit

mižločío: ekhá manrâsa hrʒnisaró léste ā̃ste. haj pendás e cʒgní: the léla ma man, kʒró
media: uno pane nutriam eius exercitam. et dixit natu minima: si ducet me, pariam

lésko duj sfec logoféc le balésa somnakuná, th' ol dand margarítâr. ašundás o lókaji. ‚ʒm-
ni duos sanctos logothetas cum coma aurea, et dentes erunt ut margaritae. audivit servus. ‚im-

paráte, pendás e raklí bharí, the lá la la, ekhá kaklâsa thau vuravéla ti ā̃ste; pendás
perator, dixit puella natu maxima, si duces eam, uno fuso filorum vestiet tuum exercitam; dixit

e mižločío, the lá la la, ekhá manrâsa hrʒnîla ti ā̃ste; pendás e cʒgní, the lá la la, kʒrla
media, si duces eam, uno pane nutriet tuam exercitam; dixit natu minima, si duces eam, pariet

túko duj sfec logoféc le balésa somnakuné'. vo das čingár: ‚bólde tu pálpalí, le la raklé
tibi duos sanctos logothetas cum coma aurea'. ille exclamavit: ‚verte te retro, sume puellam

la cʒgné, šu la and e bríčka'. angardás la khʒrš. bešlás lâsa ek paš bʒrš, h' akhardé les
natu minimam, pone eam in curru'. adduxit eam domum. habitavit cum ea dimidium anni, et vocarunt eum

kaj ā̃ste, the marîl pe. bešlóu ek bʒrš kā̃ maripí. léste ʒmparatâsa kʒrdâs duj raklʒrš.
ad exercitum, ut pugnaret. mansit annum in bello. eius imperatrix peperit duos filios.

e slúžnika lou le, haj šutón le and e kotécu le balíngo, haj šutâs dou žuklʒrʒn páša láte.
serva sumsit eos, et proiecit eos in stabulum porcorum, et posuit duas canicolas prope eam (matrem).

avilé ratâkʒ ol balí, haj čingardôu e mátka le balínole: ‚hou. katé ol raklor' amarǒ̀ stʒ-
venerunt vesperi porci, et clamavit maxima suum: ‚huus, hic filii nostri do-

pənósko; šndâtʒ the den le čučí, the peu čučí, haj the tatarʒn le'. gelé ol balí and e mal.
mini; illico date eis mammam, ut sugant mammam, et calefacite eos'. iverunt porci in campum

avilás e slúžnika, diklás, k' ol rakloré šukár, na mulí, šudón le and o gráždo le grasténgo.
venit serva, vidit, quod pueri bene (sunt), non mortui, proiecit eos in stabulum equorum.

avilé ol grast ratáko, haj doũ čingári mátka le grastínde: ‚hoa, katé ol raklor' amaré sta-
venerunt equi vesperi, et exclamavit maximus equorum: ‚heus, hic filii nostri do-

pənósko; zndáts den le, the pen čučí'. tehára gžlóu grast and o mal. e slúžnika hoũ le,
mini; illico date eis, ut sugeant mammam'. mane iverunt equi in campum. serva sumsit eos,

haj prachosardlóu le and o gunój. haj bharilé duj braž somnakuní. avilás o zmparátu
et sepelivit eos in fimo. et ereverunt duae abietes aureae. venit imperator

katá j batalíjz. voj (e slúžnika) znklistóũ andlá léste. ‚zmparáte, kərdás tu zmparətása duj
a bello. illa (serva) ivit obviam ei. ‚imperator, peperit tibi imperatrix duas

žnklorá', zmparátu prachosardás la (zmparatása) pal o udár ž' and e kuštík, haj šudóũ le
canículas'. imperator sepelivit eam (imperatricem) post ianuam usque ad cingulum, et apposuit

žuklorõn, haj pénas la. vo las la služnikí. kodé slúžniko pendás le zmparatósko: ‚šin
canículas, et sugebant eam. ille duxit servam. haec serva dixit imperatori: ‚caede

kodól braž, haj kər mánga pátu'. ‚me na šinán. ek məndráca šukár!' ‚the na šiné, me
has abietes, et fac mihi lectum'. ‚ego non caedam, pulchritudo eximia!' ‚si non caedes, ego

meráu'. zmparátu thodás manušən, thaj šindón le, haj tidóũ sékom paľorá, haj phabardóũ
moriar'. imperator constituit homines, et cecidit eas, et collegit omnes assulas, et combussit

le pe jag. kərdás ek pátu ánda duj skənduri. haj sovélas le zmparatása and e pátu. haj
eas in igne. fecit lectum e duobus asseribus. et dormiebat cum imperatrice in lecto. et

pendás o rakloró o maj bharó: ‚prála, pharó j túka, prála?' ‚na j mánga pharó, kə pre
dixit filius maior: ‚frater, grave est tibi, frater?' ‚non est mihi grave, nam super

mánde sovél moró dad'. ‚aj túko pharó, prála?' ‚mánga j pharó, kə sovél e mášteha pre
me dormit meus pater.' ‚et tibi grave, frater?' ‚mihi est grave, nam dormit noverca super

mánde'. voj ašundlás, haj uštilás de telaíra. ‚zmparáte, the šinés kodó pátu, the thoch les
me'. illa audivit, et surrexit mane. ‚imperator, sece hunc lectum, pone eum

pe jag, the phaból'. ‚me na phabá les'. ‚músaj, the thoch les pe jag, kə me meráu'. porunčisardás
in igne, ut comburatur'. ‚ego non comburam eum'. ‚necesse est, ut ponas eum in igne, nam ego moriar'. mandavit

o zmparátu, the thol les pe jag. voj porunčisardás, tl' astupən e kúhla, the ná 'nkle ol
imperator, ut poneret eum in igne. illa mandavit, ut obturarent fumarium, ut non exirent

skəntéj' avrí. l' anklisté duj skəntéji, haj šaté pe pe duj bakriší. ol bakriší ašilé somna-
scintillae foras. et exierunt duae scintillae, et ceciderunt in duas ovienlas. ovienlae factae sunt an-

kuní. voj diklóá, haj porunčisardou k' ol hargári, the šinél le bakrišõn. das ol porá k' ol
reae. illa vidit, et mandavit servis, ut mactarent ovienlas. dedit intestina

hargáti, the chalavén le, haj doũ le ku número. von chalavénas p' o paí. duj porá našlé
servis, ut lavarent ea, et dedit ea numerata. illi lavabant in aqua. duo intestina evaserunt

p' o paí. von šindé duj porá p' ek paš, haj thodé le la número, thaj avilé kharé. ánda
in aqua. illi secuerunt duo intestina in dimidium, et addiderunt ea ad numerum. et venerunt domum. ex

kodól duj porá, kaj gelé p' o paí. kərdile duj holúbuť, haj díne pe p' o žaró, haj kərdile
his duobus intestinis, quae iverunt in aqua, factae sunt duae columbae, et circumgerunt se in caput, et factae sunt

raklorá. haj gelé kaj ekhá rají. kodé rají sas phiulí, haj prijmisardás le raklorõn. h'
pueri, et iverunt ad quamdam dominam. haec domina erat vidua. et excepit pueros. et

ankardás le jeftá barš. aj len sas lénga strájuri. aj zmparátu das béfelu and o tem, the
educavit eos septem annos. et illis erant suae vestes. et imperator dedit iussum in terra, ut

thídem pe léste koũ bálu. tidé pe se j Bukovína, chalé thaj pilí. pendás lénga zmparátu:
congregarent se ad eum ad saltationem. congregavit se tota Bucovina, ederunt et biberunt. dixit eis imperator:

Digitized by Google

‚gačín, so me pacasarĺóm'. kónik na gačisarĺón. haj gálé vi kodól duj raklorá. haj bášón
‚conīicite. quid ego passus sim'. nemo assecutus est. et iverunt etiam hi duo pueri. et sedent

kaj pórta. imparátu diklás le. ‚akharán vi kodól duj raklorán'. akharlé le kā imparátu.
ad portam. imperator vidit eos. ‚vocate etiam hos duos pueros'. vocarunt eos ad imperatorem.

sosté avilán. rakloráte?' ‚avilám, imparáte, kaj gačitā̂re'. ‚nu. gačín'. ‚sas ek manúš,
‚cur venistis, pueri?' ‚venimus, imperator. ad coniiciendum'. ‚agite, coniicite'. ‚erat quidam homo,

haj sach les raklorá. sóde tiré and o mušunój. haj gálé trin raklé, the sečerín dín. h' avilás
et erant ei liberi. quot formicae in formicarum cuiculo. et iverunt tres puellae, ut demeterent triticum. et venit

o rakló le imparatósko. haj pendás e raklí bhari: the léla ma man kadó rakló, me léste
filius imperatoris. et dixit filia natu maxima: si ducet me hic luvenis, ego eius

ā̂ste ekhá kaklósa thau vurjavó la. pendás e mižločio: the léla ma man, ekhá manrósa hra-
exercitum uno fuso filorum vestiam. dixit media: si ducet me, uno pane nu-

nisaró léste ā̂ste. pendás e czgní: the léla ma man kadó rakló le 'mparatósko, kará lésko
trians eius exercitum. dixit natu minima: si ducet me hic filios imperatoris, pariam ei

duj sfec logofée le balénca somnakuná, th' ol dand margaritári. pendás o lókaji le
duos sanctos logothetas cum coma aurea, et dentes (erunt ut) margaritae. dixit servus

'mparatóskā: ‚imparáte, pendás e raklí bhari, kā the lá la la, ekhá kaklósa thau vuraréla
imperatori: ‚imperator, dixit puella natu maxima, quod si duces eam, uno fuso filorum vestiet

ti ā̂ste; haj pendás e mižločio: the lá la la, ekhá manrósa hraúla ti ā̂ste; aj pendás
tuum exercitum; et dixit media: si duces eam, uno pane nutriet tuum exercitum; et dixit

e czgní: the lá la la, kárla túkā duj sfec logofée le balínca somnakuní, h' ol dand margā-
natu minima: si duces eam, pariet tibi duos sanctos logothetas cum coma aurea, et dentes (erunt ut) marga-

ritári. anšárste, margaritár! imparátu bešlás lásu ek paš bárš, haj gálás kaj batalíja. haj
ritae. exi, margarita! imperator habitavit cum ea dimidium anni, et ivit in bellum, et

bešlás ek bárš. imparatása kárdás dou raklorán. e slúžnika lon le, šutón le and e kotécu le
mansit unum annum imperatrix peperit duos filios. serva sumsit eos, proiecit eos in stabulum

balíngo, haj šutón láka dou žuklorán. othár avilé 'l balí ratí, haj čingarĺón e mátka le
porcorum, et apposuit ei duas caniculas. inde venerunt porci noctu, et clamavit maxima

balíndle: hon, kat ol raklor' amará stapanóskā, músaj, the den le čučí, telára gal ol balín
suum: hens, hic filii nostri domini, necesse est, ut detis eis mammam. mane iverunt porci

and e mal. e slúžnika avilón, diklón, kā j sukár, šutón le and o gráždo le grasténgo.
in campum. serva venit, vidit, quod sunt bene, proiecit eos in stabulum equorum.

avilé ol grast ratí, doā čingári mátka le grastínde: hon, kā katí ol raklor' amará stapā-
venerunt equi noctu. clamavit maximus equorum: hens, hic filii nostri do-

nóskā. músaj, the den le čučí. telára gal ol grast and o mal. voj avilón, haj diklór, kā
mini, necesse est, ut detis eis mammam. mane iverunt equi in campum. illa venit, et vidit, quod

j šukár, prachosarĺón le and o gunój le grasténgo, haj b(b)arilé duj bráž somnakuní. avilón
sunt bene, sepelivit eos in fimo equino, et creverunt duae abietes aureae. venit

o imparátu kat e ā̂ste, e slúžnika anklištón anglál léste, imparáte, kardás imparatása duj
imperator ab exercitu. serva ivit obviam ei, imperator, peperit imperatrix duas

žuklorán. imparátu prachosarĺás la palá ndár, haj thodáde le žuklorán, the pen. imparátu
caniculas. imperator sepelivit eam post iannam, et apposuit caniculas, ut sugerent. imperator

lach la služniká. imparatása pendás: ‚šin ol bráža, haj kar ek pútu'. ‚me na šináu. kā j
duxit servam. imperatrix dixit: ‚caede abietes, et fac unum lectum.' ‚ego non caedam, nam sunt

šukár'. ‚the na šiné, me merán'. imparátu pornnčisarĺón. haj šindé le, haj tidón sékoa pa-
pulchrae'. ‚si non caedes, ego moriar'. imperator mandavit, et ceciderunt eas, et collegit omnes as-

Digitized by Google

l'orá, haj šudóu le pe jag, haj kərdás ek pátu, haj sovélas smparátu and o pátu k' ol la
sulas, et proiecit eas in ignem, et fecit unum lectum, et dormiebat imperator in lecto
služnikása. haj pendás o pral o maj bharó: ‚pharó j túko, prála?' ‚mánga na j pharó, kə
eum serva. et dixit frater natu maior: grave est tibi, frater?' ‚mihi non est grave, nam
sovél moró dad o čečó pre mánde; aj túko j pharó, prála?' ‚mánga j pharó, kə sovél e
dormit meus pater verus super me; et tibi est grave frater?' ‚mihi est grave, nam dormit
mášteha pre mánde'. voj ašundóü, uštilóü de tehára. ‚smparáte, the šinés kadó pátu, the thos
noverca super me'. illa audivit, surrexit mane. ‚imperator, caede hunc lectum, pone
pe jag'. ‚me na šinó, kə j mándru'. ‚the na šiné, meráu'. smparátu poručisardóü, haj šindóü
in igne'. ‚ego non caedam, nam est pulcher'. ‚si non caedes, moriar'. imperator mandavit, et secuit
pátu, haj thodé pe jag. haj pendás, the pandán e káhla, haj chuklé duj skuntéji pe duj
lectum, et posuerunt in igne. et dixit, ut obturarent fumarium. et exsiluerunt duae scintillae in duas
bakriší, th' ašilé sounakuní. voj diklóü, haj poručisardás p' ol hargáci, the šinél le, haj
oviculas, et factae sunt aureae. illa vidit, et mandavit servis, ut mactarent eas, et
das kaj duj raklé ol porá, the thovél. haj skəpisardás duj porá, haj von šindé duj porá,
dedit duabus servabus intestina, ut lavarent. et evaserunt duo intestina, et illi secuerunt duo intestina,
haj kərdé le la número the avén. ánda kodó porá kərdile duj holúbuř, haj díne pe p' o
et fecerunt ea ad numerum ut essent. ex his intestinis factae sunt duae columbae, et circumegerunt se in
šəró, haj kərdile duj raklorə, haj gələ kaj ekhá rají phiulí, haj prijmisardás le, h' ankər-
caput, et factae sunt duo pueri, et iverunt ad quandam dominam viduam, et excepit eos, et edu-
dách le jeftá bərš. smparátu tidás and e Bukovína the avén k' o bálu. haj chalé haj
cavit eos septem annos. imperator congregavit in Bucovina ut venirent ad saltationem. et ederunt et
pilé. smparátu pendás, the gəčín, so vo pəcəsardás. kónik na gəčisardóu, aj me gəčisardám.
biberunt. imperator dixit, ut conlicerent, quid ille passus esset. nemo assecutus est, et ego assecutus sum.
a the na patás, amé sam ti raklorə, amarí dej palá udár prachomé'. atúnčj avilách léste
et si non credis, nos sumus tui filii, nostra mater post annum sepulta'. tum venit sius
dej and e aulín. ‚lašó tumé des, morš raklorá!' ‚naís túkə, dáli!' haj liné la služniká
mater in aulam. ‚bonus vobis dies, mei filii?' ‚gratiae tibi, mater!' et prehenderunt servam
kodolá, haj pauglé la kaj ek grast biskadá, haj dach la drum pe mal, haj kərdách la se fərəm.
illam, et ligarunt eam ad equum indomitum, et dederunt ei cursum in campum, et fecit eam totam frusta

---

3. *ekhá kaklása than* mit so viel Faden, als auf eine Spindel gehen.

4. *the léla ma man* rum. de m' ar lua pe mine.

5. *sfec logofée* Heilige und Logotheten, d. i. wohl: gut und klug.

6. Statt *la* erwartet man *lás*, *las* II. sing. Der Auslaut s ist abgefallen, der acc. des Pronomens verdoppelt. Ebenso weiter unten.

12. *mátka*, rum. matkъ regina apum, wird hier auf Schweine und Stuten angewandt.

12. *raklor' amarə stəpənósko* statt *raklorə* u. s. w. Die ersten zwei Worte haben nur einen Accent.

33. *díne pe p' o šəró* sie machten einen Burzelbaum.

35. *léngə strájuri* ihre, d. i. eigene Kleider.

48. *šušərəte, mərgəritáf!* komm hervor, Perle! ist nach meinem Gewährsmann gleichsam eine Zauberformel, mit der der erzählende Knabe seine vor dem Thore des Palastes bis an den Gürtel eingegrabene Mutter aus der Erde hervorzieht. *šušərəte* ist blos dem Sinne

nach übersetzt: der Zigeuner behielt beim Übertragen in's Rumunische den Ausdruck *snšórste* bei.

50. *othár* von dort, als ob *mal* vorhergienge: vom Feld.

60. *k' ol la služnikása*, richtig vielleicht *k' ola:* vergl. *olen* eos, eas in der Mundart der ungrischen Zigeuner: dagegen spricht jedoch der folgende instr.

71. *me gčisardóm*, richtig: *gčisardóm.*

74. *dach la drum pe mal*, rum. aŭ dat drum liess es laufen, wörtlich: gab ihm den Weg.

II. Der Säugling der Stute.

Žálus ek rašáj snkastó p' ek grazní and o fóru. aj e grazní skapisújlon (das rsl). e
Ibat quidam presbyter equitans in equa in urbem. et equa emisit (dedit peditum).

grazní pendás: ‚hopa! kš snklistás ma o rašáj. (hópa! šas ma bulí pópa). sach le rašás
equa dixit: ‚hopa! nam ascendit me presbyter. (hopa! dedit mihi in culum presbyter). erat presbytero

lažaó. h' angardás la and o voš, haj meklás la othí. e grazní kardás jekhó šaurós. h'
pudor. et duxit eam in silvam, et reliquit eam ibi. equa peperit unum puerum. et

avilás o dil, thaj boldón les, haj thodón lésko anáu: ‚šíu la grazúnko!‘ pilás čučí ek bors,
venit deus, et baptizavit eum, et indidit ei nomen: ‚filius equae!‘ bibit mammam unum annum,

haj gelás kaj ek kopáčj, the córdel les avrí, haj n' aštisardón. ‚ej, dáli! šnkš the maj
et ivit ad quamdam arborem, et trahit eam foras, et non potuit. ‚heu, mater! etiam amplius

peu čučí ek borš‘. maj pilús ek borš čučí, gelás kŏā kopáčj, snkaladón les. ‚akaná,
bibam mammam unum annum‘. amplius bibit unum annum mammam, ivit ad arborem, extraxit eam. ‚nunc,

dáli, me žáp-tar tútar‘. haj gelás and ol vošá, h' araklás jekhó manušós. ‚lašó tu des!‘ ‚naís!‘
mater, ego abibo a te‘. et ivit in silvas, et invenit quemdam hominem. ‚bonus tibi dies!‘ ‚gratias!‘

‚sar bušós?‘ ‚paráu-kašt‘. ‚haj, the chutilása amé pral. hájda mánca!‘ gelé maj anglí, maj
quomodo nominaris?‘ ‚finde-arbores‘. ‚heu, facianus nos fratres. veni mecum!‘ iverunt porro, adhuc

araklí jekhós. ‚lašó des!‘ ‚naís!‘ ‚sar bušós?‘ ‚paráu-ol-baf‘. ‚haj, the chutilása amé pral‘.
invenerunt quemdam. ‚bonus dies!‘ ‚gratias!‘ ‚quomodo nominaris?‘ ‚finde-lapides‘. ‚age, faciamus nos fratres‘.

chutildé pe pral. ‚hújda mánca!‘ gelé maj anglí. maj araklé jekhós. ‚lašó j tu des!‘ ‚naís!‘
fecerunt se fratres. ‚veni mecum!‘ iverunt porro. adhuc invenerunt quemdam. ‚bonus est tibi dies!‘ ‚gratias!

‚sar bušós?‘ ‚bandarau-ol-kašt‘. ‚hájda mánca!‘ gelé štar žení maj anglí, h' araklé 'k khor
‚quomodo nominaris?‘ ‚deflecte-arbores‘. ‚veni mecum!‘ iverunt quatuor porro, et invenerunt domum

čorúngo. šindé ol čof ek jálovica. kaná diklé leu ol čof, našlí. gelé tar (ol čof), thaj
furum. mactarunt fures invencam. ubi viderunt eos fures, fugerunt. abierunt (fures), et

meklóu o mas antrégu. von tiradí mas, thaj chalé. ratardí. tehára pendás o šíu jépej: ‚hájdan
reliquerunt carnem integram. illi coxerunt carnem, et ederunt, pernoctarunt. mane dixit filius equae: ‚venite

trin and o voš la vanát, haj jek the bešél khorá, the karól chabé‘. meklé khorá paravél-kašt,
tres in silvam ad venandum, et nunc maneat domi, ut faciat cibum‘. reliquerunt domi findit-arbores,

the karól chabé. haj kardás chabenáta lašé. haj avilás ek phuró léste štjopáko de bharó aj
ut faceret cibum. et fecit ciboe bonos. et venit senex ad eum palmaris magnitudine et

ol šor kujáko. ‚de ma, the chaŭ‘. ‚me na daŭ, kš avéna de la vanát, haj na j, so daŭ len‘.
barbā cubitalis. ‚da mihi, ut edam‘. ‚ego non dabo, nam venient a venatione, et non erit, quod dem eis‘.

o phuró gelás and o voš, haj šindás štur karlídže, thaj šutón les (pararél-kašt) pe phu, haj
senex ivit in silvam, et secuit quatuor uncos, et proiecit eum (findit-arbores) in terram, et

cəntosardóu les pe phu le ol vast vi ol pənrə́, thaj chaĺóu se ol chabé, apój dón lésko drum,
affixit eum in terra manibus et pedibus, et adit totum cibum, tum dedit ei cursum,
haj gəló tar. vo járə šutóu mas and ol kakáve, the tiról. avilé kat o vənátu, haj pušlóu:
et abiit. ille iterum immisit carnem in ahena, ut coqueretur. venerunt a venatione, et interrogarunt:
‚kərdáu chabé?‘ ‚de sar gəlán, šutóm o mas kaj jag, haj na j tiradó miští‘. ‚le les, sar sə,
‚fecisti cibum?‘ ‚ex quo abiistis, apposui carnem ad ignem, et non est cocta bene‘. ‚sume eam, uti est,
kə sam bokhalí‘. lou les, sar sas, haj chalé les. ratardí. dújto des meklé avrés bukatár, haj
nam sumus esurientes‘. sumsit eam, ut erat, et ederunt eam. pernoctarunt. postero die reliquerunt alium coquum, et
von gəlé trin la vənát. o phuró járə avilás, ‚de ma váre so, the chau‘, ‚níči dau, kə avéna
illi iverunt tres ad venandum. senex iterum venit. ‚da mihi aliquid, ut edam‘, ‚non dabo, nam venient
de la vənát, thaj na j, so the dau, the chan‘. vo gəlás and o voš, thaj šindóu star kərlídže,
a venatione, et non erit, quod dem, ut edant‘. ille ivit in silvam, et secuit quatuor uncos,
haj cəntosardóu les pe phu le ol vast vi ol pənrə́, haj chaĺóu se o chabé, haj dou lésko drum,
et affixit eum in terra manibus et pedibus, et edit totum cibum, et dedit ei cursum,
haj gəló tar. vo járə šutás mas and ol kakáve, the tiról. avilé de la vənát. ‚kərdán chabé?‘
et abiit. ille iterum immisit carnem in ahena, ut coqueretur. venerunt a venatione. ‚fecisti cibum?‘
‚de sar gəlán, šutóu kaj jag, haj na j tiradá, kə j phuró mas‘. ratardí. tríto des meklé
‚ex quo abiistis, apposui ad ignem, et non est cocta, nam est vetus caro‘. pernoctarunt. tertio die reliquerunt
avrés bukatár. von gəlé la vənát trin žéue, haj von duj na phendí, so pəcasardí. járə avilás
alium coquum. illi iverunt ad venationem tres, et illi duo non dixerunt, quae passi sunt. iterum venit
o phuró, mangás chabé. ‚níči dau, kə avéna kat o vənatu, aj me na j so dau le‘. vo gəlás
senex, poposcit cibum. ‚nequaquam dabo, nam venient a venatione, et ego non erit quod dem eis‘. ille ivit
and o voš, haj šindé štar kərlídže, haj cəntosardás les pe phu le ol vast vi ol pənrə́, haj chalás
in silvam, et secuit quatuor uncos, et affixit eum in terra manibus et pedibus, et adit
se o chabé, haj don lésko drum. avilé kat o vənátu. ‚kərdáu chabí?‘ ‚de sar gəláu, šutóm
totum cibum, et dedit ei cursum. venerunt a venatione. ‚fecisti cibum?‘ ‚a quo abiistis, immisi
mas and ol kakáve, haj na j tiradó, kə j phuró‘. štárto des ašilás o šíu jépej bukatáŕ, haj
carnem in ahena, et non est cocta, nam est vetus‘. quarta die mansit filius equae coquus, et
kərdás chabé lašó. avilás o phuró. ‚de me váre so, the chan, kə som bokhaló‘. ‚an urdí, kə
fecit cibum bonum. venit senex. ‚da mihi aliquid, ut edam, nam sum esuriens‘. ‚veni huc, nam
do tu‘. akhardóu les and o khər, haj lou les šorəndar, haj angardás les kaj ek fágu, haj
dabo tibi‘. vocavit eum in domum, et prehendit eum barbā, et duxit eum ad fagum, et
maladás le toverésa and o fágu, haj paradón les ek paš. haj šutóu léskə šor and o kopáč,
percussit securi in fagum, et scidit eam dimidium, et ingessit eius barbam in arborem,
thaj ankalaĺás o tovér, haj marĺás péne paš ol sor, haj meklás (les) othí. avilé de la vənát.
et extraxit securim, et impegit cuneos iuxta barbam, et reliquit (eum) ibi. venerunt a venatione.
don len, the chan. ‚sóstar na kərdán kadó lašó chabí sar mi?‘ von chalí. o phuró las o kopáč and
dedit eis, ut ederent. ‚cur non fecistis tam bonum cibum ut ego?‘ illi ederunt. senex sustulit arborem o
e phu p' ol pchikə́, haj cərdón les pála péste, haj gəló tar and e jezuníe p' olár lâme. pendás
terra in humeros, et traxit eam post se, et abiit in speeum in alterum mundum. dixit
lénge o šíu jépej: ‚hájdan mánca, haj dikəna, so chutildóm‘. von gəlé, haj námaj o than araklé.
eis filius equae: ‚venite mecum, et videbitis, quid ceperim‘. illi iverunt, et nonnisi locum invenarunt.
pendón o šíu jépej: ‚hájdan mánca, kə músaj, the arakáu les‘. von gəlé se j úrma le kopačéste
dixit filius equae: ‚venita mecum, nam necesse est, ut inveniam eum‘. illi iverunt semper vestigium arboris
ži kaj léste jezuníe. ‚kathé šutás pe. kon šúlas pe, the aukalál les?‘ von pendí: ‚amé na
usque ad eius specum. ‚hic ingessit se. quis immittat se, ut extrahat eum?‘ illi dixerunt: ‚nos non

šos amí, kə amé darás; šup tu tu, kə tu chudilǐán les'. vo pendás: ‚me šo me, aj tumé te
immittemus nos, nam nos timemus; immitte te tu, nam tu cepisti eum'. ille dixit: ‚ego immittam me, et vos

colacharən, kə ankárna manca čečepí'. von colachar(d)é, kə ankárna lesa čečepí. von kərdé
inrate, quod servabitis mecum iustitiam'. illi inrarunt, quod servabunt cum eo iustitiam. illi fecerunt

hosdópa, haj meklés pe and e jezuníe, haj gəlás p' otéver lúme. othé sas auliná tála j phu.
corbem, et demisit se in speeum, et ivit in alterum mundum. ibi erat palatium sub terra.

h' arakĺón le phurés le šorónca and o kopáč. thodón les pe hosdópa, haj cərdé les arrí. vo
et invenit senem cum barba in arbore, posuit eum in corbe, et traxerunt eum foras. ille

45 *alosardás ek baf bharó, haj thodás and e hosdópa, ‚the cárdena o baf, cárdena vi man'. von*
exquisivit lapidem magnum, et posuit in corbe, ‚si trahent lapidem, trahent etiam me'. illi

cərdé ži ek paš, haj šiudé o šaló. vo astardás the rovél. ‚akaná me som propadimé'. haj gəlás
traxerunt usque ad dimidium, et absciderunt finem. ille coepit flere. ‚nunc ego sum perditus'. et ivit

tála j phu, haj arəsás kaj ek khər. othé sas ek phuró thaj jek phuí—koró (lé-duj), kə anka-
sub terram, et venit ad quandam domum. ibi erat senex et vetula—coeci (ambo), nam exeme-

ladí léngə jakhá zónele. šúu jépej gəlás lénde, haj pendás: ‚lašó j des!' ‚naís! aj kon san tu?'
runt eis oculos zenae. filius equae ivit ad eos, et dixit: ‚bonus est dies!' ‚gratias! at quis es tu?'

‚me som manúš'. ‚aj phuró san or ternó?' ‚ba, me som ternó'. ‚the avés aménə rakló'. ‚miští'.
‚ego sum homo'. ‚et senex es an invenis?' ‚hen, ego sum invenis'. ‚esto nobis filius'. ‚bene'.

50 *le phurés sach les deš bakró. ‚haj, le le bakrón, haj pəštisár le, chal to dad! aj the na žas*
seni erant decem oves. ‚hen, sume oves, et pasce eas, deliciae patriae! at ne i

p' o vast o čečó, kə chutilén tu ol zóne, h' ankalán ti jakhá; othé lónde mošíjə; aj že p' o
ad manum dextram, nam prehendent te zenae, et eximent tuos oculos; ibi earum ager; sed i ad

vast o stóngo, kə na j le trjába; othé moró mošíjə'. vo pherdón trin des p' o vast o stóngo,
manum sinistram, nam non est eis ius; ibi meus ager'. ille ivit tres dies ad manum sinistram,

ži kaj ľoí sáma, haj kərdás léskə ek fluerás, haj gəlás p' o vast o čečó le bakrónca. h' an-
donec observavit, et fecit se tibicinem, et ivit ad manum dextram cum ovibus. et ob-

klistás e zóna and o lésko drum, haj pendás léskə: ‚e bul ta dáki! so róden kothé?' vo
viam venit zena in eius via, et dixit ei: ‚cuius tuae matris! quid quaeritis hic?' ille

55 *astardás the delábel and o flúeru. ‚kəl mángə ek córa'. vo astardás the delábel, aj voj kəlás.*
coepit canere tibia. ‚salta mihi paulum'. ille coepit canere, et illa saltavit.

voj kaná kállas maj miští, vo paradás flúeru and ol dand. e zóna pendón: ‚so kərdán, tha
illa cum saltaret optime, ille fregit tibiam dentibus. zena dixit: ‚quid fecisti, quod

paradán, kə me maj miští kəlós?' ‚hájda mánca kə̃a kopáčj kə̃a páltinu, the lau o jilá ándra
fregisti, quando ego optime saltabam?' ‚veni mecum ad arborem ad acer, ut sumam cor ex

léste, the kəráu flúeru, haj soró des delábo, haj (tu) kəlé. hájda mánca!' vo gəlás kə̃a páltinu
eo, ut faciam tibiam, et totum diem canam, et (tu) saltabis. veni mecum!' ille ivit ad acer,

haj don le toveré and o páltinu, haj paradón les ek paš. ‚šu to vast. haj chútil o jilí'. voj
et percussit securi in acer, et fidit id dimidium. ‚ingere tuam manum, et sume cor'. illa

60 *šučjás o vast, vo ankaladás o tovór. haj meklás láko vast and o kopáč. voj das čingár: ‚stígu*
ingessit manum, ille extraxit securim, et reliquit eius manum in arbore. illa exclamavit: ‚cito

ankaláu moró vast, kə padól'. aj vo penás: ‚kaj san ol jakhá le phurəskə thaj la phurjáka?
exime meam manum, nam frangetur'. at ille dixit: ‚ubi sunt oculi senis et vetulae?

kə the na phené, me šináp ti kor'. ‚že and o tríto kəmarúca: and ek stékla san ol maj bharé
nam si non dices, ego abscindam tuum collum'. ‚in tertiam cellam: in quodam vitro sunt maiores

le phuráskə, ol maj cegné la phurjáka'. ‚sar šuvó le pálpali?' ‚san othé and ek stékla paí,
senis, minores vetulae'. ‚quomodo applicabo eos iterum?' ‚est ibi in quodam vitro aqua,

haj thindár len and o paí, thaj šuũ le, kz lipím pe, haj mak le paésa, haj von dikína'. šindõũ
et humecta eos aqua, et applica eos, et agglutinabuntur, et unge eos aqua, et illi videbant'. abscidit

láte kor, haj gslás, haj las ol jakhá le phuráska haj la phurjáka, haj las o paí, haj thin-
eius collum, et ivit, et sumsit oculos senis et vetulae, et sumsit aquam, at hu-

dardõũ le and e paí, haj šutõũ le, haj lipisájle, maklás paésa, haj diklé. peudás o phuró thaj
mectavit eos aqua. et applicavit eos, et adglutinati sunt, unxit aqua. et viderunt. dixit senex at

e phurí: ‚naís túkz, moró šaó! the avés moró šaó de večj. me dau pe to vast se, aj me žáp-tar
vetulae: ‚gratias tibi, mi fili! esto meus filius in aeternum. ego dabo in tuam manum omnia, et ego abibo

kaj morá úámuí, kz de deš bars na diklóm le'. li' auklistás o phuró p' ek cápu haj phurí
ad meos consanguineos, nam a decem annis non vidi eos'. et ascendit senex in hircum et vetula

pe ek bakrí, haj peudás péska rakléska: ‚chal to dad! phjer thaj cha thaj pi!' geló tar o phuró
in ovem, et dixit suo filio: ‚deliciae patris! ambula et ede et bibe!' abiit senex

thaj e phurí kõã úámuí. vi vo las pe, haj phúrlas and o voš. and ek kopáč sas ol púi la
et vetula ad consanguineos. etiam ille profectus est, et ambulabat in silva. in quadam arbore erant pulli

pažorák. haj ek balúura zuklélas, the chal le, aj o šíu jépej diklóu, thaj zuklistõũ oprá, haj
aquilae. et draco ascendebat, ut devoraret eos. et filius equae vidit, et ascendit supra, et

mudardõũ les. haj ol púi peudé léska: ‚del tu o dil bacht, kaj mudardáu les, kz péulas morá
occidit eum. et pulli dixerunt ei: ‚dabit tibi deus fortunam, quod occidisti eum, nam dicebat mea

díj, kz ánda sékom bars ankalálas púi, haj kodó balúuru se chalas len. aj kaj garavása tu?
mater, quod in quovis anno excludebat pullos, et hic draco semper devorabat eos. at ubi absconderemus te?

kz avélu amarí díj, haj chála tu. aũ, thaj šu tu tal amúnde, thaj ušaravása tu le phakánca'.
nam veniet nostra mater, et devorabit te. veni, et pone te sub nobis, et tegemus te alis'.

avilás lendi díj. ‚kándel mánga manúš premintán'. ‚na j, dále, kodé fal tu, kz tu urjás oprál,
venit eorum mater. ‚olet mihi homo recens'. ‚non est, mater, hoc videtur tibi, nam tu volas alte,

haj o púchu maról tu'. ‚na j čečés, trébul, the avél manúš kathí. aj kon šiulás le balaurós?'
et vapor occupat te'. ‚non est verum, necesse est, ut sit homo hic. et quis occidit draconem?'

‚me na žanáu, dále!' ‚sekavéu les, the dikáu les'. ‚sau, dále, maškár amúnde'. aukaladé les,
‚ego non scio, mater!' ‚ostendite eum, ut videam eum'. ‚est, mater, inter nos'. extraxerunt eum,

haj voj diklóu les, sar diklóu les, haj doũ les buká. ol púi astardé the rovén haj the marém pe.
et illa vidit eum. ut vidit eum, deglutivit eum. pulli coeperunt flere et plangi.

‚ankaladás amén and e múrte, haj tu chaléu les'. ‚ašõ, kz me šjádo les avrí'. haj šaglõũ les,
‚liberavit nos a morte, et tu devorasti eum'. ‚exspectate, nam ego vomam eum foras'. et evomuit eum,

haj pušlóu les: ‚so kamés ánda kodé, kz ankaladán morá pujunín and e múrte?' ‚na kamáu
et interrogavit eum: ‚quid vis pro eo, quod liberasti meos pullos a morte?' ‚non volo

kanč, númaj the aukalás ma p' otéver lúme'. ‚the žanglómas, the mekláuas, the chal le pujunín,
quidquam, tantum ut expedias me in alterum mundum'. ‚si sciviasem, concedendum tibi erat, ut devoraret pullos,

kz nánga zorás pharó, the ankalaváp tu oprá. žanés, sar me ankalará tu? dešudúj bová mauró
nam mihi valde difficile, ut expediam te surasum. scis quomodo ego expediam te? duodecim furnos panis

the pekás haj dešudúj jálovice, haj dešudúj buc mul the les'. vo ánda triu des gutosardõũ. voj
coque et duodecim iuvencas, et duodecim dolia vini sume'. ille in tribus diebus fecit. illa

peudás: ‚šu le pre man, haj kaná bandaró o šaró pe stãugo, ek jálovica the šúdes nánga and
dixit: ‚iace ea in me, et quando vertam caput ad sinistram, unam iuvencam iace mihi in

o muj, thaj ek bou mauró; haj kaná bamlaró p' o čečó, the šúdes nánga e búta mul and o
os, et unum furnum panis; et quando vertam ad dextram, funde mihi dolium vini in

muj'. ankaladách les avri. vo gslás kaj péska pral. ‚lašó j tumaró des, pralále! gandínas, kz
os'. expediit eum foras. ille ivit ad suos fratres. ‚bonus est vester dies, fratres! putabatis, quod

me chasájro. the sánas mángs čečiuása, šúden tumarś sedžéc oprś, haj pérla anglá tumínde:
ego peribo. si eratis mihi cum iustitia, iacite vestras sagittas sursum, et cadent ante vos:
aj the sánas bandimása, perlá and o tumaró šsró!' šudiné lí-štar ol sedžéc oprś, aj von bešlé
sed si eratis cum iniustitia, cadent in vestra capita!' iecerunt omnes quatuor sagittas sursum, et illi manserunt
rándu. pelás orth' úngla léste, aj kukolénge pelás and o léngo šsró, haj von mulí.
in ordine. cecidit recte ante eum, at illorum ceciderunt in eorum capita, et illi mortui sunt.

Der Held des Märchens wird von einer Stute gesäugt: dasselbe erzählt die Sage von Miloš Obilić, der daher in einem kroatischen Volksliede den Namen Kobilović führt, wie unser Held *šíu la grazňáko* oder *jépej* Sohn der Stute heisst: (Miloša) Vlahinjica rodila, pod kobilom odhranila, a za to se on zove Milošu Kobiloviću. Beiträge zur Kenntniss der slavischen Volkspoesie I. 17. Marko Kraljević geht erst dann in den Kampf, nachdem er mit der Faust aus dürrem Kornelkirschenholz Wasser ausgepresst. Srpske narodne pjesme 2. 404. 405.

1. In den folgenden Zeilen steht der die Sache eigentlich bezeichnende Ausdruck in Klammern.

2. *Ďas ma bulí* ist nur einigermassen dem Sinne nach übersetzt. Vergl. *vulé dáva* commettre l'acte de sodomie Paspati 103. *te del tut bulé* qu' il commette avec toi l'acte de sodomie 583. *vulé (bulé) dáva* wird wie *mindžé dáva* cohabiter als ein transitives Verbum behandelt: *ma* ist daher acc.; *bulé, bulí* ist der sing. loc. wie *mindžé*.

4. *Thodŏ́ŭ lésko anáu* posuit illi nomen wie rum. aŭ pus lui númele.

4. *Šíu le grazňáko*, später *šíu jépej* filius equae Kobilović: *šíu* ist rum. *fíu*.

8. *Paráŭ-kašt* etwa Spaltebaum ist ein Compositum, dessen erster Theil ein Imperativ ist wie im deutschen Störefried. Tobler, Über die Wortzusammensetzung 31. 72. Mit *paráŭ-ol-baf* Spaltestein vergl. man das gleichfalls den Artikel enthaltende Hebenstreit. Dagegen ist in *bandaráŭ-ol-kašt* der erste Theil die 1. sing. praes. *bandaráŭ*, bei Paspati 404. *pandaráva* faire casser, und der zuerst *paráu-kašt* genannte heisst später *paravél-kašt*, dessen erster Theil die III. sing. ist.

9. *The clutilása amé pral* erinnert an die Wahlbruderschaft der Serben pobratimstvo, die von der Kirche verbotene ἀδελφοποίτα der Griechen.

37. *Potjár lúme* auf die andere Welt habe ich geschrieben *p' otár lúme*, später *p' otéver*.

40. *Kon šólas pe* wer sich hinablassen möchte: *šólas* ist das imperf. mit der Bedeutung des slav. conditionalis.

48. *Ol zíne*, sing. *zína:* Zenen sind bösartige weibliche Wesen.

50. *Chal to dad* deliciae patris ist wohl zu schreiben: *chal t' o dad*, wenn die auf das ‚zum Fressen gern haben' basirte Erklärung: edit te pater richtig ist.

54. *E bul ta dáki* entspricht dem rum. púla mъsej talej. *kaná kŏllas maj miśtó* als sie im besten Tanzen war.

75. *Kodé fal tu* hoc videtur tibi das scheint dir nur so. Das Wort scheint nur bei den rum. Zigeunern vorzukommen: *fal ma* il me paraît bei Vaillant 104.

78. *Ďoŭ les buká* deglutivit eum möchte ich mit dem oben behandelten *das ma bulí* vergleichen: *buká* ist rum. búkъ Backe.

81. *The žanglómas* u. s. w. wenn ich gewusst hätte, dass du das fordern würdest, so wäre es mir lieber, du hättest meine Jungen vom Drachen fressen lassen.

Digitized by Google

III. Der betrogene Drache.

Sas ek phuró, haj sach les ek grumáda rakloró. sach les burdéj and o voš. pendás: ‚*kur*
Erat quidam senex, et erat ei multitudo liberorum. erat ei specus subterraneus in silva. dixit: ‚fac

mánga ek bokolí, kə me žan, the agonisín ćare so‘. *gelás and o voš, h' araklás ek chaíng.*
mihi placentam, nam ego ibo, ut acquiram aliquid‘. ivit in silvam, et invenit puteum.

páša j chaíng sas ek meséle. vo thudás e bokolí pe meséli. avilé ol ćóre, haj chalé la. vo
apud puteum erat mensa. ille posuit placentam in mensa. venerunt cornices, et comederunt eam. ille

sućás pála j chaíng. vo uštilás, haj diklás le matín, kə chau ol puršuká. vo maladás la
dormivit apud puteum. ille surrexit, et vidit muscas, quod ednut micas. ille perussit

palmá, *haj mudarđás ək šəl maté. vo skriisarđás, kə mudarđás ək šəl odé ekbá palmása, haj*
palmā, et occidit centum muscas. ille scripsit, quod occidit centum animas una palma, et

pelóə. thaj sutóə. avilás o zmáu la morté le biholóste, the lel paí. vo diklás pe meséle, kə
decubuit, et dormivit. venit draco cum pelle bubali, ut hauriret aquam. ille aspexit in mensam, quod

skriimí, kə musardón ək šəl odé. vo kaná diklóə le phurás, vo darájloə. o phuró uštilás, haj
scriptum, quod occidit centum animas. ille ut vidit senem, timuit. senex surrexit, et

vi vo darájloə. o zmáu pendás: ‚*the chutilása amé pral*‘. *haj colacharđí, the avéu pral trušu-*
vi ille timuit. draco dixit: ‚faciamus nos fratres‘. et iurarunt, quod erunt fratres cru-

léskə. o zmáu las paí. ‚*hájda máuca, prála, kaj murš aulimí*‘. *von gelé pe ek kərúre, o phuró*
delis. draco hausit aquam. ‚veni mecum, frater, in meum palatium‘. illi iverunt in quadam semita, senex

10 *anglál. o zmáu kaná púrdilas, trádelach les anglí; kaná ćərdilas pésko áburu. ćərdilas les*
ante. draco quando anhelitum reddebat, trudebat eum porro; quando recipiebat suum anhelitum, trahebat eum

palpalí. o zmáu pendás: ‚*prála, sóstar po 'k dáta našəs anglí, haj po 'k dáta avés palpalí?*‘
retro. draco dixit: ‚frater, cur interdum curris porro, et interdum venis retro?‘

‚*sən ma gándu, the mudaráp tu*‘. ‚*aš, prála, the žaŭ me anglál, haj tu a palál; pūte avéla*
‚est mihi cogitatio, quod occidam te‘. ‚mane, frater. ibo ego ante, et tu post; fortasse erit

tu avér gándu‘. *raslé k' ol čeréši.* ‚*haj, prála, the chas čeréši*‘. *o zmáu ənklistás oprú, aj o*
tibi alia cogitatio‘. venerunt ad cerasos. ‚heu, frater, ede cerasos‘. draco ascendit sursum, et

phuró telál chálas. o zmáu pewlás: ‚*ənklí oprú, kə maj lašə*‘. *o phuró pendás:* ‚*na j maj lašə,*
senex infra edebat. draco dixit: ‚ascende sursum, quia meliores‘. senex dixit: ‚non sunt meliores,

15 *kə j chənđí le čerikláudar*‘. ‚*ále túko kakó vórvu*‘. *o phuró chutildás o vórvu. o zmáu meklás*
nam sunt stercore inquinatae a passeribus‘. ‚sume tibi hunc ramum‘. senex prehendit ramum. draco laxavit

o vórvu and o vast, haj šudách le phurás oprál, haj pelás pe ek šošój, haj chutildás les. o
ramum e manu, et iecit senem supra, et cecidit in leporem, et cepit eum.

zmáu pendás: ‚*so kərdán, prála? šudás tu o vórvu?*‘ ‚*me kórkoro chuklóm, haj chutildóm ek*
draco dixit: ‚quid fecisti, frater? lecit te ramus?‘ ‚ego ipse salui, et cepi

šošojés; man nas ma káua, the žaŭ əmprežúr, me chuklóm oprál‘. *o zmáu hulistás tilí, haj*
leporem; mihi non erat quando, ut irem circum. ego salui supra‘. draco descendit deorsum, et

gelás khərá. o phuró pendás: ‚*pofťí tu, kumnáta, dáro?*‘ ‚*nais túkə, kumnáte*‘. *o zmáu pendás*
ivit domum. senex dixit: ‚vis tu, fratria, donum?‘ ‚gratias tibi, levir‘. draco dixit

20 *lúkə čorjál:* ‚*na phe léskə kanč, kə mudúrla amín, kə 'khá palmá ək šəl odé mudarđóə*‘. *vo*
ei (f.) clam: ‚ne dic ei quidquam, nam occidet nos, nam una palma centum animas occidit‘. ille

traílón les pajéskə. ‚*že, prála, pajéskə*‘. *vo las o hərléću thaj e murtí le biholéste, ćərdón la*
misit eum post aquam. ‚i, frater, post aquam‘. ille sumsit palam et pellem bubali, traxit eam

pála péste, haj gelón kaj chaíng, haj hunúlas e chaíng əmprežúr. o zmáu gelás léste. ‚*so kərəs,*
post se, et ivit ad puteum, et fodiebat puteum circum. draco ivit ad eum. ‚quid agis.

Digitized by Google

prála?' ‚me humún e chaíng ku se, the angarán la and o khar'. ‚na musár o izvórn, kə me
frater?' ‚ego fodio puteum totum, ut feram eum in domum'. ‚ne pessumdo fontem, num ego

lo kórkoro paí'. o zmáu las paí, haj las le phurés vastéstar, h' angardón les kharé. vo tradón
hauriam ipse equam'. draco hausit aquam, et prehendit senem manu, et duxit eum domum. ille misit

les and o voš, the anél ek kopáč. vo kušlás téju, haj kardás péskə šolló, haj panglás ol ko-
eum in silvam, ut adferret arborem. illa decorticavit tiliam, et fecit sibi funem, et ligavit ar-

páči. avilás o zmáu. ‚so karás, prála?' ‚me lau o voš se. h' angaráu les kharé'. ‚na musár,
bores. venit draco. ‚quid agis, frater?' ‚ego sumam silvam totam, et adferam eam domum'. ‚ne pessumda,

prala, moró voš, kə ne kóckoro angaró'. las o zmáu kopáč and ol pchiká, haj gəló kharé. vo
frater, meam silvam, nam ego ipse feram'. sumsit draco arborem in humeros, et ivit domum. ille

peudás péskə romné: ‚so karása, romaí, kə vo mudárla amén, kaná cholérela?' voj pendás:
dixit suae uxori: ‚quid faciemus, uxor, nam ille occidet nos, si irascitur?' illa dixit:

‚le o buzdugánu bharó umarə kakəsko, haj de les and o šəró'. vo ašnudás. vo (o phuró)
‚sume, clavam magnam nostri avunculi, et feri eum in caput'. ille audivit. ille (senex)

sovélas pe lájca rati, haj las o šəró la piváko, šutás les pe lájca, haj usaradón la
dormiebat in scamno noctu, et sumsit pistillum tudiculae, posuit id in scamno, et texit

thaliká, haj tholón e kúčma and o šəró, haj vo šutás pe tála j lájca. o zmáu las o buzdugánu,
toga, et posuit pileum in caput, et ille decubuit sub scamno. draco sumsit clavam,

haj pipisardás e kúčma, haj maladás le buzduganá. vo oštilás, haj las o šəró la piváko, šutóu
et palpavit pileum, et percussit clavā. ille surrexit, et sumsit pistillum tudiculae, posuit

les tála j lájca, haj sutás pe lájca, charundás pe and o šəró. ‚maról tu o dil, prála, te
id sub scamno, et decubuit in scamno, frieuit se in capite. ‚feriet te deus, frater, cum tua

kharónca, kə dandaldás ma ek pišóm and o šəró'. ‚no, ašnués, romní? kə maladóm les le
domo, quod momordit me pulex in capite'. ‚heu, audis, uxor? nam percussi eum

buzduganá, haj vo phenél, kə námaj pišóm dandaldón les. so karása lésa, romní?' ‚de les ek
clavā, et ille dicit, quod tantum pulex momordit eum. quid faciemus eo, uxor?' ‚da ei

burdúhu galbei, the žál-thar'. ‚so do tu, prála, the žas-thar? do tu ek burdúhu gálbeú, the
saccum aureorum, ut abeat'. ‚quid dem tibi, frater, ut abeas? dabo tibi saccum aureorum, ut

žas-thar'. ‚de ma'. dón les ek burdúhu gálbeú phérdo. ‚ále, prála, thaj ža-thar'. ‚me andóm moró
abeas'. ‚da mihi'. dedit ei saccum aureorum plenum. ‚sume, frater, et abi'. ‚ego attuli meum

daró kórkoro; ángər vi tu to dáro kórkoro'. o zmáu lou les (o burdúhu) and ol pchiká, h'
donum ipse; fer etiam tu tuum donum ipse'. draco sumsit eum (saccum) in humeros, et

angardón les. pašulí paš o burdéj. o phuró pendás: ‚beš kothé, prála, the žaú me kharé, the
tulit eum. appropinquarunt ad specum subterraneum. senex dixit: ‚mane hic, frater, ut eam ego domum, ut

páudaň le žuklíu, kə se chan tu'. o phuró gəlás kharé k' ol šaurá, haj kardás léngə šuré
ligem canes, num totum devorabunt te'. senex ivit domum ad liberos, et fecit eis cultros

kaštuní. haj (pendás), the phenén, kaná dikána le zmáuos: ‚dúle, aučla amaró dad ek zmáu,
ligneos. et (dixit), ut dicerent, quando videbunt draconem: ‚mater, ducit noster pater draconem,

chása mas ándra léste'. o zmáu ašundás, haj šudás o burdúhu, haj našlón. h' arakás la
edemus carnem de eo'. draco audivit, et lecit saccum, et fugit. et invenit

hulpé. ‚kaj našés, zmáuna?' ‚maudaról man o phuró'. ‚na dára! hájda mánca, kə me muda-
vulpem. ‚quo fugis, draco?' ‚occidet me senex'. ‚ne time! veni mecum, nam ego occi-

ráu les, kə vo sə nasfaló'. ol šaurá snklisté avrí, haj čingardí: ‚dádi, e húlpe anéla amángə
dam eum, quia ille est debilis'. liberi exierunt foras, et clamarunt: ‚mater, vulpes adfert nobis

e murtí le zmeúoste, kaj kaméla aménge, the ušaravás o burdéj'. o zméu las the našól, haj
pellem draconis, quam debet nobis, ut tegamus specum'. draco coepit fugere, et
chutildás la hulpé, haj malavlás la and e phu, haj (e húlpe) mulás. o phuró gelás and o
prehendit vulpem, et afflixit eam solo, et (vulpes) mortua est. senex ivit in
gaw, haj las péske urdón, haj šutás ol loví and o vurdón, haj gelé and o gaw, haj kerdás
vicum, et sumsit sibi currum, et posuit pecuniam in curru, et ivit in vicum, et fecit
péske khaf, haj tindás péske gurá thaj gurumné.
sibi domos, et emit sibi boves et vaccas.

---

6. *la morté le biholóste* mit einer Büffelhaut als Schlauch.

7. *musardóu* in der Bedeutung von *mudardóu* befremdet: das Thema *musar* bedeutet sonst pessumdare.

8. *pral trušulésku* Kreuzesbrüder serb. pobratimi. Vergl. III. 9.

23. *e chaíng ku se* den Brunnen im Ganzen, den ganzen Brunnen im Gegensatze zu dem daraus geschöpften Wasser: er wollte den Brunnen ausgraben. Vergl. unten *o voš se.*

33. *te khérénca* mit sammt deinem Haus im plur. wie *auliná* und wie serb. dvori.

40. *ke se chan tu* denn sonst fressen sie dich ganz auf.

IV. Nazdrevánu.

Phenén, ka sas ek emparátu, thaj sach les trin rakli. aj emparátu kodó kerdás ek bálu.
Dicunt, quod erat quidam imperator, et erant ei tres filii. et imperator ille fecit saltationem.
avilás se j Bukovína. aj meklás pe 'k négure. h' avilás ek zméu, thaj chutildás la empara-
venit tota Bucovina. et demisit se nebula. et venit quidam draco, et rapuit impera-
tjasá, h' angardás la and ol vošá and ek plaj, kaj šutáu la and e phu. othé 'nd e phu
tricem, et tulit eam in silvas in quemdam montem, et deposuit eam in terra. ibi in terra
sas auliná. akaná pal o bálu gelé thar ol manuš khere. aj o rakló maj cegnó sas Nazdrevánu.
erat palatium. nunc post saltationem abierunt homines domum. et filius natu minimus erat divinator.
aj ol maj bharé pénnas, ke j dilú. aj kodó maj cegnó: ‚hajdém palá j di, the rodás la and
et natu maiores dicebant, quod est demens. et ille minimus: ‚eamus post matrem, ut quaeramus eam in
e Bukovína'. von gelí li-trín, h' arrelí and ol hotáre. othé sas trin drumá. aj kodó o maj
Bucovina'. illi iverunt tres, et venerunt ad vias. ibi erant tres viae. et ille mini-
cegnó pendás: ‚praláli, savó drum žána tumí?' aj o maj bharó pendás: ‚me žaú órta'. aj o
mus dixit: ‚fratres, quam viam ibitis vos?' et maximus dixit: ‚ego ibi recta'. at
maj mižločí gelás p' o vast o čečó, aj o cegnó gelás p' o vast o stángo. o bharó gelás and ol
medius ivit ad manum dextram, et minimus ivit ad manum sinistram. maximus ivit in
fóruri, aj o mižločío and ol gavá, aj o cegnó and ol vošá. aj von gelí, sódi gelí, aj o cegnó
urbes, et medius in vicos, et minimus in silvas. et illi iverunt, quantum iverunt, et minimus
boldás pe palpalí, haj das čingaf: ‚áven urdí. kána žanása, kon arakála amará da?'
revertit retro, et clamavit: ‚venite huc. quando sciamus, quis invenerit nostram matrem?'
hájda, the tinás trin trímbice, haj savó arakála l', amará da, očí the bučimís, haj amé 'šunása,
agite, emamus tres tubas, et qui invenerit eam, nostram matrem, ibi taba cane, et nos audiemus
thaj žása khere'. kodó maj cegnó gelás and ol vošá, haj bokhaló, haj raklás ek phabalín pha-
et ibimus domum'. ille minimus ivit in silvas, et esurieus (erat', et inveniet malum cum

bénca, haj chalés ek phabáj, haj barilí duj šungá červóska. aj vo penlás: ‚so das ma o dil,
malis, et edit unum malum, et creverunt duo cornua cervina. et ille dixit: ‚quae dadit mihi deus,

me phjeravó'. haj gelás maj anglí, haj nuklús ek pərún, haj pelés o mas pe a léste. aj vo se
ego feram'. et ivit porro, et transiit rivum, et cecidit caro de eo. at ille continenter

penlóu: ‚so das ma o dil, me phjeravó; naís le deulésk'. haj gelás maj anglí, th' araklás
dixit: ‚quae dedit mihi deus, ego feram; gratias deo'. et ivit porro, et invenit

avér phabelín. aj vo penlás: ‚maj cho 'k phabáj, makár the maj barinna duj šungá'. kaná
aliam malum. et ille dixit: ‚adhuc edam unum malum, etsi adhuc crescant duo cornua'. ubi

chalóu o phabáj, pelóu ol šungá. haj galóu anglí, haj júrə araklóu ek pərún. aj vo penlóu:
comedit malum, ceciderunt cornua. et ivit porro, et iterum invenit rivum. et ille dixit:

‚deulá! pelás o mas pre a mándi. akaná rəsəpí ol kokalá. aj makár the rəsəpína pi, me se
‚deus! cecidit caro de me. nunc dilabentur ossa. et etsi dilabantur, ego tamen

žo'. haj naklóu o pərún, maj šukár mas barílou. h' anklistóu and ek plaj, othí sas ek stánka
ibo'. et transiit rivum, pulchrior caro crevit. et ascendit in quemdam montem. ibi erat saxum

barósti and ek pojána. aj vo thodlás o vast, thaj kərnisardóu la su krig, haj diklóu ek chəu
lapideum in loco arboribus destituto. et ille extendit manum, et amovit id in latus, et vidit foramen

and e phu. vo járə thodlóu la palpalí e stánka, thaj galó palpalí, th' astardlás, the bučimíl and
in terra. ille iterum posuit id in loco saxum, et ivit retro. et coepit, ut caneret

ol bučúm. ašundé léskə pral, th' avilí léste. ‚araklán morá da?' ‚araklóm, hájdan mánca!'
tuba. audiverunt eius fratres, et venerunt ad eum. ‚invenisti meam matrem?' ‚inveni, venite mecum.'

haj galóu and o plaj kaj stánka le baróste. ‚vázden kaklé stánka kathár'. ‚k' amé na səm
et iverunt in montem ad saxum lapideum. ‚tollite hoc saxum ab hoc loco'. ‚sed nos non pos-

harnlé'. ‚nu, me vazdó la'. thodlás o naj o cəgnó, haj kərnisardóu and ek párte. ‚nu', penlóu.
sumus'. ‚agite, ego tollam id'. imposuit digitum parvum, et amovit in unum latus. ‚hen', dixit,

‚athí amarí di! kon mekála pe andré?' aj von pendí: ‚me na kamáu'. kodó cəgnó penlóu:
‚hic nostra mater? quia demittet se intus?' et illi dixerunt: ‚ego non volo'. ille minimus dixit:

‚hájdan ¯mánca and o voš, haj kušása téju'. haj galé and o voš, haj ‚kušása téju, haj kərása
‚venite mecum in silvam, et decorticabimus tiliam'. et iverunt in silvam, et ‚decorticabimus tiliam, et faciemus

ek šóllo. haj kərdás šóllo, haj kərdé 'k potáška. ‚me mekó m' andré. haj kaná skuturisaró o
funem'. et fecerunt funem, et fecerunt corbem. ‚ego demittam me intus, et quando agitabo

šóllo. the cərdén avrí'. aj vo mekás pe andré, haj gelás and o numeró zutáj and o khər; othí
funem, trahite foras'. et ille demisit se intus. et ivit in numerum primum in domum; ibi

araklás ek raklé ¯smparatóste. kaj andás la o zmóu. haj pandadóu la and o khər. aj voj
invenit filiam imperatoris, quam attulit draco, et inclusit eam in domo. et illa

penlás: ‚sóste avilán, kə, the avéla o zmóu, mudarél tu'. haj vo pušlóu la: ‚na 'nd jekhá
dixit: ‚cur venisti, nam, si venerit draco, occidet te'. et ille interrogavit eam: ‚non attulit quamdam

ráje phurí kathí o zmóu?' aj voj penlás: ‚me na žanáu; aj žan and o dújto número, othé
dominam senem huc draco?' et illa dixit: ‚ego non scio; sed i in secundum numerum, ibi

morá phen e mižločío'. vo galóu láte. vi voj penlóu: ‚sóste avilán, kə, the avéla o zmóu, mu-
mea soror media'. ille ivit ad eam. etiam illa dixit: ‚cur venisti, nam, si venerit draco, oc-

darél tu'. aj vo pušlóu: ‚na 'nd jekhá ráje phurí?' aj voj penlás: ‚me na žanáu, aj žan
cidet te'. et ille interrogavit: ‚non attulit quamdam dominam senem?' et illa dixit: ‚ego non scio, sed i

and o número trío, othé morá phen e maj cəgní'. voj penlás: ‚sóste avilán, kə, the avéla o
in numerum tertium, ibi mea soror natu minima'. illa dixit: ‚cur venisti, nam, si venerit

zmóu, mudarél tu'. aj vo pušlóu: ‚na 'nd jekhá ráje phurí kathí?' aj voj penlás: ‚andí, and
draco, occidet te'. et ille interrogavit: ‚non attulit quamdam dominam senem huc?' et illa dixit: ‚attulit, in

Digitized by Google

o número štárto'. vo gəlás kaj pestí dij. aj voj pendás: ‚sóste avilán, kə, the avéla o zmáu,
numerum quartum'. ille ivit ad suam matrem. et illa dixit ‚cur venisti, nam, si veniet draco,

mudarál tu'. aj vo pendás: ‚na dará! hájda mánca!' h' angardón la, haj thodón la pe
occidet te'. et ille dixit: ‚ne time! veni mecum!' et duxit eam, et posuit eam in

potáška, haj pendón láke: ‚the penés moré pralínge, kə sə, the cárdel trin raklé avrí'. skuturi-
corbe, et dixit ei: ‚die meis fratribus, quod est, ut trahant tres puellas foras'. agi-

sardón o šóllo, haj cardí avrí pénga da. thodás e raklé e maj bharí, haj cardón avrí. pe úrma
tavit funem, et traxerunt foras suam matrem. posuit puellam natu maximam, et traxerunt foras. tandem

thodón la raklé e mižločío, haj skuturisardón a šóllo, haj cardí l' avrí. haj ži kaj cardé kodolá
posuit puellam mediam, et agitavit funem, et traxerunt eam foras. et dum trahunt hanc

avrí, vo das la cagné. the colacharól, the na maritíl pe, ‚ži kaj na 'vo me'. voj colachardés
foras, ille fecit minimam, ut juraret, quod non nubet, ‚donec non veniam ego'. illa juravit,

kə na maritíla pi, ži kaj vo n' avéla. thodás vi la pe potáška, haj skuturisardón o šóllo. haj
quod non nubet, donec ille non veniat. posuit etiam illam in corbe, et agitavit funem, et

cardí avrí. aj vo araklás ek bar, haj thodás les and e potáška, haj skuturisardón o šóllo. the
traxerunt foras. et illo invenit lapidem, et posuit eum in corbe, et agitavit funem. ‚si

cardéna a bar, apój cardína vi mau'. aj von cardí ž' ek paš, thaj šindón o šóllo, thaj meklé
trahent lapidem, tum trahent etiam me'. et illi traxerunt usque ad dimidium, et ruptus est funis, et demiserunt

les, the chasájvel, kə von gandisardé, kə ro sáu and e potáška. aj vo astardás the rovél. aj
eum, ut periret, nam illi putarunt, quod ille esset in corbe. et ille coepit flere. et

vo gəlás and e aulíu, kaj bəššálas o zmáu, haj cardás ek šufláda, h' araklás ek angrustí ru-
ille ivit in palatium, ubi sedebat draco, et traxit arcam, et invenit annulum ru-

žinimú. aj vo léste pucúl la, othár anklistás andrá láte ek raj, haj pendás: ‚so trébul tu,
bigineum. et ille sibi purgat eum, inde exiit ex eo dominus, et dixit: ‚quid opus est tibi,

stepáne?' ‚the 'ngəráz ma avrí pe húme'. haj vo lom les p' ol pchiká, th' ankalaulón les avrí.
domine?' ‚fer me foras in mundum'. et ille sustulit eum in humeros, et tulit eum foras.

‚the 'ngəráz ma ži kharé'. h' angardón les ž' and o fóru, haj las pes duj šípuri paí: kaná
‚fer me usque ad domum'. et duxit eam usque ad urbem, et sumsit sibi duas lagenas aquae: cum

thovélas pe le paísa, parudílas e fáca; aj kaná thovélas pe avrása, apój avélas e fáca járo
lavaret se aqua, mutata est facies; et cum lavaret se altera, tum fiebat facies iterum

la lok. h' angardón les kaj kroitóru andá kodó fóru, kaj sach les lésko dad. aj vo thodás pe
uti erat. et duxit eum ad sartorem in illam urbem, ubi erat ei eius pater. et ille lavit se

le paísa, haj parudílas léste fáca. haj gəlás kaj kodó kroitóru. haj kodó kroitóru sas podáum
aqua, et mutata est eius facies et ivit ad illum sartorem. et ille sartor erat subditus

lésko dadésk. haj nəjmisájlon kóa kroitóru čeléduiku. aj o kroitóru nəjmisájlas pe 'k barš,
eius patri. et mercede conductus est apud sartorem opifex. et sartor conductus est in annum,

númaj le raklorós the zabavín and avér stáucie. haj kodolés kroitorés sach les dešudúj čelédi-
tantum infantem ut curaret in alio conclavi. et illi sartori erant ei duodecim opi-

niči. aj kadáles le raklés le smparatóskəres na prindžánla o kroitóru, haj nič léska pral. o
fices. et has filias imperatoris non noscit sartor, et non eius fratres.

pral o maj bharó phjerlás, the lel la raklé la maj cagné, kaj lom la kat' o zmáu. aj voj
frater natu maximus veniebat, ut duceret filiam natu minimam, quam liberavit a dracone. et illa

pendás: ‚me na marití ma, kə me colachardóm, ži kaj n' avéla moró'. pendás o mižločío, the
dixit: ‚ego non nubam, quia ego juravi, donec non veniet meus'. dixit medius, quod

lel la. voj pendóu: ‚me na kamáu, ži kaj n' avéla moró'. o rakló maj bharó las la raklé
ducet eam. illa dixit: ‚ego non volo, donec non veniet meus'. filius natu maximus ducit puellam

la maj bharé, o mižlovčío las la mižlovčíona. h' akardí le kroitorés, the kərəl lénga stráji de
maximam, medius duxit mediam. et vocarunt sartorem, ut faceret iis vestes
kununíe, haj doũ les matérie. aj kodó rakló le 'nparatósko penlás: ‚an mándi, me the suváu'.
nuptiales, et dederunt ei pannum. et ille filius imperatoris dixit: ‚adfer mihi, ego ut suum'.
‚me na dáu, kə tu na suvéla akurát pe lésko trúpu'. ‚an mánde, kə me do sáma, the na
‚ego non dabo, nam tu non sues accurate ad eius corpus'. ‚adfer mihi, nam ego reddam rationem, si non
sovó'. o kroitóru das léste, aj vo pnenisardás angrostí. suklistás ek rajoró, haj pendóũ: ‚so
suum (bene)'. sartor dedit ei, et ille purgavit annulum. exiit dominus, et dixit: ‚quid
trébul tu, stopáne?' ‚ále katé matérie. haj že kaj moró pral o maj bharó, haj masurisár les e
opus est tibi, domine?' ‚sume hunc pannum, et i ad meum fratrem natu maximum, et metire ei
matérie pe lésko trúpu, the n' avél nič buhlí, nič tang, námaj kurát pe lésko trúpu, aj kadé
pannum ad eius corpus, ut non fiat neque latus, neque angustus, sed aptus ad eius corpus, et ita
the suvés, the na prinžendól o tau'. haj sudóa, kə na prinžendúlas. kaj sas sudí, h' angardás
sue, ut non videatur filum'. et fuit. ut non nascerentur. ubi erat suntum, et attulit
teherá k' o kroitóru. ‚snqər le lénte'. aj von kaná diklé le, haj puslé les o kroitorés: ‚kon
mane ad sartorem. ‚fer ea illis'. et illae ubi viderunt ea, interrogarunt sartorem: ‚quis
sudás kadál strájuri? kə tu ž' akaná na sadún kadé mištó'. ‚man sən me 'k čelédniku próspətu,
fuit has vestes? nam tu hucusque non sinisti tam bene'. ‚mihi est opifex novus.
thaj kodó sudóa'. ‚kaná na kamlás e vaguí palá amáude. amé dása palá léste, the avéla
et ille fuit'. ‚quoniam non voluit minima ad nos, nos dabimus ad eum, ut fiat
amaró podún'. von gelé, haj kununisájle. palá j kununíje akardóu le čeládnikos, akardóu
noster subditus'. illi iverunt, et iuncti sunt matrimonio. post sanctionem connubii vocarunt opificem, vocarunt
ei la raklé, haj pendé láke, the žal palá léste. voj penlás: ‚me na kamáu', kə voj na prin-
etiam puellam, et dixerunt ei, at iret ad eum. illa dixit: ‚ego non volo', nam illa non no-
žanélas les. astardóu la, the marél la, o raklós le 'nparatésko o maj bharó. voj penlás: ‚me
scebat eum. prehendit eam, ut verberaret eam, filius imperatoris maximus. illa dixit: ‚ego
níči žaũ palá léste'. ‚múša j, the žas'. ‚makár šin moró korá, kə me na kamáu'. aj penlás
nequaquam ibo ad eum'. ‚necesse est, ut eas'. ‚etsi abscindas meum collum, nam ego non volo'. et dixit
kodó rakló le 'nparatósko o maj cəgnó: ‚aj žanés, krulévič, so the kərés? de moró drum lása
ille filius imperatoris maximus: ‚et scis, fili regis, quid facias? da mihi viam cum ea
and ek khər, the daũ dúma lása'. vo gelás lása and ek khər, haj thoďás pe avré paísa, th'
in conclave, ut loquar cum ea'. illo ivit cum ea in conclave, et lavit se altera aqua, et
aviďás léste fáca la lok, haj voj prinžandóu les. ‚no, akaná me žo palá túti'. vo járə thoďás
facta est ei facies ut erat, et illa cognovit eum. ‚age, nunc ego ibo ad te'. ille iterum lavit
pe avré paísa, haj járə parudílas léste fáca. haj gelás k' o emparátu palpalí, haj puslás
se altera aqua, et iterum mutata est eius facies, et ivit ad imperatorem retro, et interrogavit
la: ‚ža palá léste?' ‚žaũ'. ‚andá dešudúj des the avéla e núnta'. h' akardí le kroitorésu o
eam: ‚ibis ad eum?' ‚ibo'. ‚in duodecim diebus fiant nuptiae'. et vocarunt sartorem
phurá, haj das les porúnka: ‚andá dešudúj des the avés gáta de núnta'. haj von gelé thar
senem, et dedit ei mandatum: ‚in duodecim diebus esto paratus ad nuptias'. et illi abierunt
khərá. natilé šoũ des, na grižíl pe kanč, kə j čorə. akaná naklí deš des, ašilé numáj duj.
domum. elapsi sunt sex dies, non curat quidquam, nam est panper. nunc elapsi sunt decem dies, reliqui sunt tantum duo.
akardás o kroitóru le mirolós. ‚aj so karás? kə na j kanč pe núnta'. ‚aj, na grižísan. thaj
vocavit sartor eponsum. ‚et quid faciemus? nam non est quidquam pro nuptiis'. ‚ah, ne cura, et
na daré, kə del amé dil'. akaná námaj ek des ašilóu. aj vo (mírelo) snklištóũ avrí, haj
ne time. nam dabit nobis deus'. nunc tantum unus dies reliquus est, et ille (sponsus) exiit foras, et

pucuisardón angrostí, h' anklistón ek rajoró, haj pušlón les: ‚so trébul tu, stspáne?' ‚the kerá
purgavit annulum, et exiit dominus, et interrogavit eum: ‚quid opus est tibi, domine?' ‚fac

mánga ek aulín ž' and o des and e trin plúnturi, haj the 'nvertúl pe pal o kham and o
mihi palatium in die in tribus tabulationibus, et vertat se secundum solem in

šrúbo, thaj the avél o pódu steklákо, haj othí the avél paí thaj mašú, the phjerél o mašú, the
cochlea, et sit tectum vitreum, et ibi sit aqua ut places, natent places,

khslél péska othé and o pódu, the dekín ol raj and o pódu, thaj the mirín pe, če strašničije
ludant sibi ibi in tecto, ut videant domini in tecto, et mirentur, quae pompa

kadé, thaj the avél chabanáta, thaj čarí somnakuní haj rujé rupuní, haj ek paháru the pel
haec, et sint cibi, et patinae aureae et cochlearia argentea, et unum poculum biba-

pe, aj jek the pérdul'. ž' and o des sas gáta. ‚thaj mánga the kardál ek búdka haj šom telegíre
tur, et unum impleatur'. in die erat paratum ‚et mihi fiat currus et sex equi

thaj šk—šál katáni anglál ankasté kaj dújšala a lšture'. teharáka pornisájlon kaj nánta, ro
et centum milites ante equos insidentes et ducenti ad latera' mane exiit ad nuptias. ille

kathár, thaj voj othár, haj galé kaj kangarí, haj kununisíjle. h' avilé kherá. avilás léska
ab hac parte, et illa ab illa parte, et iverunt in ecclesiam, et matrimonio iuncti sunt et venerunt domum. venit eius

pral thaj lésko dad thaj raj gramáda, haj pen thaj chan, haj se 'nd o pódu dikánas. dúpa
fratres et eius pater et dominorum multitudo, et bibunt et edunt, et omnia in tecto spectabant. post-

če chalé thaj pilé, aj vo pušlás le rau: ‚so the kerón kodolésa, kaj kamél the mudarél péska
quam ederunt et biberunt, ille interrogavit dominos: ‚quid faciant eo, qui vult occidere suum

práles?' ašundé léska pral. ‚kodolín trebúl le meripí'. atúnč ro thodás pe avré paísa, th'
fratrem?' audierunt eius fratres. ‚ei opus est mors'. tum ille lavit se altera aqua, et

avilás léste jáca la lok. atúnč prinžandón les léska pral. aj va pendás: ‚lašú j tumaró des,
facta est eius facies ut erat. tum cognoverunt eum eius fratres. et ille dixit: ‚bonus est vobis dies,

pralále! tumé gandisardún, ka me propadisájlom. tumé kúrkoro tumarí márte sudisardán le.
fratres! vos putastis, quod ego perii. vos ipsi vestram mortem indicastis

hájdan avrí mánca, haj sudín tumará chanrá oprá: the sánas mánga čečímasa. pérla anglá
venite foras mecum, et iacite vestros gladios in altum: si eratis mihi cum Iustitia, cadet ante

túminde; aj the sánas bandímasa, pérla andá tumaró šerá'. von šudé li trin oprá ol chanrá,
vos; et si eratis eum iniustitia, cadet in vestrum caput'. illi iecerunt tres in altum gladios,

haj le cagnéste pelón anglál léste, aj kukolé dónga pelón and o šeró, thaj mulé.
et minime cecidit ante eum, et illis duobus cecidit in caput, et mortui sunt.

---

11. Ich habe statt *arakálal amará da* geschrieben *arakála l', amará da.*
18. nach *rasapí* für *rasapín* ist das reflexive *pe, pi* ausgefallen.
20. *kornisardóu la an krig* schob ihn, den Felsen, auf die Seite.
22. richtig wohl *o bučúm.*
22. für *morá* erwartet man *amará:* es ist jedoch, wie es scheint, nur einer, der fragt.
23. *galán* ist unrichtig für *galé, galé.*
30. *na 'nd jekhá* d. i. *na andón jekhá.*
31. *žan:* man erwartet *že, ža:* n scheint des Hiatus wegen eingeschaltet.
44. *šindón o šolló* ruptus est funis: richtig *šindón* abscederunt (funem).
47. für *léste* ist vielleicht *péste* für sich zu lesen.
47. auf *othár* folgt *andrá láte,* so dass ‚daraus' zweimal ausgedrückt ist.

Digitized by Google

49. *las pes* für *las péske.*

51. *avélas la lok* kam in Ordnung.

54. *zabavîn* für *zabavîl.*

68. *na kamlás (the žal) palá amánde* wollte uns nicht heirathen. Eine aus dem Slav. aufgenommene, oft wiederkehrende Ausdrucksweise. *o raklós*, richtig *o rakló.*

72. *makár šin* meinetwegen schneide.

73. *de moró drum* lass mich gehen, rum. a da drum.

79. *natilé* für *nakilé* ist gleich dem später folgenden *nakli.* Man erwartet, dass der Bräutigam den Schneider ruft.

86. *chabanáta* ist plur., man erwartet daher *acéu.*

94. richtig *propadlisájlom.*

V. Der Prinz, sein Gespiele und die schöne Nastasa.

Sas ek amparátu. haj sach les ek rakló. haj dou les kaj škṹla, haj sikilás lil, haj pendás
Erat quidam imperator, et erat ei unus filius. et dedit eum in scholam, et didicit litteras, et dixit

péska dadéska: ‚dáde, róde mánga amál, kə mángə urštu the phjerá́á kaj škṹla'. amparátu
suo patri: ‚pater, quaere mihi sodalem, nam mihi taedium ire in scholam'. imperator

akardás duj minístruri, haj tradóu le and e lúme, the róden jekhá rakloros, haj dou les ek
advocavit duos ministros, et misit eos in mundum, ut quaererent unum puerum, et dedit eis unum

brička gálbeni, haj skrisardóu e fáca le rakloróste, thaj sar sə dè bharó. haj phjerdé se j
currum aureorum, et descripsit faciem pueri, et quam sit magnus. et obierent totum

lúme. h' araklé jekhá rakloros, haj dou ek brička gálbeni pe léste. h' andóu les k' o ampa-
mundum. et invenerunt unum puerum, et dederunt unum currum aureorum pro eo et duxerunt eum ad impe-

rátu. uradóu les amparátu, haj dóu les kaj škṹla, thaj sikilás maj mištóu. aj sas jekh' am-
ratorem. vestivit eum imperator, et dedit eum in scholam, et didicit melius. erat quaedam im-

paratása, prékrasna Nastúsa. rakli sas. haj voj phjeravélas e óste. haj sach les ek grast, kə
peratrix, pulcherrima Anastasia. virgo erat et illa ducebat exercitum. et erat ei equus, quem

déšduj manúš ánnach les avrí. haj sach les ek sábie, kə járə déšduj manúš tónach les and
duodecim homines ducebant foras et erat ei gladius, quem iterum duodecim homines figebant in

o kavíu. haj láte žánas, the mangən la, ol raklé le 'mparatóskə. aj voj phénlas: ‚kon sukléla
clavo. et ad eam ibant, ut peterent eum, filii imperatorii et illa dicebat: ‚qui sacendet

pe moró grast, kodó 'véla moró rom, haj kon phjeravéla morá sabiésar. haj kan' ankalána le
in meum equum, is erit meus maritus, et qui vibrabit meum gladium'. et cum educerent

grastés avrí. haj kaná dikónas le grastés, haj daránas, haj žánas thar khrá. pendás o rakló
equum foras, et cum viderent equum, timebant, et abibant domum. dixit filius

le 'mparatósko: ‚dádi, me žau kaj Nastása e šukár, the logodíu la', ‚že'. haj pendás: ‚hájda
imperatoris: ‚pater, ego ibo ad Anastasiam pulchram, ut sponsalia faciam cum ea', ‚i'. et dixit: ‚veni

mánca, prála!' léngo dad dou le duj grast, haj dou le gálbeñ destúl, haj gelé kaj Nastása e
mecum, frater!' eorum pater dedit eis duos equos, et dedit eis aureorum satis, et iverunt ad Anastasiam

šukár. th' arasłóu le e ſet, haj popasasardí, haj kərdé péngə jag. haj pendás o rakló le
pulchram. et oppressit eos nox, et quieverunt, et fecerunt sibi ignem. et dixit filius

'mparatósko: ‚the¯álas e Nastása e šukár pašá mánde, tinzosájvas pašá láte; haj the¯al láko
imperatoris: ‚si esset Anastasia pulchra apud me, extenderem me prope eum; et si esset eius

grast, sar kəlós lésа; haj the¯al láte sábie, vənturisarós lása'. aj lésko pral pendás: ‚šukə
equus, quomodo agitarem eum; et si esset eius gladius, vibrarem eum'. et eius frater dixit: ‚adhuc

sə, the pštís le balín'. haj teharáka žau ži ráti, haj ratáka járə popasəsardí. vo járə pendón:
est, ut pascas sues'. et manc cunt usque ad noctem, et vesperi iterum quieverunt. ille iterum dixit:

‚the 'vélas pašá mándi e Nastása e šukár, tinzosájvas pašá láte; haj the ̄al láko grast, kólos
‚si esset apud me Anastasia pulchra, extenderem me prope eam; et si esset eius equus, agitarem

lésa; haj the ̄al láte sábie, vzuturisarós lása'. ‚prála, sə, the pštís le balín', vo šindón léste
eum; et si esset eius gladius, vibrarem eum'. ‚frater, est, ut pascas sues'. ille abscidit ei

kor lu sabiésa, haj gló thar unglí, haj avilé duj Hucáj, thodé les o šzró palpalí kajthán, haj
collum gladio, et abiit porro, et venerunt duo Huculi, posuerunt ei caput iterum una, et

šuthí paí žudó, thaj uštilóu, h' anklistás pe pésko grust, haj doú le Hucunín po 'k vast gálbeň.
infuderunt aquam vivam, et surrexit, et ascendit in suum equum, et dedit Huculis cuique pugnum aureorum.

haj vo gló palá pésko pral, h' arzlón les p' o drum, haj glé ži ráti, haj pendás pésks
et ille ivit post suum fratrem, et consecutus est eum in via, et iverunt usque ad noctem, et dixit suo

pralésks: ‚prála, the kándes man, apój tuk' avéla mištóu'. ‚kándo, prála!' vo arzlón kaj
fratri: ‚frater, si audies me, tum tibi erit bene'. ‚audiam, frater!' ille venit ad

Nastása e šnkár. ‚sóste avilán?' ‚avilán, the logodisarás tu'. aj voj pendón: ‚mištóu, aj šuklé
Anastasiam pulchram. ‚cur venistis?' ‚venimus, ut ponceremus te'. et ille dixit: ‚bene, sed ascendes

pe movó grast?' ‚šuklóu'. voj doú čingár pe pésks slúhi: ‚anéu le grastés avrí'. déšudúj manúšt
in meum equum?' ‚ascendam'. illa clamavit ad suos servos: ‚ducite equum foras'. duodecim homines

andé le grastés. vo šuklistás pe léste. o grast uréjlou les' oprú. the šúdel les telé. aj vo
duxerunt equum. ille ascendit in eum. equus volavit cum eo in altum, ut deiiceret eum deorsum. et ille

las o buzdugánu. haj mardón le grastés se 'nd o šzró. o grast pendón: ‚na mudár ma'.
sumsit clavam, et verberavit equum contiuenter in capite. equus dixit: ‚ne occide me'.

‚nek tu mánca lóko telé, haj the phjerés talá mánde, haj me the lap tu pobétar, thaj the
‚demitte te mecum lenitar deorsum, et cade sub me, at ego prehendam te cauda, at

tarzí tu pa j phu, thaj voj the dekél, sar córdap tu'. vo das čingár and o muj: ‚če grast
traham te per terram, et illa videat, quomodo traham te'. illa clamavit ex ore: ‚quem equum

dan ma peritáva!' áuen e sábdie, the vanturíl lása', andé sábie déšudúj manúšt. vo vzuturi-
dedisti mihi debilem!' adferte gladium, ut vibrem eum'. attulerunt gladium duodecim homines. ille vibra-

sardóu lása. haj šudóu la p' eué phué. othé sas o Pávelo sálbátiko, sas czntumí pe grínda le
vit eum, et iecit eum in uonam regionem, ibi erat Paulus ferox, erat affixus ad tectum

palmínca, haj othé šndé la sabdiésa, šindás léskə vast, thaj našlón othár. les akhardé les kaj
palmis, et illuc iecit gladium, dissecuit eius manus, et aufugit inde. eum advocarunt ad

meséle. the chal, haj thodé les palá j meséle, haj chánas lésa déšudúj minístruli. les spídinas.
mensam, ut ederet, et collocarunt eum ad mensam, et edebant cum eo duodecim ministri. eum premebant.

aj vo pendás: ‚the žau avrí kaj rskâre'. va šnklistón avrí, haj pendás léskə pralésks: ‚nu,
at ille dixit: ‚ibo foras in frigidum aërem'. ille ivit foras, et dixit suo fratri: ‚age,

beš tuk' othí, kə me žo'. haj bešlás othí maškarál. haj spídinach les, aj vo las lésko buzdu-
conside tibi hic, nam ego ibo'. et consedit ibi in medio, et premebant eum, et ille sumsit suam cla-

gánu, h' astardés, the marél le buzduganó. von našlí. aj vo pendús: ‚tumínde kadé e patú!'
vam, et coepit, ut verberaret clava. illi aufugerunt. et ille dixit: ‚apud vos hic honor!'

von našlí. haj glé thar. akaná ratáka aviľ e ſet, aj Nastása e šukár akhardón les pašá
illi fugerunt, et abierunt. nunc vesperi venit nox, et Anastasia pulchra vocavit eum ad

péste. vo gló pašá láte. voj thodón o ponró pe léste, haj lou les máškar péste, aj vo sas, the
se. ille ivit ad eam. illa posuit pedem in eo, et sumsit eum inter se, et ille erat, ut

merél. aj vo pendás láks: ‚meklá ma kaj rskâre'. voj pendóu: ‚že'. vo glás avrí, haj pendás
moreretur. et ille dixit ei: ‚sine me in frigidum aërem'. illa dixit: ‚i'. ille ivit foras, et dixit

péskə pralésk̄ə: ‚beš tuk' očí, kə me žaú', haj gəlás vo, haj suthón paší láte. voj thoďún o
sno fratri: ‚mane tibi hic, nam ego abibo'. et ivit ille, at dormivit apud eam. illa posuit

ponró pe léste, vu las pésko buzdugánu, haj adíca mardún la le buzduganó, kə miklás ándra
pedem in eo, ille sumsit suam clavam, et ita verberavit eam clava, ut relinqueret in

láte zur, sar and' e romní. vo gəló thar avrí, gəlás kaj pésko pral. ‚no, 'kaná ža, prála, haj
ea robur, ut in femina. ille abiit foras, ivit ad suum fratrem. ‚age, nunc i, frater, et

na dará; haj kaná že láte, the des la ek pálma'. vo gəlóu láte, haj doú la ek pálma, haj
ne time; et quando ibis ad eam, da ei alapam'. ille ivit ad eam, et dedit ei alapam, et

suthón pašá láte. teharáka znklistí kõ̃ spaclri avrí. aj voj pendún léskə: ‚muró raj, sar
dormivit apud eam. mane exierunt ad ambulandum foras et illa dixit ei: ‚mi domine, quam

mardán ma de zurés, haj kaná avilán avrjál, čumidán ma'. aj vo pendás láke: ‚me na čumi-
verberasti me valde, et quando venisti intro, osculatus es me'. et ille dixit ei: ‚ego non osco-

ďúm tu, me pálma ďúm tu'. ‚apúj kon mardás ma?' ‚morá pral mardás tu'. voj na pendóu
latus sum te, ego alapam dedi tibi'. ‚ergo quis verberavit me?' ‚meus frater verberavit te'. illa non dixit

kanč. vo sovélas ən krig and uvér stáncie, aj voj las e sábďie, haj šindóu lésk̄ə pənrá. vo
quidquam. ille dormiebat seorsim in alio cubili, et illa sumsit gladium, et abscidit eius pedes. ille

kərdás péskə ek vurdunõ̃oró phakónca, haj kaná rəpəzílas o vurdón, ek míla našilás. h' ara-
fecit sibi currum cum aliis, et cum traderet currum, milliarium currebat. et in-

klóu le Pavlós le szlbátiko, haj pendás: ‚kaj žas tu, prála?' ‚me žaú and e lúme, the hroní
venit Paulum ferocem, et dixit: ‚quo is tu, frater?' ‚ego eo in mundum, ut nutriam

ma, kə na j ma vast'. ví me žaú and e lúme, kə na j ma pənrá'. ‚haj! the chutílas
me, nam non sunt mihi manus', etiam ego ibo in mundum, nam non sunt mihi pedes'. ‚heu! faciamus

amé pral trušulésk, haj tu snhənnusáu, thaj cərdoú o vurdón p' o lóko, kə tu sə tu pənrá'.
nos fratres crucis, et te longe te vehiculo, et trahe currum leniter, nam tibi sunt pedes'.

von phjerdé de pománə, haj gelé and ol vošá, h' araklé khəť, haj bəšánas othí and o khər,
illi iverunt mendicando, et iverunt in silvas, et invenerunt domos. et habitabant ibi in domo,

haj gelé and ek fóru, haj mangánas de pománə. ek raklí gəlóu, the del les de pománə.
et iverunt in quamdam urbem, at mendicabant. quaedam puella ivit, ut daret ei stipem.

aj vo chutilďún la, haj šuthóu la and e vurdón, haj našlóu lása and o voš, othé, kaj lénge
et ille prehendit eam, et lecit eam in currum, et aufugit cum ea in silvam, eo, ubi eis

o khər, haj von colachardí, the na kərən lása bezechá. avilás o beng, haj sovélas lása. aj
domus. et illi iurarunt, quod non facient cum ea peccata. venit diabolus, et dormiebat cum ea, et

von ašundí, haj uštilé teharáka, haj pušlás o Dorohój Kúpce: ‚tu colachardán, sóste gəlán
illi audierunt, et surrexerunt mane. et interrogavit Dorohoj Krupec: ‚tu inrasti, cur ivisti

láte, haj kərdán bezechá?' ‚me na sómas, prálu, kə ví me ašundóm, aj me gəndisardóm, kə
ad eam, et fecisti peccata?' ‚ego non eram, frater, nam etiam ego audivi, et ego putavi, quod

tu san; avéla ratáka, haj tu the les ma pe temónture, haj the šúdes ma pe lénde, kə me
tu eras; veniet vesperi, et tu prehende me truncis manibus, et iace me in eos, nam ego

chutiló les, kon avéla'. ratáka avilóu láte, haj sovélas lása. von ašundí, haj lon les, haj
prehendam eum, qui veniet'. vesperi venit ad eam, et dormiebat cum ea. illi audierunt, et prehendit eum, et

šuďóu les pe lénde. vo chutilďún le bengás, haj phabardí e mumelí, th' astardí the marán les.
lecit eum in eos. ille prehendit diabolum, et incenderunt cereum, et coeperunt verberare eum.

aj vo rudisájloú, the na marán les, ‚kə me kəró, the avéla tu pənrá, thaj ví kakalés avéna
et ille oravit, ut non verberarent eum, ‚nam ego faciam, ut sint tibi pedes, et etiam illi sint

vast'. teharáka panglé les korátar, th' angərďóu les kaj chaíng. ‚thoú ol pənrá and e chaíng'.
manus'. mane ligarunt eum collo, et duxit eum ad puteum. ‚pone pedes in puteo'.

Digitized by Google

vo thodás ol pənró and e chaíay, thaj kərdíloñ pənró kadé, sar sas. haj thodás o Pávelu ol
ille posuit pedes in puteo, et facti sunt pedes ita, uti erant. et posuit Paulus
vast, thaj kərdíle léskə vast kadé. sar sas. aj o Dorohýj Kúpec ľas péskə and ek šípu paí
manus, at factae sunt ei manus ita, uti erant. et Dorohyj Kupec sumsit sibi in lagena aquam
žudó. h' and ek šípu ľas paí muló, th' avíľás khərá kaj pésko khər, haj kərdé jag, thodé 'k
vivam, et in lagena sumsit aquam mortuam, et venit domum ad suam domum, et fecerunt ignem, posuerunt
stážinu kašt pe jag, haj phabardé le bengés. haj purdóñ les and e balvál, haj pendás o Do-
orgyiam lignorum in ignc. et combusserunt diabolum, et flaverunt eum in ventum, et dixit Do-
rohýj Kúpec: ‚akaná, prála. le la túkə kodolá raklé. haj žu lása, kə me žaú kaj moró pral'.
rohyj Kupec: ‚nunc, frater, sume eam tibi illam puellam, et vive cum ea, nam ego ibo ad meum fratrem'.
ľas pe, haj gəlás kaj pésko pral. h' araklés péskə pralés paš o drum, kə paštílas le balín.
profectus est, et ivit ad suum fratrem, et invenit suum fratrem ad viam, ubi pascebat sues.
‚no, dikés, prála. kə me pendóm, kə paštisaré le balín, ále tu moró stráji pe tu. haj tu de ma
‚age, vides, frater, quod ego dixi, quod pasces sues, sume tu meas vestes in te, et tu da mihi
tiró, kə me kəró ma porkár, aj tu beš palpalé'. vo ľas, thaj tradóñ le balín khərés. aj voj
tuas, nam ego faciam me porcarium, et tu mane retro'. ille sumsit, et pepulit sues domum. et illa
doñ čingár: ‚sóste tradán kadé ségə le balín?'' ol balé gəlé and e kotécu, aj ek balí na ka-
exclamavit: ‚cur pepulisti tam cito sues?' sues iverunt in stabulum, et una sus non vo-
mélas the žal and e kotécu. kaná ľas e buláva, haj kaná malaďóñ la, haj muľás e balí. aj
lebat ire in stabulum. ut sumsit fustem, et ut verberavit eam, mortua est sus. et
Nastása e šukár kaná diklóñ, našlás and aulín, kə kadó o Dorohýj Kúpec. vo gəlás láte
Anastasia pulchra ut vidit, fugit in palatium, nam hic Dorohyj Kupec. ille ivit ad eam
and aulín. haj pendóñ lákə: ‚lašó j tu des, kumnáta!' voj pendóñ: ‚naís', aj vo ľas la
in palatium, et dixit ei: ‚bonus est tibi dies, fratria!' illa dixit: ‚gratias'. et ille preheudit eam
vastéstar, h' ankalaďóñ avrí. haj šindóñ la se kotorá, haj kərdás la trin grəmóz. haj duj
manu, et traxit foras, et concidit eam totam in frusta, et fecit ex ea tres acervos, et duos
grəmóz doñ k' ol žukóli, haj chalé le, aj and ek grəmáda thoďóñ le kajtháu, haj kərdás
acervos dedit canibus, et devorarunt eos, et in unum acervum collegit ea una, et fecit
jekhá romné, haj stropisardás le paísa muló, th' antegosájloñ kajthán, haj stropisardás la
unam feminam, et aspersit ea aqua mortua, et convenit una, et aspersit eam
paísa žudó, thaj voj uštílóñ. ‚ále, prála, akaná žuú tu lása, k' akaná na j la putére bharí.
aqua viva, et illa surrexit. ‚sume, frater, nunc vive tu cum ea, nam nunc non est ei robur magnum.
me žap thar khərés', pendás e Dorohýj Kúpec, haj gəlás khərés.
ego abibo domum', dixit Dorohyj Kupec, et ivit domum.

---

2. nach *mángə* ist wohl *j* est ausgefallen.

3. statt *les* ei erwartet man *len, le* eis: beide Formen werden häufig verwechselt.

4. die Beschreibung bezieht sich natürlich auf den gesuchten Knaben. *sar sə (si) de bharó* wie rum. de mare.

6. *maj mištóu* melius quam filius imperatoris.

10. *ankalána* steht für das Imperfect *ankalánas.*

11. der Nachsatz wird nicht selten durch *haj* et eingeleitet.

15. *the˘al* für *the˘ala. the˘álas, the avélas,* si esset.

Digitized by Google

16. Die verba movere, agitare, iacere werden mit dem instr. des Objectes verbunden. Vergl. Grammatik 4 Seite 695; daher *kəlós lésa*, *vənturisarós lásа*.

16. *ənkə sə (si), the pəštís le balín* du solltest noch Schweine hüten.

21. *po 'k vast* je eine Handvoll.

24. *avilán* venimus, richtig *avilám*.

26. *les'* für *lésa* mit ihm.

29. *tərəí* für *tərəíu* ist rum. търѣsk zerren. *and o muj* laut, aus vollem Halse.

30. *vənturíl* für *vənturín* ich schwinge.

31. *cəntumí* affixus rum. сѣntuesk verkeilen von сѣntъ Metallblättchen, Keil.

34. *lésкə* für *péskə*.

35. *beš tuk' othí: tuk'* ist ein dativus ethicus. *lésko* für *pésko*.

36. *buzduganó* vertritt den instrumental.

37. *avil e fet* lautet *avilé fet*.

38. *lon les máškar péste* ist wohl: sie umschlang ihn.

39. *meklá* für *mek* ist mir unverständlich.

50. *the chutílas amé pral trušulésk* rum. übersetzt: sъ ne apukъm fraci de kruče; etwa Kreuzesbrüder, erinnert an das pobratimstvo der Serben, die von der Kirche verpönte ἀδελφοποίια.

51. *cərdóu* ist wohl traxit. Vergl. jedoch *meklá* 39.

56. Dorohyj Kupec ist der Name des Gespielen des Prinzen.

58. *po lénde* auf sie, den Teufel und das Mädchen.

75. *kərdás la trin grəməz* fecit eam tres acervos.

76. *thodóu le* collegit ea, was im dritten Haufen war. Durch die drei Haufen soll die Grösse der Amazone ausgedrückt werden.

VI. Die Diamanten legende Henne.

Sas ek manúš čoró, haj sa-h les trin rakloró. h' arakľás o maj cəgnó šou grijcári, haj
Erat homo pauper, et erant ei tres filii. et invenit natu minimus sex crucigeros, et
pendás: ‚ále, dáde, kadól šou grijcári, haj že and o fóru, haj tiné ćire so'. haj gəlás o phuró
dixit: ‚cape, pater, hos sex crucigeros, et i in urbem, et ames aliquid'. et ivit senex
and o fóru, haj tindón ek kajńí, h' andóu la khərú. haj kərdóu e kajńí ek anró adjamau-
in urbem, et emit unam gallinam, et attulit eam domum. et fecit gallina unum ovum adaman-
tósko. haj thodón les pe ferjásta, haj dikjólas sar la mumeľátar. aj tehára ustiľás o phuró,
tinum. et posuit id in fenestra, et videbatur ut apud cereum. et mane surrexit senex,
haj pendás: ‚romné, me žau and o fóru kadalé anrósa'. haj gəlóu and o fóru, haj gəlóu kaj
et dixit: ‚uxor, ego ibo in urbem cum hoc ovo'. et ivit in urbem, et ivit ad
neguctóri. ‚tin túko kadó anró'. ‚so mangés?' ‚dz m' skšól lij'. dou les skšól lij. vo gəló
mercatorem'. ‚eme tibi hoc ovum'. ‚quid petis?' ‚da mihi centum florenos'. dedit ei centum florenos. ille ivit
khərú, haj tindás péskə chabé, haj dou le raklorón kaj škóala. thaj e kajńí maj kərdóu ek
domum, et emit sibi cibum, et dedit pueros in scholam. et gallina adhuc fecit unum
anró, h' angərdóu járə kaj kodó neguctóru, haj maj dou les skšól lij. gəló thar khərú. járə
ovum, et attulit iterum ad illum mercatorem, et adhuc dedit ei centum florenos. ubiit domum. iterum
kərdóu e kajńí ek anró, angardóu járə kaj kodó neguctóri. haj sas hramumí p' o anró: ‚kon
fecit gallina unum ovum, attulit iterum ad illum mercatorem. et erat scriptum in ovo: ‚qui

chála o šsró and e kajáť, šmparátu avéla; aj kon chála o jilú, and e sekom šet ek míje
edet caput de gallina, imperator erit; et qui edet cor, in quavis nocte mille
gálbeni tal o šsró; aj kon chal' ol pšnrś, avéla nazdrsvánu'. avilás kodó neguctóri and o
aureos sub capite; et qui edet pedes, erit propheta'. venit ille mercator in
kodó gáu, haj nšjmisardóu les. ‚so the dap tu, th' šngrśz mángs kirźje?' ‚de m' šksál lij'.
illum vicum, et condnxit eum. ‚quid dem tibi, ut gestes mihi merces?' ‚da mihi centum florenos'.
haj nšjmisardón les p' ek paš bsrš kodolé gažés la kajnésa. neguctóri avilás kaj gaží, haj
et condnxit eum in dimidium anni illius hominem cum gallina. mercator venit ad mulierem, et
pendás: ‚mnlás tou gaží. haj chasájle morś loví: kanáp, the lap tu tut, ks me som barvalé'.
dixit: ‚mortuus est tuus maritus, et interiit mea pecunia; volo, ut ducam te, nam ego suam dives'.
‚the kununisájivas'. ‚haj, the kununisájivas, aj the šinés ma la kajné la kununja; na trebún
‚iungamur matrimonio'. ‚age, iungamur matrimonio, et macta mihi gallinam in nuptiis; non opus sunt
ma skripkárś'. haj nšjmisardé ek kuchárka. ‚ži kaj avása kat e kangarí, the avél e kajáť
mihi fidicines'. et conduxerunt coquam. ‚quoad venientus ex ecclesia, sit gallina
gáta'. avilé ol raklorś khsrś kat e škôla. ‚de 'me, the chas'. ‚na j, so dap tumí, ks
parata'. venerunt pueri domum e schola. ‚da nobis, ut edamus'. ‚non est, quod dem vobis, nam
pendás, the na dan kanč and e kajáť. aj ol raklorś rudisájle: ‚de vi 'men, ks vi 'me kochai-
dixit, ne darem quidquam de gallina'. et pueri flagitarunt: ‚da etiam nobis, nam etiam nos cura-
sardún la. de vi 'men, mškár ek cśra'. dou le bharźs o šsró, thaj kukolés le mižločiunós o
vimus cuat, da etiam nobis, licet pauhum'. dedit autu maximo caput, et illi medio
jilá, aj le cšgués das ol pšnrś. thaj gslé thar kaj škôla. aj von arilé kat e kununja, haj
cor, et minimo dedit pedes. et abierunt in scholam. et illi venerunt a matrimonio, et
bešlé palá j mesźle, haj pendús la kucharicákz: ‚de 'me, the chas'. haj dou les and e mesźle
consederunt ad mensam, et dixit coquae: ‚da nobis, ut edamus'. et dedit illis in mensam
la kajné, haj vo rudóu o šsró th' o jilú, thaj rudóu al pšnrá — nas — haj pušlóu la ku-
gallinam, et ille poposcit caput et cor, et poposcit pedes — non erant — et interrogavit co-
charicá: ‚kaj s' o šsró?' voj pendás: ‚chalé les ol raklorś'. aj vo pendás (kodó neguctóri):
quam: ‚ubi est caput?' illa dixit: ‚comederunt id pueri'. et ille dixit (ille mercator):
‚me na chaň ánda kodé kajáť, nan the des o šsró th' o jilú th' ol pšnrś; me nínaj kodolá
‚ego non edam de hac gallina, mihi da caput et cor et pedes; ego nonnisi haec
the chaň'. e kuchárka pendás: ‚chalé l' ol raklorś'. aj pendús vo: ‚romné, the kzrás lénde
edam'. coqua dixit: ‚comederunt haec pueri'. et dixit ille: ‚uxor, fac illis
káva kzrtí, the šéden'. aj von avilé kat e škôla khsrś, thaj pendás o cšgnó: ‚the na pen
coffeam amaram, ut vomant'. et illi venerunt e schola domum, et dixit minimus: ‚ne bibite
kodé káva, ks sš, the merén'. von gslé khsrś, thaj das le lénde dij káva, haj šordé la telé,
hanc coffeam, nam est, ut moriamini'. illi iverunt domum, et dedit illis mater coffeam, et fuderat eam humi,
thaj gslé járz kaj škôla. avilás o neguctóri, haj pendás: ‚šaglóu?' voj pendóu: ‚na šaglón'.
et iverunt iterum in scholam. venit mercator, et dixit: ‚vomuerunt?' illa dixit: ‚non vomuerunt'.
‚me žaň and o fóru, haj tiuó phabá, haj the chocharés le and e pívnica, haj me šinó le, thaj
‚ego ibo in urbem, et emam poma, et olive eos in cellam, et ego occidam eos, et
me ankalávo ándra lénde, thaj cho le'. aj pendóu o pral o maj cšgnó: ‚hájdan thar pe lúme'.
ego eximam ex illis, et edam illa'. et dixit frater natu minimus: ‚abite in mundum'.
‚sóstar the žas?' ‚amaró dad sš, the šinél amé'. von gslé thar, thaj gslé and avér cznúto. othé
‚cur eamus?' ‚noster pater est, ut occidat nos'. illi abieruat, et iverunt in alind regnum. ibi
sas šmparátu, aj šmparátu mnlás. haj liné léste kurúna, haj thodóu and e kangarí. ánda
erat imperator, et imperator mortuus est, et sumserunt eius coronam, et posuerunt in ecclesia. in

kásko šzró pérla e koráuna, avéla zmparátu. aj avilé fel de fel manúš and e kangerí, haj
cuius caput cadet corona, erit imperator. et venerunt omnium ordinum homines in ecclesiam, et
gelé 'l trin raklorá, haj o bharó gelás anglál, haj šućjás pe and e kangerí, haj koráuna vu-
venerunt tres pueri, et natu maximus ivit ante, at ingressit se in ecclesiam, at corona vo-
réjlon pe ándla lésko šzró. ‚szn amé zmparátu nivó'. liné les p' ol vast, thaj uradón les and
lavit in eius caput. ‚est nobis imperator novus'. sustulerunt eum in manus, et vestierunt eum in
e strája zmparaticéka. das pe béfelu, kz zmparátu nivó. avilás e óste, thaj zukinisájlou le
vestes imperatorias. datum est mandatum, quod (est) imperator novus. venit exercitus, et inclinavit se
zmparatósko. aj o mižlocío pendás: ‚me žap thar, na bešáu, kz me kamáu, the aváu vi me
imperatori. et medius dixit: ‚ego abibo, non maneo, nam ego volo, ut fiam etiam ego
zmparátu'. aj kodó cagnó: ‚me na žau'. aj kodó mižlocío gelo thar, haj gelo kaj avér zmpa-
imperator'. et ille minimus: ‚ego non ibo'. et ille medius abiit, et ivit ad alium impe-
rátu. othé le imparatós sach les ek raklí. haj zmparátu kadé pendás: ‚kon nakavéla la and
ratorem. ibi imperatori erat filia. et imperator ita dixit: ‚qui superabit eam in
ol lové, kodó léla la'. vo gelás láte. ‚haj, the kalás and ol lové'. kan' astardóu the kelél, na-
pecunia, is ducet eam'. ille ivit ad eam. ‚age'. ludamus pro pecunia'. ubi coeperunt ludere, su-
kadón la. ek des kólnas pe, aj duj na. aj vo nakadás la la and ol lové, thaj lou la, thaj kunu-
peravit eam. uno die ludebant, et duos non. et ille superavit eam in pecunia, et duxit eam, et matrimoulo
nisardóu les zmparátu, kaj kerdás les králu. aj la sach la ek piramnó. 'aj kodó piramnó
iunxit eos imperator, et fecit eum regem. et erat ei amator. et ille amator
tradón lil láte: ‚puš les, kathár sz les adíca lové'. aj voj pušlóu les: ‚moró rají! kathár szn
misit epistolam ei: ‚interroga eum, unde sit illi tanta pecunia'. et illa interrogavit eum: ‚mi domine! unde est
tu adíca lové, kz tu ma nakadán ma?' ‚ándla sékom ćet szn ma ek míje gálbeň tal o šzró'.
tibi tanta pecunia, quod tu me superasti?' ‚in' omni nocte sunt mihi mille aurei sub capite'.
‚ándla če félu?' ‚me chalóm ek jilá and o kajúr. voj kerdás lil, haj tradás kaj pésko piramnó.
‚quo modo?' ‚ego comedi unum ovum de una gallina'. illa fecit epistolam, et misit ad suum amatorem.
‚chalás ek jiló and ek kajúr, th' and e sékom ćet sz les ek míje gálbeni tal o šzró'. aj vo
‚comedit unum ovum de gallina, et in quavis nocte sunt ei mille aurei sub capite'. at ille
das la lil pálpalí. ‚the kerés lésko ek káva, the šédel, haj the šédel kodó jilú, haj the les,
dedit ei epistolam iterum. ‚fac ei coffeam, ut vomat, et vomat illud cor, et sume,
the chas les tu, thaj me lo tu'. voj kerdóu lésko káva, haj vo pilóu, thaj šaglón o jiló avrí,
ut edas id tu, et ego ducam te'. illa fecit ei coffeam, et ille bibit, et vomuit cor foras,
aj voj lou les, haj chalón les. haj gelás voj kaj pésko dad. ‚au, dáde, haj dik, sar vo šédel,
et illa sumsit id, et comedit id. et ivit illa ad suum patrem. ‚veni, pater, et vide, quomodo ille vomit,
kz vo man na trebúl ma'. zmparátu diklón, kz šaglón. ‚haj, ža thar mándar, kz na trébus
ille mihi non opus est'. imperator vidit, quod vomuit. ‚age, abi a me. non opus es
ma'. haj lou ol strájuri pe a léste se, haj dou lésko strájuri ol prošt, haj gelo thar. vo gelo
mihi'. et sumsit vestes de eo omnes, et dedit ei vestes vulgares, et abiit. ille ivit
and ol vošá, haj bokhájlou. haj raslón kaj phabelín. othé pe kodó phabelín sas phabá. vo las
in silvas, et esuriit. et venit ad malum. ibi in illa malo erant poma. ille sumsit
ek phabáj, thaj chalóu la, haj kerdilas magári. phjeról, haj rovél, haj žal anglé, h' araklás
unum pomum, et comedit id, at factus est asinus. it, et flet, et it protinus, et invenit
ek pedurécz, haj chalás kodé pedurécz, haj kerdilas manúš pálpalí. boldás pe pálpalí, thaj
malum agrestem, et comedit illud pomum agreste, et factus est homo retro. vertit se retro, et
las duj phabá, thaj las and ol padurécz járs duj (phabá), haj gelás and ol fóru, kaj sas
sumsit duo poma et sumsit da pomie agrestibus iterum duo (poma). et ivit in urbam, ubi erat

Digitized by Google

léste romní, haj thodás pe paš o drum. h' auklistás léste romní k' o spacíru. ‚bitinés, ma-
eius uxor, et constitit ad viam. et exiit eius uxor ad ambulandum. ‚vendis, ho-
núša, phabáj?' ‚bitinúv'. bitindóu láte ek phabáj. voj dandalóu and e phabáj, haj kŏrdílas
mo, poma?' ‚vendo'. vendidit ei unum pomum. illa momordit in pomum, et facta est
magarísa. vo las la komátar, haj thodé ašvár and o šaró, th' anklistóu pe láte, thaj pra-
asina. ille sumsit eam inba, et posuit frenum in capite, et vertus est in ea, et pro-
stajóu lása and o fóru. haj gelás lása kaj traktérňa, haj pendás, the kerél káva kerlí, haj
peravit eum ea in urbem. et ivit cum ea ad cauponam, et dixit, ut faceret coffeam amaram, et
šulách la and o muj, thaj šaglóu, thaj šaglóu, thaj šaglás o jiló avrí, thaj vo lou. thaj chalóu
infudit eam in os, et vomuit, et vomuit, et vomuit cor foras, et illa sumsit. et comedit
les. vo pendás: ‚akaná me som raj'. haj gelás kaj pésko sástro: ‚kŏr mánga žudekáta — katé
id. ille dixit: ‚nunc ego sum dominus'. et ivit ad suum socerum: ‚fac mihi iudicium — hic
ti sij'. zmparátu akarélás minístruri. aj vo pendás: ‚me na kamáu kalí the žudikín ma;
tua filia'. imperator advocavit ministros. et ille dixit: ‚ego non volo ita ut iudicetis mihi;
hájdan mánca k' o zmparátu nivó'. aj von gelé k' o zmparátu nivó. aj zmparátu žal and e
venite mecum ad imperatorem novum'. et illi iverunt ad imperatorem novum. et imperator vehitur in
bríčka, aj vo žal pe péska romní znkestó. haj gelé k' o zmparátu nivó, kaj péska pral. aj
curru, et ille it in sua uxore vectus. et iverunt ad imperatorem novum, ad suum fratrem. et
pendás o pral o maj esgnó: ‚avéla moró pral kaj žudekáta; aj the kerás laší žudekáta'. avilé
dixit frater natu minimus: ‚veniet meus frater ad iudicium; et fac bonum iudicium'. venerunt
ol zmparáci kajthán, haj zukinisájli. haj pendás sástro: ‚kŏr žudekáta kakalé manušáska'. ‚me
imperatores in unum, et inclinarunt se, et dixit socer: ‚fac iudicium huic homini'. ‚ego
karáu žudekáta. kerdás la magarísa, kŏr la la pálpalí'. ‚númaj the znkerél čečepí'. zmparátu
faciam iudicium. fecisti eam asinam, fac illam iterum'. ‚tantum servet iustitiam'. imperator
pendás: ‚znkárla čečepí, númaj the kerél la pálpalí'. vo das la ek psdutáca. thaj chalóu, h'
dixit: ‚servabit iustitiam, tantum faciat eam iterum'. ille dedit ei unum pomum agreste. et comedit, et
ašilás pálpalí romní. zmparátu las péska koráua, haj dou la léska and o šaró. ‚ále moré
facta est iterum femina. imperator sumsit suam coronam, et dedit eam illi in caput. ‚sume meam
koráua, tu the avés zmparátu'.
coronam, tu esto imperator'.

---

4. *dikjólas* man sah, man konnte sehen.

21. *dou les*, richtig *dou len, le* gab denen beim Tische.

33. Auch in einem kroatischen Volksliede wurde der König. auf dessen Haupt die in der Luft schwebende Krone fiel. Vergl. Beiträge zur Kenntniss der slavischen Volkspoesie Seite 45 des Separatabdrucks

55. *gelás and ol fóru*, richtig *o fóru.*

64. *kaj pésko pral* als ob vorhergienge: und er gieng.

67. *kŏr la la pálpalí* verwandle sie zurück.

VII. Die Nebenbuhler.

Sas ek rakló zmparatóste, haj sas la and o čikát o kham th' and o kolíu o šun. and
Erat filia imperatoris, et erat ei in fronte sol et in pectore luna, in
ol pchiká ol čerhajé. zmparátu das bójelu and o tem: ‚kon gečíla ol sémne léska rakláks,
dorso stellae. imperator dedit mandatum in regno: ‚qui coniecerit signa eius filiae.

pála kodó déla la'. aj ek rakló zmparatósko kamélas pe lása, haj vo žánlas láke sémne. haj
si dabit eam', et quidam puer imperatorius amabat se cum ea, et illa sciebat eius signa. et

sas ek gaží phurí, haj sas la ek balí, haj sas la déšudúj bališí palá j e balí, somnakuní, haj
erat domina senex, et erat ei sus, et erant ei duodecim porcelli apud suem, aurei, et

sach la ek hargátu, haj paštíľach le balén. vo gžás and ek dumbráva, haj paštíľach le paž o drum. aj
erat ei servus, et pascebat sues. ille ivit in silvam, et pascebat apud viam. et

rakli le zmparatóste zuklistás la preumbláre, haj diklás le balín le somnakuní, haj pendás: ‚mo! rakloró!
filia imperatoris exiit ambulatum, et vidit sues aureas, et dixit: ‚heu! puer!

bítin mánge jekhé bališés'. ‚me na bitináu; aj the vázde ol póde ži and e čang, me do tu ek bališó'.
vende mihi unum porcellum'. ‚ego non vendo; sed si tolles sinus usque ad genu, ego dabo tibi porcellum'.

voj las pe sáma zmprežúr, ua diklás káuikás, haj vazdás ol póde ži and e čang. haj das
illa spectavit circum, non vidit quemquam, et sustulit sinus usque ad genu, et dedit

láke jekhé bališés. h' angardách les klzrá k' o zmparátu. zmparátu bukurisájias, ka vo únka
ei unum porcellum, et adduxit eum domum ad imperatorem. imperator laetatus est, nam ille adhuc

na diklás balé somnakuné. o hargátu gžás khzrá, haj pušlás les e phurí: ‚kaj s' o bališó?'
non vidit sues aureas. servus ivit domum, et interrogavit eum vetula: ‚ubi est porcellus?'

‚loň les o ru'. na pendón léska kanč. vo tebára járs othí gžlón. o raklí zmpzrtóste járs
‚cepit eum lupus'. non dixit ei quidquam. illa mane iterum eo ivit. filia imperatoris iterum

avilón othé la preumbláre. ‚rakloró, maj bitín mánge ek bališó'. ‚níči bitináu, ka daráu; aj
venit eo ambulatum. ‚puer, adhuc vende mihi porcellum'. ‚non vendo, nam timeo; sed

the vázdol ol póde ži and o kuštík, do tu ek bališó'. voj diklás, ka na j kónik. haj
si tolles sinus usque ad cingulum, dabo tibi porcellum'. illa vidit, quod non adest quisquam, et

vazdón ol póde ži and e kuštík. haj maj dou la ek bališó. angardón les k' o zmparátu. zm-
sustulit sinus usque ad cingulum. et adhuc dedit ei porcellum. adduxit eum ad imperatorem. im-

parátu maj zorés bukurisájlon. o hargátu gžló khzrá. haj pušlón e phurí: ‚kaj o bališó?'
perator fortius laetatus est. servus ivit domum. et interrogavit vetula: ‚ubi porcellus?'

čordón les ek čor'. na pendón léska kanč. vo járs gžlón poštíu, o tríto. e raklí zmparatóste
furatus est eum fur'. non dixit ei quidquam. ille iterum ivit pastum. tertium. filia imperatoris

járs zuklistón othí la preumbláre. ‚maj bitinés jekhé bališés?' ‚níči bitináu, aj the žáde o gad
iterum exiit illuc ambulatum. ‚adhuc vendis unum porcellum?' ‚non vendo, sed si dejicis indusium

pre tu, haj the bóldes tu trívar ángla ma, haj do tu ek bališó'. voj diklón, ka na j kónik,
de te, et si vertis te ter coram me, dabo tibi porcellum'. illa vidit, quod non adest quisquam,

haj šadón o gad pre péste, haj vzrtisájlon trívar angló léste. haj diklás o kham and o čikát
at dejecit indusium de se, et vertit se ter coram eo, et vidit solem in fronte

haj and o kolín o šún h' and ol pchiká ol čerhajé. haj das la maj ek bališó. h' angardách
et in pectore lunam et in dorso stellas et dedit ei adhuc porcellum. et adduxit

les k' o zmparátu. zmparátu bukurisájlon. zmparátu tradás and o tem. the tídem pe, the
eum ad imperatorem. imperator laetatus est. imperator misit in regnum, ut congregarentur, ut

gžčín láke sémne. pála kódo déla la. haj tíde pe pa j lúne, haj na gžčisardé. ek rakló
conicerent eius signa. ei dabit eam. et congregati sunt e mundo, et non coniecerunt. filius

zmparatósko kamélas pe lása, thaj žánlas láke sémne. haj gžčisardón. avilás vi rakloró. ‚sóste
imperatorius amabat se cum ea, et sciebat eius signa, et coniecit. venit etiam puer. ‚cur

avilán, rakloró?' ‚avilóm, the gžčín'. ‚gžčisár'. ‚and o čikát o kham, and o kolín o šún, and
venisti, puer?' ‚veni, ut conicerem'. ‚conice'. ‚in fronte sol, in pectore luna, in

ol pchiká ol čerhajé'. loň le lí-trin, haj pandadón le and o khzr. h' o zmparátu tidón ol
dorso stellae'. sumsit eos tres, et inclusit eos in domo. et imperator congregavit

Digitized by Google

minístrui péskə, the žudikín, so kárna, kə duj gečisardí, kə von na znvoína pe lí-duj the
ministros suos, ut iudicarent, quid facerent, nam dao coniecerunt, nam illi non consentient ambo ut

znkzrón la. haj žudikəsardí ol minístruri, the sovén and e pátu lí-trin, haj kon znkzrla la
habeant eam. et iudicarunt ministri, ut dormirent in lecto tres, et qui tenebit eam

and e angále, kodó léla la. o rakloró tindás péskə kolačéj thaj phabá guglí thaj bokulé guglí,
in complexu, ille dacet eam. puer emit sibi panes et poma dulcia et cuppedias,

haj žutás and o bzrk. haj sutás o rakló le zmparatósko la raklása and e angále h' o rakloró
et posuit in sinu, et dormivit filius imperatorius cum puella in complexu et puer

palá láti. e raklí le zmparatóste bokhájlon. o rakló chálas bokulí guglí. voj puslás les: ‚so
pones eam. filia imperatoris esurivit. puer edebat cuppedias. illa interrogavit eum: ‚quid

chas tu, rakloró?' ‚me chau morá ušt'. ‚de thaj ť mau'. haj dou la. ‚déula! guglí!' aj o rakloró
edis tu, puer?' ‚ego edo mea labia'. ‚da etiam mihi'. et dedit ei. ‚deus! dulcia!' et filius

le zmparatósko pendóu: ‚morá maj guglí'. haj loú e šurí, haj šindás péskə ušt, haj dou láte.
imperatorius dixit: ‚mea dulciora'. et sumsit cultrum, et abscidit sua labia, et dedit ei.

voj šudóu le telé. o rakloró járz chálas phabá guglí. ‚so maj chas, rakloró?' ‚me chau morá
illa proiecit ea humi. puer iterum edebat poma dulcia. ‚quid adhuc edis, puer?' ‚ego edo meam

nak'. ‚de thaj ť man'. dou la. ‚déula! kə guglí!' aj rakló le zmparatósko: ‚kə moró j
nasum'. ‚da etiam mihi'. dedit ei. ‚deus! quam dulcis!' et filius imperatoris: ‚mea est

maj gugló!' las e šuré, haj šindás e nak, haj dou láte. voj šudón les telé. chal o rakló
dulcior!' sumsit cultrum, et abscidit nasum, et dedit ei. illa proiecit eum humi. edit puer

koločéj. ‚so maj chas, rakloró?' ‚chau morá kan'. ‚de thaj ť man'. dou la. ‚déula, kə guglí!'
panes. ‚quid adhuc edis, puer?' ‚edo meas aures'. ‚da etiam mihi'. dedit ei. ‚deus, quam dulces!'

aj o rakló le zmparatósko: ‚morá maj guglí'. las e šuré, thaj šindás ol kan, haj dou láte.
et filius imperatoris: ‚meae dulciores'. sumsit cultrum, et abscidit aures, et dedit ei.

voj šudóu la telé. ži and o des mulas o rakló le zmparatósko. e raklí phjérdilas rat andra
illa proiecit eas humi, usque ad diem mortuus est filius imperatoris. puella repleta est sanguine ab

léste, haj spidóu les telé mulé, haj las pe le raklorós and e angále. thaj avilás e zmpara-
eo, et trusit eum humi mortuum, et sumsit sibi puerum in brachia. et venit impera-

tása, h' araklóu le and e angále lí-duj. zn dáta zmparátu uradóu les, thaj kumunisardás le.
trix, et invenit eos in complexu ambos. illico imperator vestivit eum, et matrimonio iunxit eos.

---

1. *sun:* der Vocal klingt zwischen u und o.
4. *palá j e balí*: *j* hebt den Hiatus auf.
8. *voj las pe sáma* rum. ea s' ați luat sama.
13. Für *vázdol ol póde* ist richtig: *vázle ol póde.*
16. *poštín*, wohl: *the poštín, poštín.*
38. *ži and o des* bis zum Tage, d. i. vor Tagesanbruch.
39. *pe*, vielleicht für *péskə.*

VIII. Der geflügelte Held.

Sas ek mústero bharó, haj sas barvaló. astardás the pel haj the kzél and ol lilá.
Erat quidam artifex magnus, et erat dives. coepit bibere et ludere chartis.

haj pilás péste mándin se, haj ašilás čoró, kə nas les, so the chal. diklás somí, the
et bibendo absumsit suas facultates omnes, et factus est pauper. at non essent ei, quae ederet. vidit somnium, at

Digitized by Google

kərəl péska phaká. haj kərdás péskə phaká, thaj šrubuisardás léste pašá péste. haj uréjlas
faceret sibi alas, et fecit sibi alas, et adstrinxit eas ad se. et volavit

súé phué, haj uréjlou k' ol auliná le 'mparatóskə, haj meklás pe telé. haj ənklistás o rakló
in nonam terram, et volavit ad castella imperatoris, et demisit se deorsum. et exiit filius

ɔmparatósko anglál léste, haj pušlóu les: ‚kathár san, manúša?' ‚me som durál'. ‚bítiu mánga
imperatoris obviam ei, et interrogavit eum: ‚unde es, homo?' ‚ego sum e longinquo'. ‚vende mihi

ol phaká'. ‚bitinó'. ‚so the dap tu pe lénde?' ‚ek míja gálbeń'. haj don les ek míja gálbeń,
alas'. ‚vendam'. ‚quid dem tibi pro iis?' ‚mille aureos'. et dedit ei mille aureos.

haj pendás léskə: ‚žá-thar khərá le phakénca, haj the avés p' ek šon'. vo uréjlas khərá, haj
et dixit ei: ‚abi domum eam alis, et veni in uno meuse'. ille volavit domum. et

avilás kaj ek šon, haj pendás léskə: ‚the šrubnís mánde ol phaká'. haj šrubuisardón léste,
venit in uno mense, et dixit ei: ‚adstringe mihi alas'. et adstrinxit ei,

haj skriisardás léskə, savó šrúbo the šrubuál, the urjál'; aj ek šrúbu the šrubuál, the hulíl
et scripsit ei, quam cochleam adstringeret, ut volaret; et unam cochleam adstringeret, ut descenderet

telé. vo uréjlou ek cára, haj miklás pe telé pe phu. haj maj don les ek míje lej, haj don les
deorsum. ille volavit paulum, et demisit se deorsum in terram. et adhuc dedit ei mille florenos, et dedit ei

ri ekhá grastés, the žal ənkastó. o rakló ɔmparatósko šrubuisardás ol phaká pašá péste, thaj
etiam unum equum, ut iret equo vectus. filius imperatoris adstrinxit alas ad se, et

uréjlas ži la mjáza; kat e mjáza pornisájlou ek balvál, kə aravélas ol kopáči, haj tradón les
volavit usque ad meridiem; a meridie ortus est ventus, ut agitarentur arbores, et egit eum

ži pe páša fet. kaj páša fet ašilés e balvál, tradás vi les súé phué. haj zərisardás ek jag
usque ad mediam noctem. in media nocte resedit ventus, egit etiam eum in nonam terram. et illuxit ignis

and o fóru, haj miklás pe telé pe phu, haj desrubuisardás ol phaká, haj túlóu le páša péste.
in urbe, et demisit se deorsum in terram, et destrinxit alas, et contraxit eas ad se.

haj gəlón and o khər. othé sas ek phurí, haj maugłóu chabé. voj das les melíje šutí, haj
et venit in domum. ibi erat quaedam vetula, et petivit cibum. illa dedit ei panem siccum, et

vo níči chalón. pelás telé, haj suthóu. haj tehára skriisardón láke lil, haj don la loví, haj
ille non comedit. decubuit deorsum, et dormivit. et mane scripsit ei epistolam, et dedit ei pecuniam, et

tradóu la kaj traktérne, thaj don o lil kaj traktérne. the del les chabé lašó. haj avilás
misit eam in popinam, et dedit epistolam ad popinam, ut daret ei cibum bonum. et venit

khərá[4]e phurí, thaj don les, the chal, haj vo das vi la phurí. vo ənklistás avrí, haj diklás
domum vetula, et dedit ei, ut ederet, et ille dedit etiam vetulae. ille exiit foras, et vidit

ol avliná le ɔmparatóskə andá trin plúntuř baréskə, aj štárto plúntro steklákə. haj pušlás
castella imperatoris in tribus tabulationibus lapideis, et quarta tabulatio vitrea. et interrogavit

la pharé: ‚kon bešéna and ol avliná, aj and o štárto plúntro la steklákə kon beššl?' ‚beššl e
vetulam: ‚qui habitant in castellis, et in quarta tabulatione vitrea quis habitat?' ‚habitat

raklí ɔmparatóste. kə na mekól la avrí. othé del la chabé p' o šnúru'. haj meklás e pokojíva
filia imperatoris. non sinit eam foras. ibi dat ei cibum per funiculum'. et demittebat serva

o šnúru telé, haj thónas chabé, haj (voj) cərdelas oprá p' ol váškure. aj sas la pokojíva
funiculum deorsum, et imponebat cibum. et (illa) trahebat surstum per funiculos. et erat servae

stáncia ənkrig, kaj númaj ratí sovélas. aj djesá pašá j raklí ɔmparatóste beššlas. aj kodó
cubile seorsim, ubi noctu dormiebat, et interdiu apud filiam imperatoris erat. et ille

rakló ɔmparatósko šrubuisardás ol phaká pašá péste, thaj uréjlou oprá, uréjlas p' o khər la
filius imperatoris adstrinxit alas ad se, et volavit sursum, volavit ad domum

steklákə, thaj las sáma, kathár putérdou ol štachéturi, haj puterdóu les, haj šutás pe andré.
vitream. et intendit animum, unde aperiantur undes, et aperuit eas, et insinuavit se intus.

Digitized by Google

aj voj sovélas and o pátu mulí. haj vo mištíl la, haj voj na del dúma. aj vo las e mumelí j
et illa dormiebat in lecto mortua. et ille agitat eam, et illa non loquitur. et ille sumsit cereum

kathár láko šsró, haj voj uštílás oprś, haj lou les pála j kor, haj pendón léskr: ‚kaná avílán
de eius capite, et illa surrexit sursum, et sumsit eum in collo, et dixit ei: ‚quoniam venisti

mándi, tu san moró, haj me tirí'. von zndrajostisájlon duj ži karéngo des. haj vo suklistás
ad me, tu es meus, at ego tua'. illi amarunt duo usque ad lucem. et ille exiit

arrí, thodás láko e mumelí k' o šsró, haj voj mulí. haj vo thodás ol štachéturi pálpalí, thaj
foras, posuit al cereum ad caput, et illa mortua est. et ille clausit sudes iterum, et

uréjlas kaj phurí járs. vo phjerdás láte ek paš bšrš. voj gšlí bharí. e pokojóva diklás, kš
volavit ad vetulam iterum. ille ivit ad eam dimidium anni. illa facta est gravida. serva vidit, quod

j tulí, haj na kuprinzón la ol strájuri. voj skriisardón lil k' o zmparátu. ‚so the avél kadé,
est crassa, et non capiunt eam vestes. illa scripsit epistolam imperatori. ‚quid erit hoc,

kš j raklí tulí?' vo (zmparátu) skriisardás láks lil pálpalí: ‚the makós ol podéle ratáka
quod est filia crassa?' ille (imperator) scripsit ei epistolam retro: ‚unge pavimentum noctu

chomerésa, haj kon avéla, avéla sémmu p' ol podéle'. thodón láks e mumelí kaj o šsró,
farina ex aqua subacta, et qui veniet, erit signum in pavimento'. posuit ei cereum ad caput,

thaj e raklí mulon. aj voj maklás ol podéle chomerésa, haj gšlé and e péskr stáncie. o
et filia mortua est. et illo unxit pavimentum farina ex aqua subacta, et ivit in suum cubile.

rakló zmparatósko avilás járs láte, haj šutás pe láte andrś, haj na lou sáma, kš maklé ol
filius imperatoris venit iterum ad eam, et insinuavit se ad eam intus, et non intendit animum, quod unxerunt

podéle, haj kšrdás úrme le khšrjánca, haj las pe chumér p' ol khšré, haj vo na lou sáma,
pavimentum, et fecit vestigia calceis, et odhaesit farina in calceis, et ille non intendit animum,

kaj gšló thar khšré kaj phurí, haj šutás pe, haj suthóu. e pokojóva gšlás kaj raklí zmpara-
et abiit domum ad vetulam, et decubuit, et dormivit. serva ivit ad filium impera-

tóste, haj diklás ol úrme, hoj skriisardás lil k' o zmparátu. haj las mašúra p' ol khšré,
toris, et vidit vestigia, et scripsit epistolam ad imperatorem, et sumsit mensuram in calceis

so de bharś, haj tradás k' o zmparátu. zmparátu akardás duj minístruri, haj dou le lil, thaj
quem magni, et misit ad imperatorem. imperator vocavit duos ministros, et dedit eis epistolam, et

dou le mašúra p' ol khšré. ‚pe káskr khšré maládol e mašúra, the anés les mándi'. von
dedit eis mensuram de calceis. ‚in cuius calceos conveniet mensura, addue eum mihi'. illi

phjerdé sa o fóru, haj na araklé. aj jek phenél: ‚hájda vi kaj phurí'. aj jek pendón
obierunt totam urbem, et non invenerunt. et unus dicit: ‚eamus etiam ad vetulam'. et unus dixit:

‚na žas, kš na j konís'. ‚beš kothé, kš me žaú'. haj diklóu les, kš sovél, haj thodón e
‚ne eamus, nam non est quisquam'. ‚mane hic, ego ibo'. et vidit eum, quod dormit, et applicavit

mašúra kaj léskr khšré. von akhardé les: ‚hájda k' o zmparátu!' ‚hájda!' vo tindás péskr ek
mensuram ad eius calceos. illi appellarunt eum: ‚veni ad imperatorem!' ‚eamus!' ille emit sibi

mantáo bharí, haj las la pre péste, the na dekjón ol phaká, haj gšló k' o zmparátu. pušlóu
pallium magnum, et sumsit id in se, ut non viderentur oculi, et ivit ad imperatorem. interrogavit

les zmparátu: ‚tu phjerdán kaj moré raklí?' ‚me phjerdóm'. ‚ku če skópu phjerdán othí?' ‚me sš
eum imperator: ‚tu ivisti ad meam filiam?' ‚ivi'. ‚cum quo consilio ivisti eo?' ‚ego est

the lan la'. zmparátu pendón: ‚ba! nící le la, kš me phabaró tumín and ol kanrś'. zm-
ut ducam eam'. imperator dixit: ‚phui! non duces eam, nam ego comburam vos in spinis'. im-

parátu poročisardás pe péskr hargáci, haj tidí trin stónžini kanrś. haj diné le jag, haj
perator mandavit suis servis, et collegerunt tres orgyias spinarum. et dederunt ignem, et

hulardé la telé, the šúden len 'd e jag. o rakló le zmparatósko rudisájlon: ‚mekón amé,
demiserunt eam deorsum, ut ponerent eos in igne. filius imperatoris rogavit: ‚sinite nos,

Digitized by Google

the phénas ol očenášu'. vo pendás láko: ‚me kaná peró and ol čangá, tu the šos tu talá j
ut dicamus paternoster'. illa dixit ei (puellae): ‚ego quando procubuero in genua, tu insinue te sub

mantáo, haj the chutilés ma korátar, kə me vurjó túsa oprə'. ŀoŭ les palá j kor, haj
pallium, et amplectere me collo, nam ego volabo tecum sursum'. amplexa est eum in collo, et

šrubuisardás ol phaká sógu, thaj uréjŀas oprə. peŀás e mantáo. von diné puškə and e mantáo.
adstrinxit alas ejus, et volavit sursum. decidit pallium. illi glandes miserunt in pallium.

vo uréjŀoŭ. voj doŭ čingár: ‚mek tu telé, kə karáu le raklorós'. vo pendás: ‚rəbdisár!' vo
illo volavit. illa exclamavit: ‚demitte te deorsum, nam pariam infantem'. ille dixit: ‚perfer!' illo

uréjŀas maj dur, haj mekŀás pe telé and ek təmplu plajésko, haj voj kərdóŭ le raklorós othé.
volavit longius, et demisit se deorsum in quoddam sexum in monte altum, et illa peperit infantem ibi.

voj pendás: ‚the kərés jag'. vo dikŀás jag and ek mal dur. vo šrubuisardás ol phaká pašá
illa dixit: ‚fac ignem'. illo vidit ignem in quodam campo longinquo. illo adstrinxit alas ad

péste, thaj uréjŀoŭ kaj jag, haj ŀoŭ ek amblál jagása, thaj aviŀóŭ pálpalí. haj chuklóŭ ek
se, et volavit ad ignem, et sumsit caudicem cum igne, et venit retro. et resiluit

skənté pe phak, haj phabuŀás e phak. kaná arəslóŭ tal o plaj, peŀóŭ e phak. haj vo šuŀás
scintilla in alam, et combusta est ala. ubi venit sub montem, decidit ala. et ille projecit

vi kodé avér. haj phjerdóŭ šmprežúr o plaj, haj n' aštílas the šnklél. haj avilés o dil léste,
etiam illam alteram. et ambulavit circum montem, et non poterat ascendere. et venit deus ad eum,

haj pendás: ‚so rovés?' ‚aj sar na rová, kə me n' aštíl the šnkláu and o plaj, kərdás
et dixit: ‚quid fles?' ‚ah quomodo non fleam, nam ego non potest fieri ut ascendam in montem, peperit

moré rají ek raklorós'. ‚so da ma, the šnkalávap tu and o plaj?' ‚so kamés, do tu'. ‚the des
mea uxor infantem'. ‚quid dabis mihi, si sustulero te in montem?' ‚quod vis, dabo tibi'. ‚si dabis

ma, so j túko maj drágo'. ‚do tu'. ‚the karás kontrátu', kərdé kontrátu. o dil soŋlardó les,
mihi, quod est tibi carissimum'. ‚dabo tibi'. ‚faciamus pactum'. fecerunt pactum. deus sopivit eum,

thaj vi la, thaj šngardóŭ le o dil kaj léste stáncie khərə kaj lésko dad, haj mekŀóŭ le othí,
et etiam eam, et tulit eos deus in eius cubile domum ad eius patrem, et demisit eos ibi,

haj gəló thar. aj o rakloró rujáŭ. ašundé e várta, kə rakloró rovél and e stáncie. von gəlé,
et abiit. et infans vagivit. audivit custodia, quod infans vagit in cubili. illi iverunt,

thaj puterdóŭ o udár, haj prinžandé les, le raklós le šmparatósko, haj gəlé k' o šmparátu,
et aperuerunt ianuam, et cognoverunt eum, filium imperatoris, et iverunt ad imperatorem,

haj pendás le šmparatósko: ‚avilás tu rakló, šmparáte'. ‚akarál le mándе'. avilé k' o šmpa-
et dixerunt imperatori: ‚venit tuus filius, imperator'. ‚vocate eum ad me'. venerunt ad impe-

rátu, šnkinisájle le šmparatósko. bešl' ek šon. o rakloró bharó, kŏllas péskə. gəlás o šmpa-
ratorem, inclinarunt se imperatori. manserunt unum mensem. filius magnus, ludebat sibi. ivit impe-

rátu haj e šmparatjása kaj kangərí, haj gəlás vi láti burí kaj kangərí. o dil aviŀás, haj
rator et imperatrix in ecclesiam, et ivit etiam eius nurus in ecclesiam. deus venit, et

kərdás pe kaliku. o rakló le šmparatósko pendás le raklorásko: ‚le 'k poloníku sorokovéce,
fecit se mendicum. filius imperatoris dixit filiolo: ‚sume vas nummorum,

thaj de le kalikós'. o kalíko pendóŭ: ‚na trebún ma, kə na j laší kodól sorokovéce: phe,
et da eos mendico'. mendicus dixit: ‚non opus sunt mihi, non sunt probi hi nummi: dic,

the del ma tu dad, so žuruisardás mánga'. o rakló šmparatósko cholójŀou, haj ŀoŭ e sábie
ut det mihi tuus pater, quod iuravit mihi'. filius imperatoris iratus est, et sumsit ensem

and o vast, haj gəlóŭ kŏā phurú, the šinél les. o phurá ŀas e sábie andá lésko vast, haj
in manum, et ivit ad senem, ut occideret eum. senex sumsit ensem in suam manum, et

pendás: ‚the des man, so žuruisardás mánga, kə mánga žuruisardás le raklorós, žanés, kaná
dixit: ‚da mihi, quod iurasti mihi, nam mihi iurasti infantem, scis, quando

rovés tal o plaj'. ‚me do tu loví, kə na daũ le raklorós'. o dil chutilílás le raklorós žə-
fles sub monte'. ‚ego dabo tibi pecuniam, non dabo infantem'. deus prehendit infantem ca-
róstar, haj pésko dad pənróndar, haj córdenas, aj o dil sindlóũ (les) ek paš le raklorós. ‚túkə
pite, et eius pater pedibus, et trahebant. et deus secuit (eum) in dimidio infantem. ‚tibi
ek paš, thaj mángə ek paš'. ‚kaná šindán les, man na trebúl ma, le les túkə'. o dil
unum dimidium, et mihi unum dimidium'. ‚quoniam secuisti eum, mihi non opus est, sume eum tibi'. deus
las les, haj gəlás avrí, haj thodlóñ les kajthán, haj sastilóũ, haj žudilóũ. ‚ále les akaná túkə'.
sumsit eum, et ivit foras, et posuit eum una, et sanatus est, et revixit. ‚sume eum nunc tibi'.
kə o dil šindás léskə bezechá.
nam deus abscidit eius peccata.

3. Für *léste* erwartet man *len, le.*
25. *puterdóu les,* wohl *len,* weil *štachéturi* plur. ist.
27. *loñ les pála j kor* etwa: nahm ihn um den Hals, umarmte ihn.
30. *voj gəlí bharí* vergl. serb. ne bi l' ljuba trudna zahodila.
67. *poloníku sorokovéce* ein Schöpflöffel voll Zwanziger.
70. *andá lésko vast* statt *andá pésko vast.* Weiter unten: *pésko dad* für *lésko dad.*
71. In *kaná rovés* erwartet man das Imperfect *rovésas.*

IX. Die überwundene Amazone.

Šas ek manúš čoró, haj sach les štar raklé. aj von gəlé, the služín, haj gəlé kaj ek raj,
Erat quidam homo pauper, et erant ei quatuor filii. et illi iverunt, ut servirent, et iverunt ad quendam dominum,
the 'mblatín tritó mertíko. thaj von kəštiyasarlí po deš koréc, th' angardé kaj péngo dad. ‚nu,
ut triturarent tertium modium. et illi demensuerunt denos modios, et attulerunt ad suum patrem. ‚age,
dáde, cha. kə 'me járə žása, the služisarás'. *haj járə gəlé kaj ek raj, the del le po 'k*
pater, ede. nam nos iterum abibimus, ut serviamus'. et iterum iverunt ad quendam dominum, ut daret illis singulos
grast p' o bərš. aj o maj cəgnó bušúlas Trópsən, haj thodlóñ les o raj herdeležíñ. aj ek
equos in annum. et natu minimus appellabatur Tropsəu, et constituit eum dominus equarium. et
grazní kərdóñ ekhé khurás, haj kodó khuró pendlás: ‚Trópsən! the les ma man. akaná ənklistóũ
equa fecit unum pullum, et ille pullus dixit: ‚Tropsəu! sume me. nunc elapsus est
o bərš'. *pendlás o raj: ‚len tumángə grast*'. *aj kodol trin liné péngə grast laší, aj o Trópsen*
annus'. dixit dominus: ‚sumite vobis equos'. et illi tres sumserunt sibi equos bonos, sed Tropseu
pendlon: ‚de ma, ráje, kakalés khuroró'. *aj o raj pendlás: ‚so kəré lésa? kə j cənonó*'. ‚*mek avel*
dixit: ‚da mihi, domine, hunc pullum'. et dominus dixit: ‚quid facies eo? nam est parvus'. ‚*sit*
cənonó'. *o Trópsen loñ les, thaj gəló thar. aj kodó khuró pendóũ: ‚meg ma, Trópsen, the žal kaj*
parvus'. Tropseu sumsit eum, et abiit. et ille pullus dixit: ‚sine me, Tropseu, ut eam ad
morá dij, the peũ čučí'. *haj meklóñ les, thaj gəlóñ kaj péste dij, thaj avilás palpalí ek*
meum matrem, ut sugam mammam'. et vivit eum, et ivit ad suam matrem, et venit retro
grast, kə j lime pharavélas. ‚akaná ənklí pre mándi'. *th' anklistóñ pe léste, thaj vurájloñ.*
equus, ut mundus perterreretur. ‚nunc ascende in me'. et ascendit in eum, et volavit.
arəslás péskə pralín. aj puslé les ol pral: ‚kathár lan kodolé grastés?' ‚*mudardóm jekhé*
consecutus est suos fratres. et interrogarunt eum fratres: ‚unde sumsisti istum equum?' ‚occidi quendam
ras, thaj lom kadalé grastés'. *‚hájdan zorás, the našás*'. *rəslón le ſet p' ek mal, aj diklí*
dominum, et sumsi hunc ' equum'. ‚eamus fortiter, ut effugiamus'. oppressit eos nox in quodam campo, et viderunt

Digitized by Google

and e mal ek zarí jagatí. von gslé kaj kodé záre. othé sas ek phurí. aj kodé phurí sas
in campo splendorem ignis. illi iverunt ad illum splandorem. ibi erat quaedam vetula. et illa vetula erat

čochaí, haj sas la štáre raklé. haj von gslé othí, haj gslé and o khər, haj pendás o Trópsen:
maga. et erant ei quatuor filiae. et illi iverunt illuc, et iverunt in domum, et dixit Tropsen:

‚laší ratí!' ‚naís túkə!' ‚prijmína ma, the ratarás?' ‚me na žanáu, kə na j morə dij khərə,
‚bona nox!' ‚gratiae tibi!' ‚excipitis nos, ut pernoctemus?' ‚ego nescio, nam non est mea mater domi,

aj kaná avéla e dij khərə, prijmíla tumí'. avilás láti dij khərə. ‚so kamín tumé, rakláte?'
et quando veniet mater domum, excipiet vos'. venit eius mater domum. ‚quid vultis vos, iuvenes?'

‚avilán, the logodisarás le raklán'. ‚mištóu'. lašardóu lénge pe phu, le šərəsa k' o prágo,
‚venimus, ut pobis poscemus uxores puellas'. ‚bene'. lectum stravit eis in terra, cum capite ad limen,

aj ol raklé le šərə k' o fúndu. aj e phurí askucasardóu e sábie, the šinél lengo šəró. aj o
et filiae capita ad fundum. et vetula acuit gladium, ut caederet eorum capita. et

Trópsen lou ol kúžme kathár léskə pral, haj thodóu le and ol šərə le raklángo. aj e phurí
Tropsen sumsit pileos a suis fratribus, et posuit eos in capitibus puellarum. et vetula

uštilóu, haj se pipílas e kúžma, thaj se šínla o šəró, haj šindás péskə raklán. o Trópsən
surrexit, et continenter palpabat pileos. et continenter secat capita, et occidit suas filias. Tropsəu

uštilás, haj tradás péskə pralín avrí. ‚haj, žan thar!' aj vo uštilás, o Trópsən. haj sas la
surrexit, et duxit suos fratres foras. ‚agite, abite!' et ille surrexit, Tropsəu. et erat

phuré jek čerikli somnakuní and e klítka. aj Trópsən pendóu le grastéskə: ‚me lo ek por
vetulae quaedam avis aurea in cavea. et Tropsəa dixit equo: ‚ego sumam unam pennam

and e čerikli'. aj o grast pendóu: ‚na li!' ‚ba, me lo'. haj vo las ek por, haj thodóu les
de ave'. et equus dixit: ‚ne sume!' ‚hui, ego sumam'. et ille sumsit unam pennam, et inseruit eam

and e pusští, haj ankliští pe péngə grast, thaj gslé thar. haj gslé and ek fóru. othé sas ek
in saccum, et ascenderunt in suos equos, et abierunt. et iverunt in quamdam urbem. ibi erat quidam

raj bharó, gráfu, haj pušlóu len: ‚kaj phjerín?' ‚amé phjerás kaj slúžba'. ‚no, avén mándi
dominus magnus, comes, et interrogavit eos: ‚quo itis?' ‚nos imus in servitium'. ‚agite, venite ad me

kaj služína'. aj kodó raj sas énkə tarnahár. von gslé léste, haj doú les slúžba: jekhés dou
in servitium'. et ille dominus erat adhuc caelebs. illi iverunt ad eum. et dedit illis servitium: unum constituit

k' ol grast, aj jekhés doú k' ol gurú, aj jekhés doú k' ol balí, aj o Trópsən thodóu les vizitéu,
ad equos, et unum constituit ad boves, et unum constituit ad sues, et Tropsen constituit aurigam.

vo thólas ratí o por and e pərəte, haj phabólas sar e mumelí. aj léskə pral cholégji, haj gslé
illa ponebat noctu pennam in pariete, et lucebat ut cereus. et eius fratres irati sunt, et iverunt

k' o ráju. ‚ráje, sən ek por kúa Trópsən, kə na trebúl tu mumelí—somnakuní'. o raj
ad dominum. ‚domine, est quaedam penna apud Tropsen, ut non opus sit tuus cereus — aurea'. dominus

akhardóu: ‚Trópsən, aú urdí. an ta mándi o por'. o Trópsən andóu les, haj dou les
vocavit: ‚Tropsəu, veni huc. adfer mihi pennam'. Tropsəa attulit eam, et dedit eam

kúa raj. o raj maj mištóu ankərlach les. aj léskə pral gslé kúa raj, haj pendé le ráskə:
domino. dominus melius habebat eum, et eius fratres iverunt ad dominum, et dixerunt domino:

‚ráje, pendás o Trópsən, k' anéla la čerikle žudí'. o raj akhardóu le Tropsás. ‚Trópsən, the
‚domine, dixit Tropsəu, quod adferet avem vivam'. dominus vocavit Tropsəu. ‚Tropsəu,

anés mángə la čerikle, kə, the n' ané, šináp tu šəró'. vo gslás kúa grast. ‚so the kəráu.
adfer mihi avem, nam, si non adferes, secabo tuum caput'. ille ivit ad equum. ‚quid faciam.

grastá? kə pendóu o raj, th' anáu le čerikle'. ‚na daré, Trópsəu, anklí pre mándi'. th'
equa? sam dixit dominus, ut adferam avem'. ‚ne time, Tropsəa, ascende in me'. et

anklistás p' o grast, thaj gslás kaj phurí'. aj pendás lésko grast: ‚de tu p' o šəró, haj
ascendit in equum, et ivit ad vetulam'. et dixit ei equus: ‚circumage te in caput, et

kərďuve pišón, haj šúthu ánda láko bərk, thaj the chas la, haj šúdela o gad pre a péste, haj
fica pulex, et insinua te in eius sinum, et morde eam, ut inciet indusium de se, et

tu the žas. the les la čeriklé. haj vo ľoň la čeriklé, thaj gəló thar kȭa raj. o raj thoďóň
tu i, ut sumas avem'. et ille sumsit avem, et ubiit ad dominum. dominus fecit

les ľokáj. aj sas and e Dúnere ek rají, raklí, haj voj kurkó snklélas p' o paí la luntrjása.
cum pediseguum. et erat in Danubio quaedam domina, puellu, et illa dominica uxibat in aqua cum lintre.

aj léska pral gəlé kȭa raj, haj penlé: ‚ráje, lzudisájľas o Trópsən, k' aněla la ráje and
et eius fratres venerunt ad dominum, et dixerunt: ‚domine, iactavit Tropsun, quod adducet dominam e

40 *o fúndu la Dunerjáko'. ‚Trópsən, aň urdé. so lzudisájľan, k' ané mánga la ráje?' ‚me na*
fundo Danubii'. ‚Tropsun, veni huc. quid iactasti, quod adducis mihi dominam?' ‚ego non

lzudisájľom'. ‚músa j, the anés la mángə, kə šináp tu šeró'. vo gəlás kȭa grast. ‚so the
iactavi'. ‚necesse est, ut adducas eam mihi, nam secabo tuum caput'. ille ivit ad equum. ‚quid

kəráu, grásta'? kə dekât the anáň la'. aj o grast penďás: ‚na dará, the del tu déšuďúj
faciam, equa? nam utique adducam eam'. et equus dixit: ‚ne time, det tibi duodecim

norté thaj polubóku ricíj, thaj the thos pre mándi, thaj the kərál túkə ek korábie cənoní, na
pelles et dolium picis, et pone in me, et faciat tibi navem parvam, non

bharí, thaj the del fel de fel pimáta and e korábia, haj tu the garavés palá ndár, haj
magnam, et det varia potulenta in navem, ut te abscondo post ianuam, et

45 *voj avéla, haj péla ratíje, thaj matóla, haj sovéla, haj tu the chutíles la,*
illa veniet, et bibet vinum e frumento factum, et inebriabitur, et dormiet, et tu rupe eam,

thaj the 'nklés pre mándi lása, haj me prastó khərá'. o grast prastaľóň khərá ži kȭa raj,
et ascende in me eum ea, et ego curram domum'. equus cucurrit domum usque ad dominum,

haj ďoň la kȭa raj and e aulín. o raj pandaľóň ol udará, haj thoďás várta kaj ferjásta,
et dedit eum domino in castello. dominus clausit ianuas, et constituit custodiam ad fenestram,

the na našél. kə voj sas səlbátiko. kamľás o raj, the sovél lása. voj na kamél. the ánna
ne fugiat, nam illa erat indomita. volnit dominus, ut dormiret cum ea. illa non vult. ‚adducant

morá herdelíje le grastínde, me sovó túsa: kon anďás man, the anén vi morá grastén'. o raj
meum gregem equorum, ego dormiam tecum: qui adduxit me, adducat etiam meos equos.'. dominus

50 *penďóň: ‚Trópsən, the anés le grastén'. o Trópsən gəlás kȭa grast. ‚so the kəráu, grastá?*
dixit: ‚Tropsun, adduc equos'. Tropsu ivit ad equum. ‚quid faciam, equa?

kə dekât the anáň le grastín and e Dúnere'. ‚hájda mánca, na dará'. kaná gəlóň kaj Dúnere, o grast
nam utique adducam equos a Danubio'. ‚veni mecum, ne time'. ubi venit ad Danubium, equus

chuklóň and e Dúnere, haj ľas la mátka kȭamútar, thaj ankalaďóň la avrí, haj o Trópsən
insilnit in Danubium, et cepit matrem equorum luba, et eduxit eam foras, et Tropsun

chutiľďóň la, th' anklištóň pe láte, thaj prastaľóň, aj se j hərdilíja anklistóň, haj prastaľóň pála j
prehendit eam, et ascendit in eam, et cucurrit, et totus grex exiit, et cucurrit post

e mátka ži khərá and e ográda kȭa raj. voj ďoň čingár p' ol grast: ‚ašón!' o raj kamél the
matrem domum in aulam ad dominum. illa exclamavit ad equos: ‚consistite!' dominus vult

55 *sovél lása. voj phenél: ‚the duštl morá grazňán, thaj kaná najwé ánda kodó thud, apój me sovó*
dormire cum ea. illa dicit: ‚mulgeat meus equas, et ubi te laveris in eo lacte, tum ego dormiam

túsa'. das čingár o raj: ‚Trópsən, duš le grazňán!' aj o Trópsən gəlás kaj o pésko grast.
tecum'. exclamavit dominus: ‚Tropsu, mulge equas!' et Tropsu ivit ad suum equum.

‚so the kəráu, grastá? sar dušó le grazňán?' ‚na dará, kə me lo la kȭamútar, aj tu
‚quid faciam eque? quomodo mulgebo equas?' ‚ne time, nam ego prehendam eam luba, et tu

duš; na dará.' aj vo dušlóň ek kakaví pherdí. aj e rají penlóň: ‚kərən jag, the tirjól
mulge; ne time.' et ille mulsit unum uberum pleuum. et domina dixit: ‚facite ignem, ut ferveat

Digitized by Google

o thud'. haj kərdé jag, haj o thud tirjúl. akaná pendóň e rají: ‚kon dušlóň le grazhán,
lac'. et fecerunt ignem, et lac fervet. nunc dixit domina: ‚qui mui sit equus,

the najól and o thud'. aj o raj pendóu: ‚Trópsən, že, haj najú and o thud'. vo gəlás kəm
lavet se in lacte'. et dominus dixit: ‚Tropsən, i, et lava te in lacte'. ille ivit ad

grast. ‚so the karáň, grastá? kə me the najuvó, apój me meráň'. o grast pendás: ‚na dará,
equum. ‚quid faciam, equo? nam ego si lavero me, tum ego moriar'. equus dixit: ‚ne time,

the 'ngsróz ma man kaj kakaví, haj me kaná phurdó p' o nak, haj me mekó žéru'. andóň
adduc me ad ahenum, et ego ubi flavero per nasum, ego emittam frigus'. duxit

le grastés, o grast phurdás p' o nak, h' ašilóň o thud númaj tató. atúnč vo chuklóň and e
equum, equus flavit per nasum, et factum est lac tantum calidum. tum ille insilait in

kakaví, haj so sas de šukár, únkə maj šukár anklistón. kaná anklistón avrí, o grast
ahenum, et quantum erat pulcher, adhuc pulchrior exiit. ubi exiit foras, equus

phurdóň p' o nak, haj meklón e jag and e kakávi, haj tirilóň o thud járə. aj e rají
flavit per nasum, et immisit ignem in ahenum, et ferbuit lac iterum. et domina

pendóň le rásku: ‚že vi tu, haj najú and o thud, apój me žuvó túsa'. o raj gəlóň kaj
dixit domino: ‚i etiam tu, et lava te in lacte, tum ego vivam tecum'. dominus ivit ad

kakávi. haj pendóň: ‚Trópsən, an morá grastés'. andóň o Trópsən léskə grastés. o grast
ahenum, et dixit: ‚Tropsən, adduc meum equum'. adduxit Tropsən eius equum. equus

durál choroisardóň. o raj chuklóň and e kakávi. númaj ol kókala zuruisardí and o
e longinquo fremuit. dominus insiluit in ahenum. nonnisi ossa visa sunt in

fúndu la kakavéko. atunče rají doň čingár: ‚aň urdé, Trópsən, tu san moró raj, thaj
fundo aheni. tum domina exclamavit: ‚veni huc, Tropsən, tu es meus dominus, et

me ti rají.'
ego tua domina.'

---

2. *tritó mertíko* so dass der dritte Theil den Dreschern als Lohn gegeben ward.
15. Für *ma* erwartet man *me* nos.
17. Statt *avilán* sollte *avilám* stehen.
19. Für *léskə* wäre richtig *péskə*.
20. *šsró* vielleicht collectiv.
36. *šúthu* aus *šud tu*.
49. *anén* statt des richtigen *anél*.

X. Fecfrumos.

Sas ek rají phiulí, haj sas l' ek rakló. haj mardás péste angrustí and o psréte,
Erat quaedam domina vidua, et erat ei unus filius. et defixit suum annulum in pariete,

haj pendóu: ‚dáli! kaná žála rat and e angrustí, apój me som mulé'. haj las pe,
at dixit: ‚mater! quando fluet sanguis ex annulo, tum ego sum mortuus'. et commovit se,

haj gzló thar. aj vo bušólas Pétri Fécfrumos. gəlás p' o drum, h' anklistás o zmšu
et abiit. et ille appellabatur Petrus Facie formosus. ivit in via, et venit draco

šóvə šsrénca. aj vo las péste sábie, haj šindón les, haj kərdóň šoň gromádz ándra léste,
cum sex capitibus. et ille arripuit suum gladium, et occidit eum, et fecit sex acervos ex eo,

Digitized by Google

haj thodóu ek stjágu loló, haj gəlóu maj ánglí, th' anklistóu jek dešudóu šərəuca. haj
et infixit signum rubrum, et ivit porro, et venit unus cum duodecim capitibus. et

vo las péste sábie, haj šindás vi kodolés. haj kərdás déšudúj grəmádz, haj thodás ek
ille arripuit suum gladium, et occidit etiam illum, et fecit duodecim acervos, et infixit

stjágu kaló, haj gəló maj anglí. haj anklistás jek bíš-thaj-štár šərə. haj šindás vi
signum nigrum, et ivit porro. et venit unus cum viginti quatuor capitibus. et occidit etiam

kodolén, haj kərdás bíš-thaj-štár grəmádz, haj thodás stjágu parnó. éta, kə čordí ol zmúi la
eum, et fecit viginti quatuor acervos, et infixit signum album. ecce, rapuerunt dracones

raklé le šmparatóskəre — déšudúj zmúi sas — haj pandadé la and e aulín, haj von džánas.
filiam imperatoris — duodecim dracones erant — et incluserunt eam in castello, et illi ibant,

thaj márnas pe de tehára ži k' o mesméri: kon avéla maj zuralí, kodó léla la raklé. aj
et pugnabant a mane usque ad meridiem: qui erit fortissimus, is ducet puellam. et

lésti dej pendás léskə: ‚kaná žas, the n' al tu mórte vojnikósthar, aj the al tu mórte
eius mater dixit ei: ‚quoniam is, non erit tua mors ab heroe, sed erit tua mors

kalikósthar'. aj vo rəslás kaj kodé aulín, haj díklás la raklé pa j ferjásta, haj vo
ab homine manco'. et ille venit ad illud castellum, et vidit filiam ad fenestram, et ille

pušlás la: ‚so kərás kothí?' ‚man chutildé ma ol zmúi, thaj pandadé ma kathí'. ‚aj von
interrogavit eam: ‚quid agis istic?' ‚me rapuerunt dracones, et incluserunt me hic'. ‚et illi

kaj gəlí?' ‚von gəlí, the marém pe vaš mángs'. ‚aj von kaná avén khərá?' ‚kõ̂ mesméri
quo iverunt?' ‚illi iverunt, ut pugnarent propter me'. ‚et illi quando venient domum?' ad meridiem

avéu, the chau; thaj šúden le buzduganósa, haj malál and e bráma, the avél o chabé
venient, ut edant; et iacient clavum, et feriet in portam, ut sit cibus

gúta.' vo puterdás o udár, haj gəlás láte ándrə. ol zmúi šúde le buzduganósa, haj maladén
paratus'. ille aperuit ianuam, et ivit ad eum intus. dracones iacunt clavum, et pulsarunt

and e pórta, haj vo las a buzdugánu, haj kaná šudás pálpalí, savórn mudardás. ‚akaná
in portam, et ille sumsit clavam, et ut iecit retro, omnes occidit. ‚nunc

na dará, kə mulí'. vo lás la raklé le šmparatóskərə. aj šmparátu ašundás, kə las la ol
ne time, nam mortui sunt'. ille duxit filiam imperatoris. et imperator audivit, quod rapuerunt eam

zmúi, la raklé, haj pendás o šmparátu: ‚kon ankalál la kat al zmúi, kodó the lel la'.
dracones, filiam, et dixit imperator: ‚qui liberabit eam a draconibus, is ducat eam'.

šmparátu na žaugás, kə las la o Pétri o Fécfrumos, vo gandisardás, kə ol zmúi liné
imperator non scivit, quod duxit eam Petrus Facie formosus, ille putavit, quod dracones rapuerant

la. aj sas jek Čutílla bivastésko, haj gəlás kõ̂ šmparátu. ‚me, šmparáte, áno la raklé
eam. et erat quidam Čutilla sine manibus, et ivit ad imperatorem. ‚ego, imperator, adducam filiam

kat ol zmúi'. ‚nu, the ané la, tirí avéla'. haj vo (Čutílla) gəlás kõ̂ Petri Fécfrumos. haj
a draconibus'. ‚age, si addueca eam, tua erit'. et ille (Čutilla) ivit ad Petrum Facie formosum. et

lon les e ret, haj nas, kaj sovél, haj šutás pe and e kotécu gaiñángu. tehára uštilás o
oppressit eum nox, et non erat, ubi dormiret, et insinuavit se in chortem gallinarum. mane surrexit

Pétri Fécfrumos, haj thólas pe p' o muj, haj dikólas pe e ferjásta. aj o Čutílla anklistóu
Petrus Facie formosus, et lavabat se in facie, et spectabat se in fenestra. et Čutilla exiit

and o kotécu, haj diklóu les o Petri Fécfrumos. ‚kadalésthar i morá mõ̂rte'. avilás o Čutílla
e chorte, et vidit eum Petrus Facie formosus. ‚ab hoc est mea mors'. venit Čutilla

ándrə, haj pendás: ‚laší tehára, Pétri Fécfrumos!' ‚naís, Čutílla!' ‚no, Pétri Fécfrumos
intus, et dixit: ‚bonum mane, Petre Facie formose!' ‚gratias, Čutilla!' ‚age, Petre Facie formose,

de ma la raklé le šmparatóskərə'. vo pendás: ‚me na dau'. va las les korátar, haj
da mihi filiam imperatoris'. ille dixit: ‚ego non dabo.' ille prehendit eum collo, et

Digitized by Google

thodás lésko šəró k' o prágu. ‚de me, Pétre Fécfrumos, la raklé, kə šináp ti kor'.
posuit eius caput in limine. ‚da mihi, Petre Facie formose, puellam, num abscindam tuum collum'.

‚makár šin la, kə me na dau'. o Čutílla šindás léste kor, thaj las la raklé, haj
‚licet abscindas id, ego non dabo'. Čutilla abscidit eius collum, et duxit puellam, et

gəló thar. astardás the žal rat and e angrustí. léste dij diklás. ‚akaná moró rakló
abiit. coepit fluere sanguis ex annulo. eius mater vidit. ‚nunc meus filius

muló'. voj gəlás palá léste, the ródel les. k' arəslás kə̃ fánu o loló. léste dej pendás:
mortuus est'. illa ivit post eum, ut quaereret eum. et venit ad signum rubrum. eius mater dixit:

‚kathár gəló moró rakló'. gəlás maj anglí, k' arəslás kə̃ fánu o kaló. ‚kathár gəlás
‚hac ivit meus filius'. ivit porro, et venit ad signum nigrum. ‚hac ivit

moró rakló'. gəlás maj anglí, k' arəslás kə̃ fánu (o) parnó. ‚kathár gəlás moró rakló'.
meus filius'. ivit porro, et venit ad signum album. ‚hac ivit meus filius'.

arəslás kə̃ auliná, araklás péskə raklés šindó, haj duj sap čárnas o rat. aj voj maladóň
venit ad castella, invenit suum filium occisum, et duo serpentes lambebant sanguinem. et illa percussit

jekhés sapés, thaj muľóm, haj kukó 'ver sap andás ek patrín and o muj, thaj phjerdás
unum serpentem, et mortuus est, et ille alter serpens attulit folium in ore, et ivit

paš o sap, thaj uštilás vi kodó. aj rají diklás, haj malaľás vi kodolés, haj las e patrín,
prope serpentem, et surrexit etiam ille. et domina vidit, et occidit etiam hunc, et sumsit folium

haj thodóŭ o šəró péskə raklésko pálpalé kə̃ trúpu, haj dou ko la patrinósa, haj uštiľóŭ.
et posuit caput sui filii iterum ad truncum, et tetigit eum folio, et surrexit.

‚dáli! pharés sovós'. ‚sutánas de večí, the na 'vilómas mi'. ‚dáli! me žau kaj morá
‚mater! graviter dormiebam'. ‚dormisses in aeternum, si non venissem ego'. ‚mater! ego ibo ad meam

rají'. ‚na ža, cháltoj dij!' ‚ba, me žau, dáli!' ‚kaná žas, the ažutíl túkə dil!' vo gəlás, haj
dominam'. ‚ne i, deliciae matris!' ‚hen, ego ibo, mater!' ‚si ibis, adiuvet te, deus!' ille ivit, et

gəlás vórtha kə̃ Čutílla, haj las le Čutillás, haj šindóŭ les se kotoricá, se po 'k cára,
ivit recta ad Čutillam, et arripuit Čutillam, et concidit illum totum in frusta, unum quodque parvum,

ži kaj sindóŭ les se, haj šuľóŭ les k' ol žukól, haj chalé les, haj las vo la raklé le
quoad concidit eum totum, et proiecit eum canibus, et devorarunt eum, et duxit ille filiam

'mparatóskəre, haj gəlás k' o 'mparátu lása, haj pendás e raklí: ‚dádi! kodó 'nkalaďás
imperatoris, et ivit ad imperatorem cum ea, et dixit puella: ‚pater! hic liberavit

ma kat ol zmíji'. 'mparátu kununisardóŭ le, haj kərdón les krúlu, thaj žúven, pə̃te vi
me a draconibus'. imperator matrimonio innxit eos, et fecit eum regem, et vivunt, fortasse etiam

akaná žúven.
nunc vivunt.

---

8. *kodolén* ist plur. acc., daher ea (capita): man erwartet *kodolés* eum (draconem).

12. *pa j* für *pe j*. In Siebenbürgen lautet die rumun. Praeposition gewöhnlich pa für pe: pa lume.

13. *man chutildé ma* rumun. m' aŭ prins pe mine. Vergl. unten: *las la ol zmti, la raklé*. Das Pronomen wird sehr häufig wiederholt.

21. *liné la* rapuerunt eam, et nunc habent.

37. *doŭ ko la patrinósa* sie berührte mit dem Blatte wie rum. aŭ dat ku frunza, so dass ko dem ku entspräche.

Digitized by Google

39. *chaltoj dij* deliciae matris wird erklärt durch *chal to j dij* d. i. edit te mater, wie etwa: jemand zum fressen gern haben.

XI. Die bestrafte Mutter.

Sas ek rakló zmparatósko, thaj gelőü kaj poluwáńe. haj desparcisájlon kat' ol puškáša
Erat quidam puer regius, et ivit ad venationem. et discessit a venatoribus

kórkoro. aj and ek stógu sas ek rakľorá. vo nakľás paš o stógu, h' ašundőü, ka cspál. vo
solus. et in quadam meta erat puella. ille praeteriit metam, et audivit, quod plorat. ille

las kodolá rakľorá, h' angardás la khrá. ‚dik. dále, so arakľom!' léste dij das la and e
sumsit illam puellam, et addnxit eam domum. ‚ecce, mater, quod inveni!' eius mater dedit eam in

bukaterije kaj kuchárka, the hranil la. hranisardőü la déšudáj bers. e zmparatjása uradőu
culinam ad coquam, ut nutriret eam. nutrilt eam duodecim annos. imperatrix vestivit

la šukár, haj šutőü la and e aulín, the thou and e meséle. o rakló le zmparatósko kamlőu
eam pulchre, et constituit eam in palatio, ut poneret in mensa. puer regius amavit

la, ka voj sas šukár, ka nas and e láme šukár sar voj. o rakló le zmparatósko kamlőu
eam, nam illa erat pulchra, at non esset in mundo pulchra ut illa. filius regius amavit

pe lása trin bers. aj zmparatjása na žanglőu. de la vréme pendőu: ‚me znsorín ma,
se cum ea tres annos. et imperatrix non scivit. quodam tempore dixit: ‚ego uxorem ducam,

dále!' ‚kaj savó zmparátu kamés?' ‚me kamáu, the lau kodolá, kaj thol and e meséle'. ‚na
mater!' ‚apud quem imperatorem vis?' ‚ego volo, ut sumam eam, quae ponit in mensa'. ‚ne

la, chal to j dij!' ‚me the na lo la, merau'. ‚le la'. haj lou la, kununisájlou lása. h'
sume, deliciae matris!' ‚ego si non sumo eam, moriar'. ‚sume eam'. et sumsit eam, copulatus est cum ea. et

avilás porónka, the žal and e batalíje. la meklás la pharí. zmparatjása akhardás duj
venit mandatum, ut iret in bellum. eam reliqsit gravidam. imperatrix vocavit duos

minístruri. ‚zngerón la and o vož, thaj mudarón la, thaj aužn mánge o jilú ándra láte
ministros. ‚ducite eam in silvam, et occidite eam, et adferte mihi cor ex ea

th' o naj o cegnó'. liné la and e brička, h' angardé la and o vož. palá lénde gelás ek
et digitum parvum'. emmserunt eam in currum, et vexerunt eam in silvam. post eos ivit

cinko. h' angardé la and o vož, haj kamlé, the sinél la. aj voj pendás: ‚na šinén ma, ka
catellus. et advexerunt eam in silvam, et voluerunt, ut occiderent eam. at illa dixit: ‚ne occidite me, nam

me znkardóm tumé miští'. ‚apój so karása, the zngarása o jilú?' ‚šinén le cinkós, ka lésko
ego habui vos bene'. ‚igitur quid faciamus, ut adferamus cor?' ‚mactate catellum, nam eius

jilú sar le manušósko, thaj šinén muró naj o cegnó'. šindé le cinkós, thaj šindé o naj
cor uti humanum, et deputate meum digitum parvum'. mactarunt catellum, et deputarunt digitum

o cegnó, haj liné o jilú and o cinko. haj voj cingardőu: ‚líden mánge kašt, haj kerén mánge
parvum, et sumserunt cor e catello. et illa clamavit: ‚colligite mihi ligna, et facite mihi

jag, haj kušin o téju, haj kerén mánge kolíba'. kerdé láke kolíba, haj kerdé láke jag, haj
ignem, et decorticate tiliam, et facite mihi casam'. fecerunt ei casam, et fecerunt ei ignem, et

gelé thar khrá, zngerdőu o jilú th' o naj o cegnó. voj kerdás ekhé raklorés and o vož.
abierunt domum, attulerunt cor et digitum parvum. illa peperit unum filium in silva.

avilás o dil th' o sem Pétri, haj boldőu les, haj derusardás léske o dil ek púške, the avél
venit deus et sanctus Petrus, et baptizarunt eum, ut donavit ei deus sclopetum, ut fieret

puškáš: sóden dikála, the del le púške, haj thodé lésko anáu Selvestru. aj o dil kerdás
venator: quaecunque videret, occideret ea sclopeto, et indidit ei nomen Silvester. et deus fecit

and e kolíba khər. thaj jag na maj mérlas. haj das len o díl ek manró: se chánas,
e casa domum, et ignis non amplius moriebatur. et dedit eis deus quemdam panem: semper edebant,

thaj na maj fəršónas. kodó rakloró barílás bharó, haj las e púška and o vast, haj gəlás
et non amplius finiebatur. hic puer crevit magnus, et sumsit sclopetum in manum, et ivit

and o voš, haj, so dikálas, əmpuštílas, ánlas péskə dúka. thaj chánlas. pjerindój ánda
in silvam, at, quae videbat, occidebat, ferebat suae matri, et edebant. ambulans in

o voš das p' ol anlinó le zmənungə, haj beššílas angló o udúr. aj ol zmí avénas k'
silva incidit in palatia draconum, et sedebat ante portam. et dracones veniebant in

o mezméri khərə. vo diklóu le durál dešnjék, haj dón le pnškə dešnjék, aj jekhəs zalisardón.
meridie domum. ille vidit eos e longinquo undecim, et occidit sclopeto undecim, at unum torpore hebetavit.

haj lon les, thaj angardón les and e anlín, haj pandadón les and ek kəmára. haj gəlás
et sumsit eos, et tulit eos in palatium, et inclusit eos in cella, et ivit

kaj péste dij, haj penlás: ‚hájda, dúle, mánca!' ‚kaj the žau, chal to j díj?' ‚hájda
ad suam matrem, et dixit: ‚veni, mater, mecum!' ‚quo eam, deliciae matris?' ‚veni

mánca, kaj əngərə tu.' gəlón lésa k' ol anlinó. ‚áde túkə, dúle, déšudój kej: ánda sékom
mecum, quo ducam te.' ivit cum eo ad palatia. ‚sume tibi, mater, duodecim claves: in quamlibet

kəmára the pjerés, aj and e kətjé kəmára the na pjerés'. vo gəlás and o voš, the əmpustíl.
cellam eas, sed in hanc cellam ne eas'. ille ivit in silvam, ut venaretur.

voj penlás: ‚sóstar moró rakló penlás, the na pjerán katjé? aj me žo, the dikáu so sə
ilia dixit: ‚cur meus filius dixit, ut non irem huc? at ego ibo, ut videam, quid sit

othé'. puterlás e kəmára. o zmáu puslás la: ‚the sau raklí, the avés mángə phen; aj the
ibi'. aperuit cellam. draco interrogavit eam: ‚si es virgo, fias mihi soror; sed si

sau romní, the avés mángə romní'. ‚me som romní'. ‚apój the avés mángə romní'. ‚avó
es uxor, fias mihi uxor'. ‚ego sum uxor'. ‚igitur fias mihi uxor'. ‚fiam

túkə, aj avé p' o čečepí?' ‚avó'. ‚no colachár'. ‚colacharó'. o zmáu colacharlóu. o zmáu
tibi, sed eris in iustitia?' ‚ero'. ‚ergo iura'. ‚jurabo'. draco iuravit. draco

penlón lákə: ‚colachár vi tu'. colacharlas vi voj. čumidé pe and o muj. las les péste
dixit ei: ‚iura etiam tu'. iuravit etiam illa. osculati sunt inter se in ore. sumsit eum sibi

and o khər, pilé thaj chalé thaj kamlé pe. avél láko rakló and o voš. voj diklás péskə
in domum, biberunt et ederunt et amarunt inter se. venit eius filius e silva. illa vidit suum

raklés. voj penlás: ‚avél moró rakló, že pálpalí and e kəmára'. gəlón pálpalí, haj pandadóu
filium. illa dixit: ‚venit meus filius, i retro in cellam'. ivit retro, et inclusit

les. tehára járə gəlón o rakló and o voš, the əmpuštíl. voj dun léskə drum járə péste: pilé
eum. mane iterum ivit puer in silvam, ut venaretur. illa admisit eum iterum ad se: biberunt

thaj chalé. vo penlás lákə: ‚sar mudarása te raklés? amé žuvása mištó. kər tu nasfalí,
et ederunt. ille dixit ei: ‚quomodo occidemus tuum filium? nos vivemus bene. finge te aegrotam,

haj phe, kə diklán sónu, the anél thud katá j rižní, the pes, kə nálu túkə kanč, kə
et dic, quod vidisti somnium, ut adferat lac ab ursa, ut bibas, non erit (tum) tibi quidquam, nam

rižní chála les'. avilás khərə ánda o voš. ‚so j túkə, dále?' ‚meráu, aj diklóu sónu,
ursa devorabit eum'. venit domum e silva. ‚quid est tibi, mater?' ‚moriar, sed vidi somnium,

the anés mángə thud katá j rižní'. ‚anó túkə, dále'. gəlás and o voš, h' arakloú la rižné.
adfer mihi lac ab ursa'. ‚adferam tibi, mater'. ivit in silvam, et invenit ursam.

kamlás, the əmpuštíl la. voj das čingár: ‚aš, manúsa! so kamés?' ‚the des man thud'. ‚do
voluit, ut occideret eam. illa exclamavit: ‚noli, homo! quid vis?' ‚das mihi lac'. ‚dabo

tu: sən tu šípu?' ‚sən man'. ‚au, haj duš'. vo dušlóu la, h' angardlás kaj péste dij. ‚áde,
tibi: est tibi lagena?' ‚est mihi'. ‚veni, et mulge'. ille mulsit eam, et attulit ad suam matrem. ‚cape.

dále!' voj kərdás pe, the pel, haj šordón les. tehára járə gələs and o vəš, k' arakľás e
mater!' illa finxit, ac si hiberet, et effudit id. mane iterum ivit in silvam, et invenit

Lúje. ‚kon san tu?' ‚mé som e Lúje'. ‚the avés mánga phen'. ‚aj tu kon san?' ‚me som
Lunam. ‚quis es tu?' ‚ego sum Luna'. ‚fias mihi soror'. ‚at tu quis es?' ‚ego sum

o Šəlvəstru'. ‚apój tu san o šínu le deuléska, kə o díl pjeravél túkə de grížə, kə vi me
Silvester'. ‚tum tu es filius baptismalis dei, nam deus gerit tui curam, etiam ego

som le deuléste'. ‚the avés mánga phen'. ‚avó túkə phen'. gələs maj anglí, arakľás e
sum dei', ‚fias mihi soror'. ‚fiam tibi soror'. ivit porro, invenit

Paraštují. ‚kon sán tu?' ‚me som e Paraštují'. ‚aj tu kon san?' ‚me som o Šəlvəstru'. ‚tu
Parasceuam. ‚quis es tu?' ‚ego sum Parasceua'. ‚at tu quis es?' ‚ego sum Silvester'. ‚tu

san o fínu le deulésko; vi me som le deuléste'. ‚the avés mánga phen'. vo gəló khərə.
es filius baptismalis dei; etiam ego sum dei'. ‚fias mihi soror'. ille ivit domum.

líste díj diklóm les. ‚avél morá rakló'. ‚the trádes les kaj balí səlbátiko, the anél túkə thud.
eius mater vidit eum. ‚venit meus filius'. mitte eum ad suem silvestrem, ut adferat tibi lac.

kə kodé chála les'. ‚se n'aštís, dále?' ‚n'aštíu. diklóm sónu, the anés mánga thud katá
nam illa devorabit eum'. ‚semper aegrotas, mater?' ‚aegroto. vidi somnium, adfer mihi lac a

j balí e səlbátika'. ‚me (nu) žanáu, dále, of anáu, of na, aj prəbolusarə'. gəlóu, arakľóu
sue silvestri'. ‚ego (non) scio, mater, utrum adferam, an non, sed tentabo'. ivit, invenit

la bulé. kamľóu, the del la puškə. voj čingarďóu: ‚hou, na de ma puškə! so kamés?' ‚the
suem. volvit, ut occideret eam sclopeto. illa exclamavit: ‚noli, ne occide me sclopeto! quid vis?'

des man thud'. ‚sən tu šəpu? au, thaj duš'. əngərdás kaj péste díj. voj kərdás pe, the
‚des mihi lac'. ‚est tibi lagena? veni, et mulge'. attulit ad suam matrem. illa finxit, ac si

pel, haj šordón les. vo járə gəló and o vəš. voj ʻlas o drum le zmunésko péste. ‚jivé,
hiberet, et effudit id. ille iterum ivit in silvam. illa admisit draconem ad se. ‚frustra,

kə na chalóu les e balí'. ‚apój tráde les and ol plajiná ol ratalí, kaj marém pe and
nam non devoravit eum sus'. ‚tum mitte eum in montes cruentos, ubi feriunt inter se

ol šərə berbečícəkə, the anél túkə paí, paí žudó thaj paí əntjegomí, kə the na mérla
capitibus uti arietes, ut adferat tibi aquam, aquam vivam et aquam sanantem, si non morietur

othí, apój na merél'. ‚diklóm sonú, the anés paí and ol plajiná ol ratalí, koj marém pe
ibi, tum non morietur'. ‚vidi somnium, adfer aquam e montibus cruentis, ubi feriunt inter se

and ol šərə berbečícəkə, kə mánga nála kanč'. vo gəlás kaj Luj. ‚kaj žas, prála?' ‚žan
capitibus uti arietes, nam (tum) mihi non erit quidquam'. ille ivit ad Lunam. ‚quo is, frater?' ‚eo

anál ol plajiná, the anáu paí morá dak'. ‚na ža, prála, kočé merés'. ‚ba, žau, phéne'. ‚ále
in montes, ut adferam aquam meae matri'. ‚ne i, frater, ibi morieris'. ‚hem, ibo, soror'. ‚sunae

túkə morá grastés, kaná žas, kə moró grast əngárla tu očí, thaj ále túko časórniku, kə von
tibi meum equum, quando ibis, nam meus equus ferat te illuc, et sume tibi horologium, nam illi

marém pe de tehára ži k' o mezméri, haj k' o mezméri hodinín duj čásuri. haj kaná
feriunt inter se a mane usque ad meridiem, et in meridie quiescunt duas horas. et quando

arəsé othí k' ol deśudój čásuri, the les paí and e duj šípuri ánda duj chaingá'. vo arəslás
venies illuc in duodecima hora, sume aquam in duabus lagenis e duobus putels'. ille venit

k' o mezméri othí, haj meklás pe telé, haj ľas paí ánda duj šípuri, paí žudó thaj paí
la meridie illuc, et demisit se humi, et sumsit aquam in duas lagenas, aquam vivam et aquam

əntjegomí, thaj avílás palpalí kaj Lúji. haj peudás e Lúji: ‚per, thaj son, thaj hodinisár,
sanantem, et venit retro ad Lunam. et dixit Luna: ‚decumbe, et dormi, et quiesce,

kə san trudimí'. voj garaľás kodó paí, haj štjón avér. vo uštilóu. ‚no, me žáp-tar.
nam es defessus'. illa abscondidit illam aquam, et infudit aliam. ille surrexit. ‚age, ego abibo,

Digitized by Google

phéne, khorô'. ‚Le morô grastés, thaj ža ankostó. ále ol galavé'. vo gelás khorô kaj péste
soror, domum'. ‚sume meum equum, et i equitans. sume saccos'. ilie ivit domum ad suam

dij. léste dij diklóu les, ka avél ankostó, haj pendás le zmanóska: ‚avél moró rakló ankostó'.
matrem. eius mater vidit eum, quod venit equitans, et dixit draconi: ‚venit meus filius equitans'.

‚the phenés, ka diklán sónu: the pándes léska najá pal ol pchiká ekhá švarása težéste, haj
‚dicas, quod vidisti somnium: liges eius digitos post tergum reste serica, et

the šúla la, avéla vojníko, haj tu avé zuralí'. ‚pánde, dále!' voj kerdás ek švára težéste
si rnperit eam, fiet heros, et in eris robusta'. ‚liga, mater!' illa fecit restem sericam

thulí, haj pauglóu léska najé pal ol pchiká. vo cerdóu, haj lolilóu and o muj; cerdás
crassam, et ligavit eius digitos post tergum. ilie traxit, et factus est ruber in facie; traxit

p' o dújto, ašilás vónetu; cerdás p' o tríto, kerdilás kaló. aj voj čingardóu: ‚an, zmáuna,
secundum, factus est lividus; traxit tertium, factus est niger. et ilia clamavit: ‚veni, draco.

haj šin léste kor'. o zmáu avilás léste. ‚no, so the karáp túke akaná?' ‚šlugyr ma se
et sciude eius collum'. draco venit ad eum. ‚age, quid faciam tibi nunc?' ‚seca me totum

kotorá, haj šu ma and ol galaví, haj šu ma pe moró grast; kathár pjeradás ma žudó,
in frusta, et pone me in saccis, et pone me in meo equo; unde tulit me vivum,

the pjeravél man mulé'. šingardás les kotorá, šutjóu les and ol galaví, haj šutjóu les p' o
ferat me mortuum'. dissecuit eum in frusta, posuit eum in saccis, et posuit eum in

grast. ‚že, kaj pjeradán les žudó, pjerán les mulé'. o grast gelás órtha kaj Lúji. e Láji
equo. ‚i, qua tulisti eum vivum, fer eum mortuum'. equus ivit recta ad Lunam. Luna

anklistás avrí, haj diklóu les, haj loú les andré, h' akardóu e Tetráde, h' akardón e
exiit foras, et vidit eum, et sumsit eum intro, et vocavit Tetradem, et vocavit

Parašťují, haj šuté les and ek balají bharí, haj chaladé les šukár, haj thodé les p' ek
Parascenam, et posuerunt eum in alveo magno, et laverunt eum pulchre, et posuerunt eum in

mesále, haj thodóu les se thanéste, kotór kotoricéste, haj las o paí antegomí, haj stropisardón
mensa, et posuerunt eum totum in unum, frustum ad frustum, et sumserunt aquam sanantem, et asperserunt

les, tha 'ntjegosájlon; haj las o paí žudó, haj stropisardóu les, haj žudilóu. ‚ej, pharô
eum, et integer evasit; et sumserunt aquam vivam, et asperserunt eum, et revixit. ‚heu, graviter

sovós'. ‚sutánas de veči, the n' avilómas mi'. ‚me žan, phéne, kaj morô dij'. ‚na ža,
dormiebam'. ‚dormisses in aeternum, si non venissem ego'. ‚ego ibo, soror, ad meam matrem'. ‚ne i,

prála!' ‚ba, žan, phéne'. ‚no, že deulésa. ále túke moró chanró'. vo gelás kaj péste
frater!' ‚hem, ibo, soror'. ‚age, i cum deo. sume tibi meum gladium'. ilie ivit ad suam

dej. léste dej delábelas, thaj kéllas le zmanósa. vo gelóu áudre k' o zmáu. ‚lašó j tumaró
matrem. eius mater canebat, et saltabat cum dracone. ilie ivit intro ad draconem. ‚bonus est vester

des!' ‚naís'. ‚no, so kerap túke, zmáuna?' ‚šin ma kotorícá, haj šu ma and ol galavé, haj
dies!' ‚gratias'. ‚age, quid faciam tibi, draco?' ‚seca me in frustula, et pone me in saccis, et

šu ma pe moró grast: kathár pjeradás ma žudó, the pjerál ma vi mulé'. sindóu les
pone me in meo equo: unde tulit me vivum, ferat me etiam mortuum'. secuit eum

kotoricá, šutjóu les and ol galavé, haj šutjóu les pe lésko grast, h' ankaladóu ol jakhá le
in frusta, posuit eum in saccis, et posuit eum in eius equo, et effodit oculos

grastésko. ‚žá-thar, kaj kamés'. o grast žálas, haj marlás pe le šeré and ol kopáče, haj
equi. ‚abi, quo vis'. equus ibat, et impingebat se capite in arbores, et

se pjérlas p' o kotór mas and ol galavé. ol kórbi se chánas o mas. das puškó Šolvéstru
continuo cadebant frusta carnis e saccis. corvi continuo edebant carnem. occidit sclopeto Silvester

ekhá šošujés, thaj kušlóu les, haj cerdóu les p' e bust, haj peklóu les p' e jag. haj pendás
unum leporem, et excoriavit eum, et fixit eum in veru, et assavit eum in igne. et dixit

péskə dàkə: ‚dáli, dík-ta órtha pre mánde'. léste dij diklóu pre léste. vo maladún la p' ol
suae matri: ‚mater, specta recta in me'. eius mater spectavit in eum. ille percussit eum in
jakhá, haj chuklé láka jakhá. haj las la vastéstar, angardás la kaj ek polubóku, pendás
oculos. et exsiluerunt eius oculi. et sumsit eum manu, duxit eum ad dolium, dixit
lákə: ‚dále, kaná pjeré kadó polubóku asfá, atúnč the jertíl tu o díl; thaj kaná che
ei: ‚mater, quando impleveris hoc dolium lacrimis, tum condonet tibi deus; et quando comederis
ek drəs kas, thaj pjére o polubóku asfá, atúnč the jertíl tu o díl. thaj the an tu jakhá'.
fasciculum foeni, et impleveris dolium lacrimis, tum condonet tibi deus, et habe tuos oculos'.
haj pandaďás la otlí, haj vo gló thar, haj meklás la trin bərš. k' ol trin bərš audás
et ligavit eum ibi, et ille abiit, et reliquit eum tres annos. in tribus annis revocavit
péskə a mínte. ‚me žan kaj morś dij, the dikán, so kərál'. akaná pjerdás e polubóku,
sibi in mentem. ‚ego ibo ad meam matrem, ut videam, quid faciat'. nunc explevit dolium,
haj chaďás ek drəs le kasášte. ‚akaná o díl the jertíl tu, kə vi me jertíu tu. žá-thar deulésa'.
et comedit fasciculum foeni. ‚nunc deus condonet tibi, nam etiam ego condono tibi. abi cum deo'.

---

5. *thou* steht für *thol*, *thowel*; rum. sъ pue pe masa.

23. *chaulas* steht statt des richtigen *chanas*, das weiter unten vorkömmt.

26. *les* wohl unrichtig für *len*, da von allen zwölf Drachen die Rede ist.

45. *Lóji, Tetrád, Paraštují* Montag, Mittwoch und Freitag werden als Heilige angesehen.

51. *n' aštís* eig. du kannst nicht, bist schwach, klruss. ne možeš.

90. *dík-ta* besteht aus dem Imperativ *dík* und einer Partikel *ta*.

XII. Der reiche und der arme Bruder.

Sas duj pral. jek čoró, aj jek barvaló. haj pendás lésko barvaló: ‚hájda mánca, pral.
Erant duo fratres, alter pauper, et alter dives. et dixit ei dives: ‚veni mecum, frater.
kaj moró dad'. haj kadó barvaló las péskə manró, aj čoró nas les. aj o barvaló chálas
ad meum patrem'. et ille dives sumsit sibi panem, et pauperi non erat. et dives edebat
manró, aj o čoró pendás: ‚de vi man ek kotór manró'. ‚the da ma 'k jak, do tu kotór
panem, et pauper dixit: ‚da etiam mihi unum frustum panis'. ‚si dabis mihi unum oculum, dabo tibi frustum
manró'. ‚do tu, prála'. haj ankaladás ek jak, haj dom les ek kotór manró. haj gelí
panis'. ‚dabo tibi, frater'. et exemit unum oculum, et dedit ei unum frustum panis. et iverunt
maj angli. haj bokhájlou. ‚maj de ma ek kotór maurí'. ‚maj də m' ek jak'. ‚do tu, prála'.
porro, et esurivit. ‚adhuc da mihi unum frustum panis'. ‚adhuc da mihi unum oculum'. ‚dabo tibi, frater'.
ak' ašílas koró, haj las les lésko pral vastéstar, h' angardón les talá j umblaďí, haj
ecce factus est coecus, et prehendit eum eius frater manu, et duxit eum sub patibulum, et
meklón les otlí, haj gló thar lésko pral. aj ratáka avilí ol beng. haj thodé pe umblaďí.
reliquit eum ibi, et abiit eius frater. et vesperi venerunt diaboli, et consederunt in patibulo,
haj puštás o beng o maj bharó: ‚so kərdán tu pe lúme, kathár phjerdán?' ‚me kərdóm.
et interrogavit diabolus maximus: ‚quid egisti tu in mundo, qua ambulasti?' ‚ego feci,
pandaďám o pan'. ‚aj tu so kərdán?' ‚la raklé le 'mparatóskərə níči na merél, níči na
in'erclusi aquam'. ‚et tu quid egisti?' ‚filia imperatoris neque moritur, neque
žavél, númaj nakəžál'. ‚aj tu so kərdán?' ‚me kərdóm, kə pral pralésko ankaladún ol jakhá'.
vivit, tantum exeruciatur'. ‚et tu quid egisti?' ‚ego feci, ut frater fratri effoderet oculos'.

Digitized by Google

‚vo the žanél, szn ek pərún kathé, haj the thovél pe, vo dikślas'. ‚the žánas ol fərušój the žan
‚ille ei scit, est rivus hic, et si lavat se, ille videret'. ‚si scirent oppidani ire

and o plaj, thaj the vázden o bar, žálas o paí palpalí'. ‚aj o tríto pendóu, ks the žánel le
in montem, et tollere lapidem, flueret aqua iterum'. ‚et tertius dixit, quod ei scit

raklí le 'mparatóste, szn talá j láte lúžka ek brúska, th' ankalál la avrí, haj the kərśl skəldúška,
filia imperatoris, est sub eius lecto rana, si eximit eam foras, et ei facit lavationem,

thaj the thol la bróska and e skəldúška, haj the najarśl la, avéllas zuralí'. atúnč ol bažní
et si ponit ranam in lavatione, et si lavant eam, fieret sana'. tum galli

15 *bašlí, haj ol beng gslé thar. aj kodá gažú se cərdes pe ži kōā pərún, haj se pipisar-*
cecinerunt, et diaboli abierunt. et ille homo continenter traxit se usque ad rivum, et continenter palpa-

dóu le vastésa, ži kaj raklóu o paí, haj thodás pe p' o muj, haj kərdilé léska jakhá. haj
vit manu, donec invenit aquam, et lavit se in ore, et facti sunt ei oculi. et

gslás and o fóru, kaj pandadí o paí'. ‚so dína ma, the mekáu o paí?' ‚so kamés, kódé
ivit in urbem, ubi intercluserunt aquam'. ‚quid dabitis mihi, si emittam aquam?' ‚quae petis, ea

dása tu'. ‚no, hájdan mánca and o plaj, len tunúnga druči sastrunó'. haj gslá and o
dabimus tibi'. ‚agite, venite mecum in montem, sumite vobis vectes ferreos'. et iverunt in

plaj, haj vazdóu o bar, thaj gslás o paí péste se. ‚no, akaná so mangés, manúša, kaj
montem, et sustulerunt lapidem, et fluxit aqua sibi continenter. ‚age, nunc quid petis, homo, quod

20 *meklán o paí?' ‚de ma ek brička haj duj grast, thaj brička perdé lová'. haj diné les. vo*
emisisti aquam?' ‚date mihi currum et duos equos, et currum plenum pecuniae'. et dederunt ei. ille

gslás kaj raklí le 'mparatóste. ‚so da ma, the karáu, the avél zuralí?' ‚so kamés, kodé do
ivit ad filiam imperatoris. ‚quid dabis mihi, si faciam, ut fiat robusta?' ‚quae petis, ea dabo

tu'. ‚thon paí kaj jag, the thatól'. aj vo gslás, h' ankaladás la bróska, haj šutóu la and
tibi'. ‚pone aquam ad ignem, ut calescat'. et ille ivit, et exemit ranam, et iecit eam in

e skəldúška, haj najardóu le raklé le 'mparatóskərs, thaj kərdilas maj zuralí thaj maj šukár,
lavationem, et lavarunt filiam imperatoris, et facta est robustior et — pulchrior,

sar sas. ‚so mangés, kaj kərdán la zuralí thaj šukár?' ‚de ma duj grast, thaj ek brička
quam erat. ‚quid petis, quod fecisti eam robustam et pulchram?' ‚da mihi duos equos, et unum currum

25 *perdé lové; the des m' ek vizitéu ži khərá'. haj vo gslóu khərá, haj tradóu le šavrés kaj*
plenum pecuniae; et da mihi aurigam usque ad domum'. et ille ivit domum, et misit servum ad

pésko pral, the 'mprumutíl e bánica. aj lésko pral pušlás: ‚so the kərás la bánica?' ‚the
suum fratrem, ut mutuum daret modium. et eius frater interrogavit: ‚quid ut facias modio?' ‚ut

məsurisarás ol lová'. lésko pral doū les o bánica, haj gsló vi vo, haj pušlás péska pralés:
metiamur pecuniam'. eius frater dedit ei modium, et ivit etiam ipse, et interrogavit eum fratrem:

‚kathár len le, ol lová, th' ol grast?' ‚otlár, kaj meklán ma'. ‚the 'ngərás ma vi man othí
‚unde sumsisti eam, pecuniam, et equos?' ‚inde, ubi reliquisti me'. ‚dum etiam me eo

kaj kodó thau. ks j mánga míla, pral'. ‚n' al túke míla. músa j, the žas. no, hájda,
ad eum locum. mihi poenitentia, frater'. ‚ne sit tibi poenitentia, necesse est, ut eas. age, veni,

30 *prála'. haj von gslé li duj ži kaj kodó than, kaj ankaladóu léska jakhá. ‚de ma, prála,*
frater'. et illi iverunt ambo usque ad eum locum, ubi effodit eius oculos. ‚da mihi, frater,

kotór manró'. ‚de ma ek jak'. doū les ek jak, haj dou les ek kotór mauró. haj gslé maj anglí.
frustum panis'. ‚da mihi unum oculum'. dedit ei unum oculum, et dedit ei unum frustum panis. et iverunt porro.

‚maj de ma, prála, ek kotór manró'. ‚maj de ma ek jak'. ‚dō tu, prála'. haj maj dou les
‚adhuc da mihi, frater, unum frustum panis'. ‚adhuc da mihi unum oculum'. ‚dabo tibi, frater'. et adhuc dedit ei

ek kotór manrá. haj lou les vastéstar, h' angardóu les talá j umbladí, haj meklóu les
unum frustum panis. et prehendit eum manu, et duxit eum sub patibulum, et reliquit eum

Digitized by Google

othí. haj vo gəló thar. avilé ratúk' ol beng. haj beślé pe umbladí. aj o beng o maj bharó
ibi. et ille abiit. venerunt vesperi diaboli, et consederunt in patibulo. et diabolus maximus
puślás: ‚so kərdán tumí, kaj phjerdán pe lúme?' jek penlói: ‚na phenin, kə maj sas ek
interrogavit: ‚quid egistis vos, qua ivistis in mundo?' unus dixit: ‚ne dicite, nam iam erat unus
koró talá j umbladí, thaj járə ašundóu, so me dam dúma, haj vo kərdás péska jakhá, haj
caecus sub patibulo, et iterum audivit, quae nos locuti sumus, et ille fecit sibi oculos, et
gəlás, haj das o drum le pajésko, haj uštilás avér e raklí le 'mparatóste. ašén, the rodáu
ivit, et dedit cursum equae, et surrexit iterum filia imperatoris. maneto, ut quaeram
talá j umbladí'. haj araklí le korós. ‚sən ek koró kathí'. haj pharadé les se kotorá. atúnči
sub patibulo'. et invenerunt caecum. ‚est caecus hic'. et dilaniarunt eum totum in frusta. tunc
ol beng gəlé thar. o gažú umlóu.
diaboli abierunt. homo mortuus est.

7. *thodé pe umbladí* consederunt in patibulo, richtig wol: *thodé pe pe umbladí.*

9. *pandadúm:* man erwartet *pandadóm.*

11. Man erwartet: *the žanálas, kə sən ek pərəu katjé, haj the thovélas pe, vo diklás* si sciret, quod est rivus hie, et si lavaret se, videret. Die nächste hypothetische Periode ist richtig ausgedrückt; in der darauf folgenden steht wieder das Präsens statt des Imperfects, man erwartet: *the žanélas* u. s. w. *kə sən talá j láte lúžka* u. s. w. *th' ankalálas* u. s. w. *the kərálas* u. s. w. *thaj the thálas* u. s. w. *the najarálas la*, was zu *avélas* vollkommen stimmen würde.

19. *gəlás o paí péste se* wird übersetzt: es floss das Wasser über alles. Da jedoch eine Präposition *péste* nicht nachgewiesen ist, so ist der Satz wol so zu übersetzen: fluxit aqua sibi continenter, wo *péste* als ein dem Zigeunerischen sehr gewöhnlicher Dativus ethicus aufgefasst wird.

27. *o bánica* einen Scheffel: *o* ist rum.

29. *n' al* d. i. *na arél* ne sit, ne fiat.

36. *járə* iterum gibt keinen passenden Sinn.

37. *avér* hat sonst nicht die Bedeutung iterum.

XIII. Die verwünschte Stadt.

Sas ek rakló čoró, thaj služisardóu jeftá bərš, thaj n' ašťilas the agonisíl pe kanč. haj
Erat quidam iuvenis pauper, et servivit septem annos, et non potuit demorare quidquam. et
gəlás and e lúme, haj gəlás and ek fóru, haj rakilóu, haj thodás pe tal' ek zádu, thaj sutói.
ivit in mundum, et ivit in quamdam urbem, et permotavit, et decubuit sub quodam muro, et dormivit.
andá kodó zádu sas ek chən, haj vo trizisájlou, haj diklás pe chən. haj diklás ek momelí,
in illo muro erat foramen, et ille expergefactus est, et spectavit per foramen, et vidit cereum,
haj žutás pe pa e chən, haj gəlás and ek aulín. othé sas fóro bharó, haj othé sas əmparátu
et insinuavit se per foramen, et ivit in quoddam palatium. ibi erat urbs magna, et ibi erat imperator
and' o fóru, haj əmparátu mulás, haj vi əmparatása mulás, haj sas le 'mparatós ek raklí,
in urbe, et imperator mortuus est, et etiam imperatrix mortua est, et erat imperatori filia,
haj voj orudulas la ostása. aj kodó fóru sas afurisimí, th' ašilé bar ol manúš. aj kodó
et illa imperabat exercitui. et illa urbs erat excommunicata, et facti sunt lapides homines. et ille

Digitized by Google

rakló gžlás and aulín le zmparatóste, aj othé and aulín se bar ašilé. aj vo mirisájlon. so
iuvenis ivit in palatium imperatoris, et ibi in palatio omnes lapides facti sunt. et illa miratus est, quid
te avél kadé, k' ol manúš sar ol manúš, aj von se bar. avilás ek mšca, haj thoďás pe
esset hoc, quod homines ut homines, sed illi omnes lapides. venit felis, et posuit in
meséle chabé. vo bešlás palá j meséle, thaj chalón. pe fet avilás e mšca. h' andón léska
mensa cibum. ille consedit ad mensam, et edit. in nocte venit felis, et attulit ei
chabé, th' andón léska lilá, haj pendón léska, k' avél ek raj, haj pénla, ‚the kžlés and
cibum, et attulit ei chartas, et dixit ei, quod veniet quidam dominus, et dicet, ‚lude
o lilá, haj tu the kžlés túkž, haj vo žungardéla tu, aj tu the rzbdís, haj the dikás kõā časórniku:
chartis, et tu lude tibi, et ille conspuet te, et tu perfer, et specta ad horologium:
kaná márna deš časuri, atúnč the des les ek pálma'. atúnč avilé, so se j čar, ol benk,
quando sonabunt decem horae, tum da illi alapam'. tanc venerunt, quot omnes sunt herbae, diaboli,
haj mardé les, haj sučisardé les ži k' ol dešudúj časuri, haj ol bažní delabají. thaj von
et verberarunt eum, et vexarunt eum usque ad duodecim horas, et galli cecinerunt, et illi
našlé. vo thoďás and o pátu, haj sutóü. teharáka aulón léska e mšca chabé, haj vo chalón.
fugerunt. ille decubuit in lecto, et dormivit. mane attulit ei felis cibum, et ille comedit.
ratáka járz aulón léska chabé, penlón léska, kz ‚járz avéla túte, the kžlés túkž lésa, haj tu the
vesperi iterum attulit ei cibum. dixit ei, quod ‚iterum veniet ad te, ut ludas tibi eum eo, et tu
kžlés túkž ži k' ol deš časuri, haj the des les ek pálma, th' avéna túte, so se j čar, haj
lude tibi usque ad decem horas, et da ei alapam, et venient od te, quot omnes sunt herbae, et
márna tu, haj sučína tu, haj tu the rzbdís ži k' ol dešudúj časuri'. avilás léste o raj.
verberabunt te, et vexabunt te, et tu perfer usque ad duodecim horas'. venit ad eum dominus.
‚haj, the kalás and o lilá'. haj kaldé ži k' ol deš časuri. vo das les ek pálma, le
‚heu, ludamus chartis'. et luserunt usque ad decem horas. ille dedit ei alapam,
bengás. avilé, so se j čar, haj mardé les, haj sučisardé les ži k' ol dešudúj časuri, haj
diabolo. venerunt, quot omnes sunt herbae, et verberarunt eum, et vexarunt eum usque ad duodecim horas, et
našlí. vo thoďás and o pátu, haj sutóü. teharáka ašmulón, kz dénas dúma ol manúš and
fugerunt. ille decubuit in lecto, et dormivit. mane audivit, quod loquebantur homines in
o fóru. e mšca teharáka aulón léska chabé, h' andón léska straj zmparaticéka. vo chalón,
urbe. felis mane attulit ei cibum, et attulit ei vestes imperatorias. ille comedit,
thaj lon le strájl pe péste, thaj gžlás andá dešudúj kiliúcz. othé sas e raklí zmparatóste
et samsit vestes in se, et ivit in duodecim cellulas. ibi erat filia imperatoris
and o pátu: ek paš sas žudí, aj vaj penďás: ‚tu san moró zmparátu, haj me ti zmparatása;
in lecto: dimidium erat viva, et illa dixit: ‚tu es meus imperator, et ago tua imperatrix;
aj maj but the n' avés múndi'. járz pe fet andlás les e mšca chabé, haj pendóü léska: ‚járz
sed amplius ne veni ad me'. iterum ad noctem attulit ei felis cibum, et dixit ei: ‚iterum
avélu túti o raj, the kžlés and o lilá ži k' ol deš časuri, k' ol deš časuri járz the des ek
veniet ad te dominus, ut ludas chartis usque ad decem horas, ad decem horas iterum da
pálma. h' avéna túti, so se j čar, haj márna tu, haj sučína tu, aj tu the rzbdís'. avilás
alapam. et venient ad te, quot omnes sunt herbae, et verberabunt te, et vexabunt te, et tu perfer'. venit
léste kodó raj. ‚haj, the kžlás and o lilá'. haj koldé ži k' ol deš časuri. vo doü les ek
ad illum ille dominus. ‚heu, ludamus chartis'. et luserunt usque ad decem horas. ille dedit ei
pálma. h' avilé, so se j čar, thaj márnas les, haj sučínas les, haj vo rzbdílas ži k' ol
alapam. et venerunt, quot omnes sunt herbae, et verberabant eum, et vexabant eum, et ille perferebat usque ad
dešudúj časuri. k' ol dešudúj časuri našlí. vo žučás pe and o pátu, haj sutón. teharáka
duodecim horas. ad duodecim horas fugerunt. ille decubuit in lecto, et dormivit. mane

astardí the delában muzik-bánda, kardé paráda, ‚kə szn amí zmparátu nivó'. avilón
coeperunt canere symphoniaci, fecerunt pompam militarem, ‚nam est nobis imperator novus'. venerunt
ol minístruli léste, haj les vazdénas and ol vast. ‚szn amé zmparátu nivó'. aj vo dekšt
ministri ad eum, et eum tollebant in manus, ‚est nobis imperator novus'. et ille prorsus
cárdel pe kaj zmparatása the žal, haj pendón: ‚ažakavšl othí, kə me akanáš avá'. haj vo
trahit se ad imperatricem ut eat, et dixit: ‚manete hic, nam ego illico veniam'. et ille
gəló láte. aj voj le šərása kaj grínda, haj žálas pára andá láko muj. aj vo puterdás o
ivit ad eam. et illa capite ad tectum, et ibat vapor ex eius ore. et ille aperuit
ndár, haj voj numáj kərdás léska le vastésa, haj pelón járə and o pátu, th' ašilás ž'
iannam, et illa tantum fecit signum ei manu, at cecidit iterum in lectum, at facta est nequa
and e kuštík bar, th' akardón les péste. ‚žá-tar mándar, kə nič trébus ma. sóstar n' ažа-
ad cingulum lapis, at vocavit eum ad se. ‚abi a me, nam non opus est mihi. quare non ex-
kardún, the n' áves mándi, the ispožžu morá pakáci? ále túko le grastés le ladésko, thaj
spectasti, ut non venires ad me, ut luerem mea peccata? sume tibi equum patris, et
léste sábie, thaj ále ek kísə, sóde kamé lové, na foršóna pi'. vo las pe, haj gəló, gəló thar
eius gladium, et sume crumenam, quantum vis pecuniae, non deficiet'. ille profectus est, et ivit, abiit
and avér cnútu. othé márnas pe duj zmparáci, kə na kamélas the del la raklé palá lésko
in aliud regnum. ibi pugnabant duo imperatores, et non volebat dare filiam pro eius
šaó. o šaó kamélas pe lása. ‚the ašás mánca la bəzəlíja, kaná na des la raklé'. von márnas pe
filio. filius amabat se cum ea. ‚iste te mecum ad pugnam, quoniam non das filiam'. illi pugnabant
jeftá bərš. aj kodó krulévič avilás and o kodó fóru, haj avilás kaj kərčma kaj jek
septem annos. et ille filius regis venit in illam urbem, at venit in cauponam ad quemdam
Harmánu. haj sas bok bharí, mérnas ol katáni bokhátar. aj kodó krulévič pušlás le Ar-
Armenum. et erat fames magna, moriebantur milites fame. et ille filius regis interrogavit Ar-
manós: ‚so 'šundól kathí and o fóru?' ‚na j mištón, kathí batalíja bharí, jeftá bərš
menum: ‚quid auditur hic in urbe?' ‚non est bene, hic bellum magnum, septem annos
marénu pe vaš e raklí, h' ol katáni merén bokhátar'. aj vo pendás: ‚že, h' akár le mándi'.
pugnant propter puellam, et milites morientur fame'. et ille dixit: ‚i, at voca eos ad me'.
ol katáni avilé, vo čindón mauró thaj raktje, haj pilé haj chalé. haj pendás le Armanóskə,
milites venerunt, at emit panem et crematum, et biberunt et ederunt. et dixit Armeno,
kə ‚me the kamáu, me šinós kodolá óste'. Ormánu gəlás kõã zmparátu. ‚zmparáte? avilás
quod ‚ego si volo, ego concidam illum exercitum'. Armenus ivit ad imperatorem. ‚imperator? venit
ek krulévič, haj vo lzudisájlou, kə vo kórkoro šínla kodé óste'. ‚akhár les mándi'. ‚so lzudi-
quidam filius regis, et ille iactavit se, quod ille solus concidet illum exercitum. ‚voca eum ad me'. ‚quid iacta-
sájlan? šiné tu kodolá óste?' ‚šináu'. ‚the šiná la, apój dau la raklé palá tu, haj dap tu
sti te? concides tu illum exercitum?' ‚concidam'. ‚si concidas eum, tum dabo filiam tibi. et dabo tibi
'k paš morá zmparcíja'. aj vo sar gəlón kaj batalíjə, haj melincasardóu p' o vast o čečú, haj
dimidium mei regni'. at ille ubi ivit ad pugnam, vibravit ad manum dextram, et
šindón ek paš óste; haj p' o vast o stángo melincasardón, haj šindás avér paš. h' aviló
concidit dimidium exercitus: et ad manum sinistram vibravit, et concidit iterum dimidium. et venit
khərə, haj das o zmparátu la raklé palá léste, haj kərdón núnta. ‚puš-tá les, če putére si les,
domum, et dedit imperator filiam pro se, et fecit nuptias. ‚interroga eum, quod robur sit ei,
th' ašindés adicə óste'. aj vo pendás: ‚morá sábie šinél'. aj voj tradón lil palpalí: ‚kodé
quod concidit tantum exercitum'. et ille dixit: ‚meus gladius caedit'. et illa misit epistolam retro: ‚ille
sábie kórkoro šinél; aj tráde mánga avér sábie, haj me kadé trádo la túte'. voj tradás e sábia
gladius solus caedit; et mitte mihi alium gladium, et ego hunc mittam tibi'. illa misit gladium

léste, aj vo atúnč pendás: ‚the ašás mánca akaná la batalíjs'. aj vo gelás an nadéžde, aj
ei, et ille tum dixit: ‚consiste mecum nunc ad pugnam'. et ille ivit in spe, et

kodó šindás les kadalés, haj šingardón les se kotorá, thaj thodóň les and ol galavé, haj
ilic concidit hunc, et cecidit eum totum in frusta, et demisit eum in saccos, et

thodón les pe lésko grast, haj pendás: ‚kathár pjeradán les žudó, pjerâù les mulé'. o grast
posuit eum in eius equo, et dixit: ‚unde tulisti eum vivum, fer eum mortuum'. equus

angardóù les khaŕé, othí kaj kodé rají, kaj sas le baŕáste. voj čingardóù: ‚ané les mándi'.
tulit eum domum, illuc ad eam dominam, quae erat lapis. illa clamavit: ‚adferte eum ad me'.

anilé les láte, voj thodóù les pe meséle, haj thodón les se kajthán, haj kardóù les manúš,
attulerunt eum ad eam, ille collocavit eum ad mensam, et composuit eum totum una, et fecit eum hominem,

haj stropisardás les paisá muló, thaj antegosájlou kajthón, haj stropisardóu les paisí žudó,
et aspersit eum aqua mortua, et integer fectus est una, et aspersit eum aqua viva,

thaj uštilás. ‚žá-tar palpalí. ále túkə katé kísə, kə so gandisaré. se le lové ándra láte,
et surrexit. ‚ubi retro. sume tibi hanc ermenam, quae cogitabis, tota pecunia in ea,

haj že járə kaj kodó Armánu, haj de les, síde vo kaméla, haj the penés léskə, kə tu khaŕé
et i iterum ad illum Armenum, et da ei, quae ille volet, et die ei, quod tu facies

tu grast. the les and amaŕá porí ek bal, haj the pandés tu kuštík, haj the des p' o
te equum. sume e mea cauda unum pilum, et liga tibi ut cingulum, et circumage te in

šeró'. haj kardóu pe grast. haj loù les Armánu, k' angardóu les p' o fóru. šmparátu
caput'. et fecit se equum. et sumsit eum Armenus, et duxit eum in urbem. imperator

čindóù les, thaj šnklištás pe léste. vo maladóù les and e phu, thaj mulás. o grast las e
emit eum, et ascendit in eum. ille deiecit eum in terram, et mortuus est. equus sumsit

sábie and o muj, haj gelás k' o Armánu. Armánu puterdás o bal, thaj vo ašilás járə
gladium in os, et ivit ad Armenum. Armenno solvit pilum, et ille factus est iterum

manúš. vo thodás le Armanós krúlu, haj gelá thar khaŕé kaj péste rají kaj angluní, haj
homo. illi constituit Armenum regem, et abiit domum ad suam dominam ad primam, et

kununisájlou lása, thaj vo ašilás šmparátu.
desponsatus est ei, et ille factus est imperator.

---

11. *the kalés túkə* wörtlich: lude tibi, rum. tu sъ te žoči.

12. *avilé, so se j čar, ol benk* die Teufel kamen so zahlreich wie Gras, eig. wie alle Gräser.

14. *vo thodás* mit fehlendem *pe*, das oben gesetzt ist.

32. *ažakarál* für *ažakarón*.

38. *the del la raklé palá lésko šaó* dass er das Mädchen zur Frau gebe.

45. Richtig *the kamós, šinós* si vellem, conciderem.

47. *šiňá* für *šinés* oder *šinésas*.

50. *pušlá* ist *puš ta*, der Imperativ *puš* mit einer Partikel *ta*, interroga, und bezeichnet den Auftrag des Vaters der Braut. Der Auftrag wird ausgeführt.

61. *amaŕá* für das erwartete *moŕá*.

XIV. Der Eifersüchtige.

Sas ek negutóri bharó, barvaló, haj sach les ek rají šukárə; na mekšlas la, the žála
Erat quidam mercator magnus, dives, et erat ei uxor formosa; non sinebat eam, ut iret

avrí. aj vo gelás la korabiása pála j márfa pe Dúnerja avrésa negutóri. haj avénas khaŕé,
foras. et ille ivit nave propter merces in Danubio cum alio mercatore. et veniebant domum,

cərdé kaj márdžina ol korábii, thaj priponisardé le kaj márdžina, the ratarón. von diné
traxerunt ad ripam naves, et ligarunt eas in ripa, ut pernoctarent. illi intrarunt
pe dúma. pendás jek: ‚kaméla pe ti romní khərá?' aj vo pendás: ‚morá romní nič kamél
in sermonem. dixit unus: ‚amat se tua uxor domi?' et ille dixit: ‚mea uxor non amat
pe'. ‚no, so da ma man, the kamá ma lása?' ‚the kamé tu lása, me dap tu morá mošíje
se'. ‚age, quid dabis mihi, si amabo me cum ea?' ‚si amabis te cum ea, ego dabo tibi meum fundum
thaj vi morá márfa ku korábije'. ‚sar žané, kə me kamá ma lása?' ‚the phenés máugə
et etiam meas merces cum nave'. ‚quomodo scies, quod ego amo me cum ea?' ‚si dices mihi
láko sémmu, haj the les ingrustí somnakuní pe a láko naj. aj morá rají sə the marál tu,
eius naevum, at si sumes annulum aureum de eius digito, sed mea uxor est ut verberet te.
kaná pomenisaré lákə. me meklóm páša láte hargáta, kə morá rají nič avrí n' anklál'. ‚me
quando mentionem facies ei. ego reliqui apud eam ancillam, ut mea uxor non foras eat'. ‚ego
kamó ma lása'. ‚že láte khərá, kə me trádo ti korábije'. vo gelás khərá. so the kərál, kə
amabo me cum ea'. ‚i ad eam domum, ego ducam tuam navem'. ille ivit domum. quid faciat, num
n' aštíl the pašól láte. araklás ekhá phuré. ‚phuré, so kəró, the lan e angrustí katá
non potest appropinquare ei. invenit quandam vetulam. ‚vetula, quid faciam, ut sumam annulum a
j rají?' ‚so da ma man? thaj me kəró, thaj la la'. ‚da tu skəšól lij'. ‚kər túkə ek sekrí
domina?' ‚quid dabis mihi? at ego faciam, et sumes eum'. ‚dabo tibi centum florenos'. ‚fac tibi arcam
bharó, haj the kərás léskə ferjásta, haj the šos tu ándrə léste, haj kər túkə pandaipí andrál.
magnam, et fac ei fenestram, et ingere te in eam, et fac tibi cienstrum intus.
haj me ingəró tu láte'. ingerdás les and o sekrí tála láte paríte le khəréste, haj gelás kaj
et ego feram te ad illam'. tulit eam in arca sub eius parietem domus, et ivit ad
rají. ‚rudí ma túkə, rají, the les moró sekrí andré le strajunínca, the na čorən morá
horam. ‚rogo te, hera, ut sumas meam arcam intro cum vestibus, ut non furentur meas
strájuri'. ‚an les and e tíuda'. akhardás la hargáta, h' ažutisardás la, h' angardón les and
vestes'. ‚fer eam in atrium'. vocavit ancillam, et adiuvit illam, et attulit eam in
e tíuda. ‚rudí ma túkə, rají, the angarán les túte and a khər, kə me tehára avó palá léste'.
atrium. ‚rogo te, domina, ut feram eam tibi in domum, ego mane veniam propter eam'.
‚nu, šun les and ek kótu'. gelí tar khərá e phurí. e rají ratí kərdás péskə najeripí, haj
age, pone eam in quodam angulo'. abiit domum vetula. hera noctu fecit sibi lavationem, et
šutás e angrustí pe meséle, thaj najólas. aj vo diklás pe ferestújka tála j čučí e čečí ek
posuit annulum in mensa, et lavabat se. et ille vidit per fenestellam sub mamma dextra
négu. e rají sutóu ratí and o pátu, haj e angrustí bisterdás pe meséle, haj mudardás e mumelí.
verrucam. hera dormivit noctu in lecto, et annulum oblita est in mensa, et exstinxit cereum.
aj vo puterdás pe, haj las e angrustí pe a meséle, haj šutás pe járə and o sekrí, pandadás
at ille aperuit se, et sumsit annulum de mensa, et ingessit se iterum in arcam, inclusit
pe othí. e phurí avilás ži and o des tehára, h' ankaladás pésko sekrí avrí. vo puterdás
se ibi. vetula venit usque ad diem mane, et tulit suam arcam foras. ille aperuit
pe, thaj anklistóu avrí, haj lou o sekrí, thaj gelló tar. vo gelás and o drum kodoléste, h'
se, et exiit foras, et sumsit arcam, et abiit. ille ivit in viam ad illum, et
arakló les and o drum. ‚sután morá rajása?' ‚sutóm'. ‚če sémmu sən la?' ‚sən la tála
invenit eum in itinere. ‚dormiisti eum mea domina?' ‚dormivi'. ‚qui naevus est ei?' ‚est ei sub
j čučí e čečí ek négu: kaná na patás ma, ákə vi angrustí'. ‚čečés sə. ále túkə korábije ku
mamma dextra naevus: si non credis mihi, ecce etiam annulus'. ‚recte est. cape tibi navem cum
se, h' aù khərá, haj do tu vi e mošíja'. vo gelás khərá, haj na pendás la rajíkə kanč,
omnibus, et veni domum, et dabo tibi etiam fundum'. ille ivit domum, et non dixit dominae quidquam.

Digitized by Google

haj kərdás ek korábie cənonî, haj šutón la and e korábie, haj dón lákə drum pe Dúnere.
et fecit navem parvam, et posuit eam in nave, et dedit ei cursum in Danubio.

‚kaná tu kərdán kadé, žá-thar pe Dúnere', vo das e mošíja se, h' ašilás čoró, haj kərélas
‚quoniam tu fecisti ita, abi in Danubio'. Ille dedit fundum omnem, et factus est pauper, et ferebat

paí le ʒdovenínge. aj voj gélás pe Dúnere ek bərš, atúnč kadé sas o bərš, sar akanú o des.
aquam indaeis. et illa ivit in Danubio unum annum. tunc ita erat annus, ut nunc dies.

chutildás la ek phurí, haj cerdách la kaj márdžina, haj puterdás e korábija, thaj las la
excepit eam senex, et traxit eam ad ripam, et aperuit navem, et sumsit eam

avrí, h' angardás la péste. voj bešlás léste trin bərš, thaj kátelas and e fúrka, thaj tidás
foras, et duxit eam ad se. illa mansit apud eum tres annos, et stamina nebat in fuso, et collegit

péske loví, haj tindás péskə strájuri raikaní murškaní, thaj uradás pe, thaj šindás péskə
sibi pecuniam, et emit sibi vestes magnificas viriles, et vestivit se, et decurtavit sibi

bal, haj gélás palpalí kaj pésko rom. voj gélás, thaj ratilás tal ek téju, haj sutón tal o téju.
crinem, et ivit retro ad suum maritum. illa ivit, et pernoctavit sub quadam tilia, et dormivit sub tilia.

andá kodó fóru korájlou o əmparátu. voj diklóu sonú: and o téju sas ek chən, h' and
in ea urbe oculis captus est imperator. illa vidit somnium: in tilia erat foramen, et in

e chən sas paí, haj the makála pe o əmparátu kodolé paésa, ro dikála. voj uštilás
foramine erat aqua, et si unget se imperator illa aqua, ille videbit. ‚illa surrexit

teharáke, thaj rodás əmprežúr, th' arakílás e chən. haj sach la ek špušóru, haj las paí and
mane, et quaesivit circum, et invenit foramen, et erat ei lagunecla, et sumsit aquam in

o šəp, haj šutóu les and e puseií, haj gélás ánda kodó fóru kaj ek kərčéma, haj pilás trinê
lagena, et immisit eam in fundam, et ivit in illam urbem in cauponam, et bibit trium

grijcarínde rakíje, haj pušlás le ʒdovés: ‚so ašúndol tunénde?' ‚amánde əmparátu korájlou,
crucigerorum crematum, et interrogavit indaeum: ‚quid auditur apud vos?' ‚apud nos imperator oculis captus est,

haj del péste əmparacíje, kon kərla léste, the dikél'. ‚me kərə́ les'. o ʒídovn gélás kə̂a əmpa-
et dabit suum regnum, qui faciet ei, ut videat'. ‚ego faciam ei'. indaeus ivit ad impe-

rátu, haj (əmparátu) penlón léskə: ‚haj, žan, h' anén les mánde'. əngərdé les kə̂a əmparátu.
ratorem, et (imperator) dixit ei: ‚heu, ite, et ducite eum ad me'. duxerunt eum ad imperatorem.

‚kərə́, the dikún? dap tu morə́ əmpərəcíe'. voj lou (paí), haj maklón les p' ol jakhá, haj
‚facies, ut videam? dabo tibi meum regnum'. illa sumsit (aquam), et unxit eum in oculis, et

diklóu. əmparátu thodón léskə e korúna and o šərə́. ‚tu the avés əmparátu. man na j man
vidit. imperator posuit ei coronam in capite. ‚tu esto imperator. mihi non est

trjába, númaj the bešán páša tu'. uradón les əmpərəlíceka, akhardás péskə osté, mardás
opus, tantum ut maneam apud te'. vestivit eum imperatorie, vocavit suum exercitum, pulsavit

e dóba, kə sən əmparátu nivó. aj voj diklás péskə ras, kə kərélas paí k' ol žúloži. ‚áp-ta
tympanum, quod est imperator novus, et illa vidit suum maritum, quod ferebat aquam ludaela. ‚veni

urdí. de sar san, san čoró?' ‚ba, me na sómas čoró, me sómas barvaló; man sas man
huc. a quo es, es pauper?' ‚non, ego non eram pauper, ego eram dives; mihi erat

mošíje, haj sómas negutóri bharó'. ‚apój sar chasardán ti mošíja?' ‚chasardóm and o rə-
fundus, et eram mercator magnus'. ‚ergo quomodo amisisti tuum fundum?' ‚amisi in spon-

mašágu, kə morə́ romní kamlás pe avrésa, kə léskə dom e mošíjə, haj la šudóm la pe Dú-
sione, mea uxor amavit se cum alio, ei dedi fundum, et eam immisi in Da-

nere'. əndáte voj tradás pála léste, th' andé les. ‚sar tu lan e mošíja kathár kəkó manúš?'
nubium'. statim illa misit post eam, et duxerunt eum. ‚quomodo tu accepisti fundum ab hoc homine?'

‚and o ramašágu'. ‚če ramašágu sas tu?' ‚the kamá ma lása'. ‚apój kamlán tu lása?' ‚kamlóm
‚in sponsione'. ‚quae sponsio erat tibi?' ‚quod amabo me cum ea'. ‚ergo amasti te cum ea?' ‚amavi

ma'. ‚aj la če sómne sas la?' ‚túla e čučí e čečí sach la ek négu'. ‚prinžané kodó sémun?'
me'. ‚et qui naevi erant ei?' ‚sub manuma dextra erat ei verruca'. ‚cognosces illum naevum?'

‚prinžanó'. voj atúnčï ankalaďás e čučí. ‚tu sánas mánca?' ‚nïči sómas'. ‚apój sóste chocha-
‚cognoscam'. illa tum exseruit mammam. ‚tu eras mecum?' ‚non eram'. ‚ergo cur meuti-

dán? haj, len les, haj šingarśn les se kotorá'. haj mustrusardóu péskə romés. ‚tu sóstar
tus es? heu, arripite eum, et concidite eum totum in frusta'. et aspexit suum maritum. ‚tu cur

nà pušlán ma atúnčï?' ‚sómas dilú, thaj sómas cholérniku'. ‚haj, cárden les telé, haj den
non interrogasti me tum?' ‚eram stultus, et eram iratus'. ‚heu, trahite eum deorsum, et date

les biš thaj panž, the setól godï'. voj šuďás ol stráji pe a péste, haj dou le pe léste. ‚tu
ei viginti et quinque, ut discat prudentiam'. illa deiecit vestes de se, et dedit eas in eum. ‚tu

san amparátu, haj me amparatjása'.
es imperator, et ego imperatrix'.

4. *kaméla pe* ist wörtlich durch *amat se* übersetzt: es bedeutet ‚sie hat Liebschaften'.

5. *kamá ma* für *kamó ma, kamáu ma.*

8. *kaṇá pomenisaré láka* wenn du ihr (von Liebe) erwähnen wirst.

14. *rudí ma túka* für *rudín ma túka* und *rudín* aus *rugín* rum. rog, rugare. Die Syntax ist rum. mъ rogŭ cie. slav. molją ti sę.

20. Dem *puterďás pe* entspricht *pandaďás pe.*

21. *ži and o des* bis zum Tage d. h. vor Tagesanbruch.

44. *de sar san* u. s. w. d. h. bist du arm, seit du auf der Welt bist?

XV. Der dem Teufel Verschriebene.

Sas ek manúš barraló, haj gló and o voš, haj dou and ek józeru le vurdonésa.
Erat quidam homo dives, et ivit in silvam, et cecidit in quoddam stagnum cum curru.

haj léste romní karďás rakloró. aj vo na žanglón. aj o beng anklistóu, haj penďon: ‚so da
et eius uxor peperit filium. et ille non sciebat. et diabolus exiit, et dixit: ‚quid dabis

ma, the ankalaváp tu kothár?' ‚so kamés, do tu'. ‚the des ma, so sa tu kharš'. ‚man
mihi, si extraho te inde?' ‚quod vis, dabo tibi'. ‚da mihi, quod est tibi domi'. ‚mihi

san ma grast, gurá'. ‚kodó the des man, kaj na diklán'. ‚do tu'. ‚kar mánga kontrátu'.
sunt equi, boves'. ‚id da mihi, quod non vidisti'. ‚dabo tibi'. ‚fac mihi pactum'.

karďóu léska kontrátu. haj ankalaďóu les (o beng) and o glódu, haj (o manúš) gló kharš.
fecit ei pactum, et extraxit eum (diabolus) e coeno, et (homo) ivit domum.

vo ži kharš bisterďás de kontrátu. o rakloró sas biš-baršango.' ‚kar mánga, dáli, ek túrta,
ille usque ad domum oblitus est pactum. puer erat viginti annorum. ‚fac mihi, mater, panem,

ka me žáp-tar, kaj skriisarďás man o dad'. haj gló pal ol plajé dur, h' avasťás k' o khar
nam ego abeo, quo scripsit me pater'. et ivit trans montes longe, et venit ad domum

bengángo. othé sas ek phurí and o khar, haj ek raklí le bengásti, haj pušlón les: ‚kaj žas,
diabolicam. ibi erat vetula in domo, et filia diabolica, et interrogavit eum: ‚quo is,

raklé?' ‚me aviłóm k' o raj kothí, the služžu'. aj e raklí diklóu les, haj čałóu la. ‚me
puer?' ‚ego veni ad dominum huc, ut servirem'. et puella vidit eum, et placuit ei. ‚ego

phenó túka, ka kodó j moró dad. kárla pe moró dad ek grast, haj phénla, the sukles
dicam tibi, quod ille est meus pater. faciet se meus pater equum, et dicet, ut ascendas

Digitized by Google

pe léste, the snkunžurís e lúme, haj kor túkə ek buláva sastrunt th' ek zgrébla sastrunt, haj
in eum, ut obeas mundum, et fac tibi clavam ferream et pectinem ferreum, et

the marás la bulavása, kə na mekála pe, haj the snklés pe léste, haj kaná že, se and
percute clava, nam non demittet se. et ascende in eum, et quando ibis, continenter in

o šzró the marás'. snkunžurisardás e lúme, h' avilás khzró, šutlóu les and o gráždo. haj golás
caput percute'. obiit mundum, et venit domum, constituit eum in stabulo. et ivit

kaj raklí. ‚na šudás tu moró dad?' ‚na šudás, kə se and o šzró mardóm'. akhardlóu les
ad puellam. ‚non delecit te meus pater?' ‚non delecit, nam semper in caput percussit'. vocavit eum

o beng, haj las ek polubóku máku, hoj čorílou les and e čar, haj pendás léskə. the thídel
diabolus, et sumsit dolium papaveris, et effudit id in gramen, et dixit ei, ut colligeret

o máku se, the pherl o polubóku, ‚kə the na pheré, šináp ti kor'. vo golás kaj raklí,
papaver omne, et impleret dolium, ‚nam si non implebis, scindam tuum collum'. ille ivit ad puellam,

haj rujóu. ‚sóstar rovés?' ‚pendás tí o dad, the phjeráu o polubóku o máku; the na phjeró.
et flevit. ‚cur fles?' ‚dixit tuus pater, ut implorem dolium papavere; si non implebo,

šínla morš kor'. voj pendás: ‚na darál'. snklistás voj avrí. haj das šol, th' avilás ol šóvič.
cindet meum collum'. illa dixit: ‚ne time'. exiit illa foras. et dedit sibilum, et venerunt mures.

so se j čar haj patrín. haj pušlóu la: ‚so trébul tu, stapánə?' ‚the thúlen o máku, the
quot omnia sunt gramina et folia. et interrogarunt eam: ‚quid opus est tibi, domina?' ‚colligite papaver, ut

phern o polubókn'. haj golé ol šírič, haj liné po ek šíru máku, haj pherdóu o polubóku.
impleatis dolium'. et venerunt mures. et sumserunt singula grana papaveris, et implerunt dolium.

diklás o beng. ‚lašó sau; šnkə the maj kərás ek prúba: e bálta the šutarés la, haj the arís
vidit diabolus. ‚bonus es; adhuc fac unum periculum: paludem exsicca, et ara

la, thaj the semenís la, haj tehára the des ma kukurúzu péko: the na kəré, šináp ti kor'.
eam, et semina eam, et cras da mihi zeam tostam: si non facies, scindam tuum collum'.

vo golás kaj raklí, thaj rujóu. ‚pendás tí o dad, the šutarán e bálta, the dau les kukurúzu
ille ivit ad puellam, et flevit. ‚dixit tuus pater, ut exsiccarem paludem, ut darem ei zeam

péko tehára'. ‚na darál'. voj snklistás avrí. haj las o harámniku la jagáku, haj maladás
tostam cras'. ‚ne time'. illa exiit foras, et sumsit flagellum igneum, et percussit

ek dáta and e bálta, haj šutilóu; p' o dújto maladás, th' arisájlou; p' o trito maladás, semenú-
semel paludem, et exsiccata est; secundum percussit, et arata est; tertium percussit, seminata

sájlas; p' o štárto maladás, th' o kukurúzu pekjilás. haj tehára dou les kukurúzu pekó. voj
est; quartum percussit, et zea tosta est. et mane dedit ei zeam tostam. illa

pendóu léskə: ‚amé sam triu raklé, karl' amí se jek, akhárla tu, the prinžanés, saví e maj
dixit ei: ‚nos sumus tres filiae, faciet nos omnes aequales, vocabit te, ut cognoscas, quae maxima

bharí, saví e mižločí, haj saví e czgní. aj tu na san hárniko, the prinžanés, kə 'me avúsa
natu, quae media, et quae minima. et tu non eris ruptus, ut cognoscas, nam nos erimus

se jek. me avó oprál, haj the les sáma kaj morá pənrə, kə me se maró and o pouró.
omnes aequales. ego ero in summo, et intende animum ad meos pedes, nam ego continenter supplodam pedem.

e mižločío avéla maškarál, aj e bharí karín tu. thaj kadé gočisaré'. penlóu léskə (o beng)
media erit in medio, et maxima adversus te. et ita assequeris'. dixit ei (diabolus):

‚šnkə maj do tu ek prúba. o vos the šinés les se, haj the thoch les and ol stənžine ži te-
‚adhuc dabo tibi periculum. silvam caede totam, et pone eam in orgyias usque ad cra-

hára'. ‚vo golás kaj raklí, haj pušlóu les e raklí: ‚so tu dad thaj dij?' ‚sən man'. ‚haj, the
stinum diem'. ‚ille ivit ad puellam, et interrogavit eum puellu: ‚sunt tibi pater et mater?' ‚sunt mihi'. ‚heu,

našás, kə moró dad mudárla tu. le e asán, thaj le zgrébla, kə man sən ek koznó'. liné pe, haj
fugiamus, nam meus pater occidet te. sume cotem, et sume pectinem, mihi est pannus'. profecti sunt, et

Digitized by Google

našlé. uštilás o beng, diklás, kə na j šindó voš. ‚žan, h' akarău les mánde'. ‚hohó, kə na
fugierunt. surrexit diabolus, vidit, quod non est caesa silva. ‚ite, et vocate eum ad me'. ‚hem, non
j nič o rakló nič e raklé'. ‚haj, žan palá lénde'. gelé. aj von diklé, kə žan palá lénde.
est neque puer neque puella'. ‚hen, ite post eos'. iverunt, et illi viderunt, quod eunt post ipsos.
aj voj pendás léskə: ‚me kəró na ek lánu dĭu, haj tu the kərés tu, the ródes o dĭu, haj von
et illa dixit ei: ‚ego faciam me agrum tritici, et tu fac te, ut spectes tritieum, et illi
pušéna tu: ‚na naklóu ek raklí thaj ek rakló?' ‚ba, naklóu, kaná semenisarós o dĭu'.
interrogabunt te: ‚non praeterierunt puella et puer?' ‚heu, praeterierunt, quando seminabam triticum'.
‚hájdan pálpalí, kə na rəsása len'. von gelé pálpalí. ‚níči rəslám'. ‚and o drum n' araklán
‚ite retro, nam non assequemur eos'. illi iverunt retro. ‚non assecuti sumus'. ‚in itinere non invenistis
kanč?' ‚araklám ek lánu dĭu thaj ekhá gažəs'. ‚žan pálpalí, kə o lánu voj sas, aj o
quidquam?' ‚invenimus agrum tritici et rusticum'. ‚ite retro, nam ager illa erat, et
gažú sas vo'. von járə diklé len. voj pendás le raklésкə: ‚me do ma p' o šəró, thaj kəró
rusticus erat ille'. illi iterum viderunt eos. illa dixit puero: ‚ego circumagnm me in capnt, et faciam
ma kangərí phurí, haj tu de tu p' o šəró, haj kəré tu kəlúgəru phuró, haj pušéna tu:
me ecclesiam nutiquam, et tu circumage te in capnt, et facies te monachum senem, et interrogabunt te:
‚na naklí ek raklí thaj ek rakló?' ‚naklí, kaná urzsarélóm e kangərí'. ‚e, hájda pálpalí,
‚non praeterierunt puella et puer?' ‚praeterierunt, quando incepi ecclesiam'. ‚heu, ite retro,
kə nič rəsása; kaná urzólas e kangərí! akaná j phurí'. ‚n' araklán kanč and o drum?'
nam non assequemur; quando incipiebat ecclesiam! - nunc est antiqua'. ‚non invenistis quidquam in itinere?'
‚araklám ek kangərí thaj ek kəlúgəru'. ‚e kangərí sas voj, h' o kəlúgəru sas vo. žo me
‚invenimus ecclesiam et monachum'. ‚ecclesia erat illa, et monachus erat ille. ibo ego
kórkoro'. von diklé len. ‚akaná avél moró dad, na skəpisarása. šúdes zgrjábla'. šudás
ipse'. illi viderunt eum. ‚nunn venit meus pater, non effugiemus. proiice pectinem'. proiecit
e zgrjábla, haj kərdílas ek voš de and e phu ž' and o čerí. vo ží kaj chalás o voš, von
pectinem, et facta est silva a terra usque ad coelum. ille donec erosit silvam, illi
durilé dur. rəsólas le. voj čingarélás: ‚šúde e asán'. šudóu e asán, haj kərdílas ek stónka
abierunt longe. assequebatur eos. illa exclamavit: ‚proiice cotem'. proiecit cotem, et factum est saxum
bar de and e phu ži and o čerí. vo (o beng) ží-kaj kərdóu chəu and o bar, von durilé.
lapideum a terra usque ad coelum. ille (diabolus) donec fecit foramen in lapide, illi abierunt.
járə rəsól le. ‚rəsól amén o dad'. šudóu o koznú, haj kərdílas ek paí bharó th' ek asáu.
iterum assequitur eos. ‚assequitur nos pater'. proiecit pannum, et facta est aqua magna et mola.
von bešlé p' o málo. haj vo dou čingál: ‚kúrva, sar naklán o paí?' ‚pánde o bar le
illi constiterunt in ripa. et ille exclamavit: ‚meretrix, quomodu transiisti aquam?' ‚liga lapidem
asavésko kaj kor, haj chúte and o paí'. vo pangás o bar kaj korá. haj chuklóu and o paí,
molarem ad collum, et insili in aquam'. ille ligavit lapidem ad collum, et insiluit in aquam,
haj tasulóu. voj pendás: ‚na darí, kə moró dad tasulóu'. gelás kaj pésko dad la
et suffocatus est. illa dixit: ‚ne time, nam meus pater suffocatus est'. venit ad suum patrem cum
raklása. lésko dad bnknrisájlou. aj e raklí pendás le raklésкə: ‚me žau, the pokutujún ol
puella. eius pater laetatus est. sed puella dixit puero: ‚ego ibo, ut luam
bezechá moré dadéskə, kə me tesalóm les: pe trin bərš žau'. las e zugrustí, haj paglóu
peccati mei patris, nam ego suffocavi eum: in tres annos abeo'. sumsit annulum, et fregit
ek paš, haj dou les ek paš. ‚garáu la, the na chasarés la'. voj gelás pe trin bərš. vo
dimidium, et dedit ei dimidium. ‚custodi id, ut non amittas id'. illa vixit in tres annos ille
bisterdás pe láte, the las, thaj zusorél pe. phjérlach léskə abéu. voj avilás, haj vo na
oblitus est eam, et paravit se, ut ducoret uxorem. faciebat eius anptias. illa venit, et ille non

prinžandón la. ‚pen ek paháru rakĺje'. voj pilás ek paháru léste rakĺje, haj šutás e paš
cognovit eam. ‚bibite poculum cremati'. illa bibit poculum eius cremati, et iecit dimidium

angrustí and o paháru, haj doñ léste. vo kaná pilás, las la and o muj, haj loñ la and
nnnuli in poculum, et dedit ei. ille ut bibit, sumsit id in os, et sumsit id in

o vast, haj diklón la, haj las péste paš. haj thodón kaj ek than. ‚ej, kadé j morá romní,
manum, et vidit id, et sumsit suum dimidium, et posuit in unum. ‚heu, haec est mea uxor,

kadé sukaladás ma kat o meripé'. haj musardás kodé núnta, haj las péskz romní de anglál,
hnec liberavit me a morte'. et irritas fecit illas nuptias, et sumsit suam uxorem priorem,

thaj žudilón lásа.
et vixit cum ea.

---

1. *barvaló*, wohl *čoró:* die Übersetzung hat in Übereinstimmung mit ähnlichen Erzählungen: arm.

2. *da* für *de, des.*

7. *pal ol plajé* hinter die Berge, asl. za gory.

23. *ti o dad* fällt auf.

29. *maró and o ponró* rum. vojŭ bate ъn pičore.

45. *šúdes* wohl für *šúde*, wie unten steht.

B. LIEDER.

XVI. Gattenliebe.

O Tüdor Tudorël,
Theodorus Theodorides.

näch les, so kŭräl.
non erat ei, quod faceret.

häj de tŭrnorë
et a puero

läs rajë.
sumsit uxorem.

haj de šukär kaj säs,
et pulchra cum esset,

ol türči bíro bharó vazdë léskz.
turcae tributum magnum imposuerunt ei.

bitindäs, so säch les,
vendidit, quae erant ei,

haj le birŭstar na potindäs pe.
et tributo non solvit se.

haj säs le Tudorŭs
et erant Theodoro

jeftă-žžla bakrë,
septingentae oves,

ol pošomă boldinŭ
lana crispa

th' ol žŭngă poleimï,
et cornua perfusa,

ek mïja lej jek kŭrläs.
mille florenos una valebat.

thaj dŭñ le, haj ničï potindäs pe.
et dedit eas, et non solvit se.

haj säch le Tudurŭs
et erant Theodoro

jeftävardeš grazné lolë,
septuaginta equae rubrae,

dŭnga kalï p' o pšikŭ,
lineae nigrae in dorso,

ъn bujëstru and e fúga j bharï,
in ferocia in cursu citatissimo,

Digitized by Google

hăj dŏn le,
et dedit eas,
haj le birŏstar na potindŏn pe.
et tributo non solvit se.
haj săch le Tudurŏs
et erant Theodoro
anlinä p' ol timili,
palatia in fundamentis,
hăj dŏn le,
et dedit ea,
haj le birŏstar na potindŏn pe.
et tributo non solvit se.
haj săch le Tudurŏs
et erant Theodoro
jeftá 'savä tála j phŭ,
septem molae sub terra,
mzčinŭnas somnakăj thaj rup,
molebant aurum et argentum,
thăj dŏn le,
et dedit eas,
haj le birŏstar potindăs pe. —
et tributo solvit se. —
thaj bŭt musardŏm, thaj dŏm,
et multa insumpsi, et dedi,
aj morá rajĕ nă dom;
sed meam uxorem non dedi;
ănkă musarŏ, thaj do,
adhuc insumam, et dabo,
númaj and e murči ašŏ,
tantum in ente manebo,
haj morá rajĕ na dŏ'.
sed meam uxorem non dabo'.

---

1. *Tudorél* ist ein Diminutiv von *Túdor,* und bezeichnet wie die durch išть gebildeten slavischen Eigennamen den Sohn des Tudor.

6. Der Tribut ist gross, damit Tudor gezwungen werde auch seine schöne Frau zu verkaufen.

8. Eigentlich: sich loszahlen, sich durch Zahlen befreien, klruss. spłatyty śa z čoho.

12. *poleimí* wie begossen mit Silber, wohl mit silbernen Ringen verziert.

18. Es soll wohl gesagt werden, dass die Stuten selbst im schnellsten Lauf wie toll waren.

22. Schlösser, Paläste mit hohen Fundamenten.

26. Unterirdische Mühlen, die Gold und Silber mahlen, sollen Tudor's unermesslichen Reichthum bezeichnen.

XVII. Der kranke Held Dojčin.

Obsräku Dünčila —
Panper Dunčila —
e korŭ sar o gonŏ,
collum ut saccus,
ol jakhä sar ol tilŭle. —
oculi ut catilla. —
haj daräl o zmparätu, —
et timet imperator, —
haj čalmäva sar e rŭta:
et tiara ut rota:
thaj se j lüme zngrozŭl pe —
et totus mundus terretur —
nasfalŏ de jeftá bŏrš.
aegrotus a septem annis.
aj e phën le Dunčilästi,
et soror Dunčilae,
kaj suvël voj k' o derdŭfu,
quae suit ad machinam,
na žanáu, suvël or dessuvël,
nescio, suat an dissuat,

Digitized by Google

kə dekán, kə asfä mekäl.
sed video, quod lacrimas fundit.

o Dunčila o nasfalü:
Dunčila aegrotus:

‚aj tu, phené, söste rovës?‘
‚at tu, soror, quare fles?‘

‚aj me sär na rovä,
‚at ego quomodo non fleam,

k' avilás lil kat o zuparätu,
venit folium ab imperatore,

kə dekžud sän uasfalü.
a quo es aegrotus.

čorájlas o föru,
pauper facta est urbs,

haj büt hajdamáči kzrdile'.
et multi latrones exstiterunt'.

aj vo peudás: ‚nä darä, phenë!
sed ille dixit: ‚ne time, soror!

kə me së potrivisarä:
ego omnia vincam:

aj že, phëue, and o gräždo,
sed i, soror, in stabulum,

th' ën tu morá grastës'.
et adduc tu meum equum'.

haj gəlön and o gräždo,
et ivit in stabulum,

thaj andön le grastës,
et adduxit equum,

thaj e zän pe les šuthön.
et sellam in eo posuit.

o Dunčila pe léste zuklištön.
Dunčila in eum ascendit.

‚de ma, phenë, o buzdugänu'.
‚da mihi, soror, clavam'.

o buzdugänu dön les.
clavam dedit ei,

thaj and e zän šuthön les,
et in sella posuit eum,

haj p' o drüm kə pornisájlas.
et in viam se dedit.

haj las o drüm de a längo
et sumsit viam per longitudinem

th' ol kžzme se de a räudu.
et canonas omnes ex ordine.

haj žälas o Dunčila žemžnd,
et ibat Dunčila gemens,

thaj o gräst se buičind.
et equus continuo ferox.

haj las o drüm kə zuparätu,
et sumsit viam ad imperatorem,

h' avesläs kaj léste pärta.
et venit ad eius portam.

zuparätu kə diklön les:
imperator ubi vidit eum:

‚obsräči Dunčila!
‚pauper Dunčila!

kə dekžud sau uasfalö,
a quo es aegrotus,

moró föro čorájlus'.
mea urbs pauper facta est'.

‚na darä, o zuparäte!
‚ne time, o imperator!

kə në mudarän le'.
ego occidam eos'.

haj kə gilän vo gəläs.
et ad latronum ducem ille ivit.

o gilän kaj mesële bešlás,
latronum dux ad mensam sedit,

haj le Dončilas mungläs:
et Dončilam oravit:

‚av, Dunčila, haj tu chä'.
‚veni, Dunčila, et tu esto'.

‚kə me në 'vilóm, the chün,
‚ego non veni, ut edorem,

aj me avilöm, the maräm ma'.
sed ego veni, ut pugnarem'.

aj o gilän k' ašuadäs,
et latronum dux ubi audivit,

h' o palä and o väst las.
gladium in manum sumsit

aj o Dončilu uasfalü
et Dončila aegrotus

le buzduganüs šudäs,
clavam iecit,

haj lésko šerö pharudön,
et eius caput diffidit,

haj kə zuparätu gəlön,
et ad imperatorem ivit,

thaj o šerö zngerdäs.
et caput attulit.

haj zuparätu kə diklön,
et imperator ubi vidit,

Digitized by Google

häj hukurisäjłou,
laetatus est,
haj kaj meseˈle thoˈlöu,
et ad mensam collocavit,
haj les chabë kə döu les.
et ei cibum dedit.

k' o Dunčila khərə gəłás,
et Dunčila domum ivit,
kə pëste ispravisardłás.
nam sua perfecit.

Von dem kranken Dojčin werden Lieder gesungen unter den Bulgaren, Serben, Rumunen und Zigeunern. Die ersten versetzen die besungene Heldenthat nach Salonik. Das bulgarische Lied, 238 zehnsilbige Verse umfassend, hat epischen Charakter. Vor der Stadt hatte der schwarze Araber sein Zelt aufgeschlagen und brandschatzt die Bewohner: jeden Tag verlangt er zwei Öfen Brod, eine Kuh, ein Fass Branntwein, zwei Fass Wein und ein schönes Mädchen. Als die Reihe Dojčin's Schwester, Angelina, trifft, verlässt Dojčin sein Krankenlager, tödtet nach mancher anderen That den Dränger und stirbt. D. i K. Miladinovci. Bolen Dojčin. Seite 126—132. Auch das serbische Lied ist episch; es enthält 295 Verse. Der Schauplatz ist Salonik. Dojčin's Schwester heisst Andjelija und der Feind ist der Araber Uso (Hussein). Der Räuber wird besiegt und Dojčin stirbt. Vuk. Bolani Dojčin. II. Seite 460—469. Das rumunische Lied ist zu einer Romanze verengt: es umfasst 120 Verse. Dojčin, hier Dončilъ, Dončul genannt, kämpft mit Tataren, den Herrn des Budžak genannten Landstriches. Dojčin's Schwester heisst hier Ankuca. V. Alecsandri. Dončilъ. Seite 112—114. Das mitgetheilte Zigeunerlied stammt unzweifelhaft aus einer rumunischen Variante des nach meiner Ansicht ursprünglich bulgarischen Volksliedes, das aus Bulgarien einerseits zu den Serben, andererseits zu den Rumunen seinen Weg gefunden.

6. *se j lúme: j* für *e. i* ist der Artikel. *lúme* Welt ist rum. fem.

9. *kaj* und *voj* dient zum Ausdrucke des Relativs. Vergl. Syntax der slavischen Sprachen Seite 93.

26. *pe léste*, richtig vielleicht *pe les*, wie v. 25.

31. *las o drum de a lúngo* er gieng den Weg entlang.

33. *žemând* gemens, vor Schmerz.

44. Für *beščás* sedit erwartet man *beščas* sedebat.

48. *marám ma* für *marán ma*. Vergl. *te chan* 47.

57. *haj* ist unübersetzt gelassen. Ebenso *kə* v. 59.

XVIII. Die Gefangenen.

Märl e balvál o römano,
Agitat ventus chamomillam,
din če marël, din če 'nfrunzól:
quo plus agitat, eo plus virel:
beššu ol rakli and o pandlaipë.
sedent invenes in carcere,
haj rudïm pe k' ol katäne,
et flagitant a militibus,

the ~ankalál li, the phjerál li.
ut emittant se, ut sinant ire se.
con nïči säma na thovëa,
illi ne animum quidem advertunt,
haj maj zorës pändjel le
et firmius ligant eos
ekhá šolë the žuhunë,
una reste serica,

Digitized by Google

sar morá väst de tulä.
ut mea manus crassa.

haj pändjelas käj kujéte,
et ligant cubitum ad cubitum,

haj phjirál le and ol manüš.
et ducunt eos inter homines.

‚delé patrïn and o ambrál o šukó,
‚viride folium in piro arida,

uští, bädju, páša mä,
surge, homo, prope me (qui es),

the na däs p' ek lažäo;
ne incidas in aliquam turpitudinem;

uští, bädju, p' o päto,
surge, homo, in lecto (qui es),

the na däs p' ek pakäto;
ne incidas in aliquod peccatum;

uští, bädju, podisäu,
surge, homo, calcea te,

áko j stráža kaj ferjästa.
hic est custodia ad fenestram,

na j lažäo ničí dar
non est delectus neque metus

stráža 'nd e metropolíje'.
custodia in metropoli'.

‚halilë! morá šukär,
‚heus! mea dilecta,

jikär o ndär,
tene ianuam,

ži-kaj urjaû ma,
donec vestiam me,

the thou väst p' o bältägu,
ut ponam manum in manubrio securis,

the tradäu la stražä and o gaü,
ut pellam custodiam in vicum,

apój the soväu tüsa and o pätu,
deinde ut dormiam tecum in lecto,

the soväu pe te čučë
ut dormiam in tuis manumis

ži and o dïs o bharö'.
usque in diem magnum'.

1. Gesprochen *marl e balvál* für *marál e balvál.* rum. vъntu bate.
3. *raklí* etwa junaci serb., παλικάρια neugriech.
4. *rudím* (statt *rudín*) *pe* rum. mъ rogŭ.
5. *znkalál li, phjerál li* aus *-lán li.*
7. *pándjel le* aus *-djen le.*
10. Für *pándjelas* erwartet man *páudjel, pándjen le.*
11. *phjirál le* ist zu erklären nach der Bemerkung zu 5.

12.—20. Diese Verse werden der Geliebten eines der noch zu verhaftenden Räuber in den Mund gelegt. Das Liedchen beginnt nach dem Muster rumunischer Volkslieder, in denen häufig an ein aus der Natur entlehntes Bild der Gegenstand des Liedes angeknüpft wird: frunzъ verde, pъr uskat. Bei V. Alecsandri: frunzъ verde alunikъ 1. frunzъ verde salbъ móle 35. frunzъ verde pelinicъ 97 u. s. w.

XIX. Der Kampf mit den Tataren.

Žal o Urläu th' o Bežäu:
It Urlan et Bežan:

o Bežäu palpalí dikló,
Bežan retro spectavit,

h' and o müj čingarlóu:
et magna voce clamavit:

‚üle, vére Urläne,
‚heus, frater Urlan,

dik-ta palpalí,
specta retro,

kó dikáu ek nüzru brašandëskú'.
video nubem pluvialem'.

8*

o Urläu palpali diklóu:
Urlan retro spectavit:

‚äle tu, vére Bežäne!
‚heus tu, frater Bežan!

kə na j nüsro brəšəndësko.
non est nubes pluvialis,

avél ōaste tətaröste:
venit exercitus tataricus:

täde le grastés and ek dolöga,
adduc equum in lubena,

the chätas ek pərlöga,
ut saliamus unum saltum,

the arəsäs kaj ek mužila,
ut veniamus ad unum collem,

othë skəpisaräsa‘.
ibi evademus‘.

kaj mužila ’rəsli.
ad collem venerunt

o Urläu čingardäs:
Urlan clamavit:

‚ha, vïre Bežäne!
‚heus, frater Bežan!

aštisarë bi morö,
valebis sine me,

sar aštisarjäs mänca?‘
ut vales mecum?‘

‚aštisarö‘.
‚valebo‘.

pašläs le grastis:
interrogavit equum:

‚häj, tu moró gräst!
heus, tu mi eque!

aštisarë k’ ol purimäta,
valebis in senectute,

sar aštisarës k’ ol terñimäta?‘
uti vales in iuventute?‘

‚aj stəpäne! kaná sömas tərnoró,
‚aha domine! cum essem iuvenis,

sas moró mäs sar e spüma
erat mea caro ut spuma

th’ o kökalo sar e mədüha;
et os ut medulla;

aj akanä k’ ol purimäta
at nunc in senectute

moró mäs sar o gënžu
mea caro ut funis e virgultis

th’ o kökalo sar o spün:
et os ut chalybs:

so aštisaräs k’ ol tərnimäta,
quae valebam in iuventute,

akanä jeftá pərc aštisaräu,
nunc septuplum valeo,

kə man bharï líndri ’rəslës ma.
ut mihi gravis somnus venit,

the sovän‘.
ut dormiremˈ.

‚sön, na darä!‘
‚dormi, ne time!‘

thodäs o šəró p’ e mužila.
posuit caput in colle.

aj ōaste le tətaröste
et exercitus tataricus

əmpražurisardöu le əmprežür,
cinxit eos circumcirca,

so se j čär thaj patriu.
quod omne est granica et folium.

o Bežäu and o nauj čingardöu:
Bežan magna voce clamavit:

‚halilë, vére Urläu,
‚heus, frater Urlan,

kə sodëu dan mände säma,
quotquot dedisti mihi custodiendos,

saürën šindöm.
omnes occidi,

númaj jëk ašilöu godjavër,
nonnisi unus relictus est callidus,

haj n’ aštik šinäu les‘.
et non potest fieri ut occidam eum‘.

o Urläu oprë uštiläs:
Urlan sursum surrexit:

‚halilë, vére Bežäne!
‚heus, frater Bežan!

zuzär e sedžjäta mände,
porrige sagittam mihi,

haj ferisäu mändar,
et cave me.

kə morä jakhä pənžəjinë,
nam mei oculi araneosi,

thaj moró gräst əmvlinimë‘.
et meus equus pavidus‘.

o Urläu sedžjäta las,
Urlan sagittam sumsit,

he le Tstarös sedžetesardäs,
et Tatarum sagitta percussit,
orth' and e čikät maladäs.
recta in frontem percussit.
haj pe péska gräst šuklistï.
et in suum equum ascendit.

he pe péngo drüm gälï,
et in suum viam iverunt,
haj léngs känč na musardï.
et iis nihil accidit.

5. *ta* in: *dïk-ta* ist wohl eine Partikel, wie bereits bemerkt wurde.

11. Die eigentliche Bedeutung von *dológu* in: *and ek dológu* konnte nicht festgestellt werden. Auch *pärlógu* im v. 12 ist dunkel.

33. *ks* ist dem Zusammenhange nach nicht als ‚nam', sondern eher als ‚at' zu fassen: so ist es auch übersetzt.

39. *so se j čar thaj patrín* sagt. dass die Feinde so zahlreich waren oder so dicht standen wie Gras und Laub.

50. *pänžajimí* mit Spinngewebe umzogen, von trüben Augen.

55. Statt *šuklistí* sollte wohl der sing. stehen, der zu *péska* passt, wie der plur. *gälí* zu *péngs*. *musardí* ist eigentlich pessumdare, hier wohl zustossen.

XX. Die geraubten Pferde.

‚Ušti, dáli, kərá jag.
‚Surge, mater, fac ignem,
so dikél, the na darás'.
quod videbis, ne time'.
lésti dej oprá ušťilás.
eius mater sursum surrexit,
haj bharí jag kərdás.
et magnum ignem fecit,
haj duj grastén kalén diklás.
et duos equos nigros vidit.
‚de lengo drum. chal tó j dij'.
‚da eis cursum, delicias matris'.
‚me léngo drum níči dan,
‚ego eis cursum nos dabo.
makár me the marán,
etsi ego moriar,
ks me and ol fóru žan,
sed ego in urbem ibo.
thaj me len bithinán,
et ego eos vendam,
haj duj-šela lej lan,
et ducentos florenos accipiam,
haj túko poštín tinán,
et tibi pellem emam,
thaj koznó loló tinó
et pannum rubrum emam
thaj čizma lolí'.
et calceum rubrum'.
haj vo and o fóru gälóü,
et ille in urbem profectus est,
thaj len bithindón,
et eos vendidit,
haj pálpalí khrá avilón
et iterum domum venit
kaj pesti dij.
ad suam matrem.
‚lašó tu des, dáli!'
‚bonus tibi dies, mater!'

Die Situation ist diese: ein Räuber hatte in der Nacht Pferde geraubt. Seine Mutter räth sie laufen zu lassen. Er aber zieht es vor sie in der Stadt zu verkaufen und der Mutter Geschenke zu bringen. Was auch ausgeführt wird.

9. *ol fóru*, richtig *o fóru*, wie unten.

16. *bithindón*, richtiger wohl *bitindóü*.

Digitized by Google

XXI. Der Arme.

O burläku butaräl,
Homo miser vexat se,
phenén ol manüš, kə kəlël.
dicunt homines, quod ludit.
aviläs o burláku kaj gäzda.
venit miser ad herum.
‚de ma, gäzda, so the chäu'.
‚da mihi, here, quod edam'.
‚na j, burläku, so the däu,
‚non est, miser, quod dem,
per vi kadë, thaj sön,
decumbe etiam sic, et dormi,
le šəräsa k' o prägu
capite ad limen
thaj le panränca kaj läjca'.
et pedibus ad scamnum'.
o burläku na peľön,
miser non decubuit,
thaj o gažü uštiľön:
et herus surrexit:
‚destül, burláku, the sovës,
‚satis, miser, ut dormias,
kə čäsul le vitënca the žas'.
nam tempus cum pecore ut eas'.
o burläku na peľäs.
miser non decubuit,
thaj oprä uštiläs,
et sursum surrexit,
h' and o šərö charaulläs.
et caput frienit,
thaj dikläs des paruä.
et vidit diem album.
näs les paí, na thodës pe,
non erat ei aqua, non lavit se,
näch les kəré, na podisäjlas,
non erat ei calceus, non calceavit se,
näs les thalík, na uradës pe,
non erat ei vestis, non vestivit se,
ľas le vitën, thaj gəľäs tar
sumsit pecus, et abiit
p' ol charë pal ol bakrë,
in valles post oves,
p' ol plajë pal ol gurü.
in montes post boves.
parnö jiu urëjľon,
alba nix volavit,
o burläku ol ponrä vazdón,
miser pedes sustulit,
haj péska dä kušľön,
et suae matri maledixit,
söstar les kərdön,
cur eam pepererit,
thaj lës na mudardön.
et eum non occiderit.

---

1. *Burläku* ein Verlassener, ein Fremdling, ein Landstreicher. russ. burlakъ eig. Ruderknecht.

XXII. Die Befreiung.

Pe chär adänko —
In valle profunda —
män fäl ma,
mihi apparet,
öf nazaräl pe? —
aut fallit me? —
ek vurdön mokäceko,
currus mocanicus,
and o maškär le vurdonësko
et in medio currus
angərön dou rän paugli.
vehunt duos dominos vinctos,
aj kön angəräl le?
et quis vehit eos?
o Armšäu Konstanľin
Armaš Constantinus
thaj o Közma o Damaskin.
et Cosmas Damascenus.
aj käj angərău le?
et quo vehunt eos?
and e ögna k' o lün.
in metalla ad sales.
e dëj e phurï
mater senex

and o müj čingarläs:
magna voce clamavit:

‚Közma Damaskïne!
‚Cosma Damascene!

Arnäš Konstantïne!
Arnaš Constantine!

okotë angli
ibi porro

the-äl tumïnga a müute,
sit vobis in mente,

kaj chäng e lüu
ad fontem lenem

lüngä pral savël,
eorum frater dormit.

thaj rö the uštëla,
et ille si surgit,

thaj tumïn šinëla.
vo concidet

o gräst hrimintesardën.
equus hinnivit.

‚gräste, sóste hrimintesardën,
‚eque, cur hinnisti,

thaj män uštadën?
et me expergefeci?

And o müj čingarläs:
magna voce clamavit:

‚Közma Damaskïne!
‚Cosma Damascene!

Arnäš Konstantïne!
Arnaš Constantine!

okotë angli
ibi porro

the-äl tumïnga a müute,
sit vobis in mente,

kaj chäng e lüu
ad fontem lenem

lüngä pral savël,
eorum frater dormit.

thaj rö the uštëla,
et ille si surgit,

thaj tumïn šinëla.
vo concidet

o gräst hrimintesardën.
equus hinnivit.

‚gräste, sóste hrimintesardën,
‚eque, cur hinnisti,

thaj män uštadën?
et me expergefeci?

‚angrën le pralën‘,
‚vehunt tuos fratres‘,

vo uprä uštiläs,
ille sursum surrexit,

th' and o drüm ankliläs,
et in iter exiit.

h' and o müj čingardäs:
et magna voce clamavit:

‚Közma Damaskïne!
‚Cosma Damascene!

müg morä pralën,
mitte nos fratres,

kä thë choläu,
nam si irascar,

šinäp tumën‘.
concidam vos‘.

haj säbdija läs,
et ensem sumsit,

ol šelï šinläs,
vincula dissecuit,

haj péskä pralïn drum däs.
et suos fratres liberavit.

4. Ein Mokanenwagen. Mokanen sind kleine Gebirgspferde; diesen Namen führen sie vorzüglich in Siebenbürgen.

11. *ógma*. eig. *ókna* ein Salzbergwerk in der Moldau, in welchem Sträflinge arbeiten.

XXIII. Der Räuber denkt der Armen.

Kaj možila jarmarök:
In colle nundinae:

kərən sklučop le Bojkäskə
faciunt patibulum Bojko-ni

trinë kaštënca vošäskə
e tribus arboribus silvestribus

haj le šalë le Brašovëskə.
et e cordis Coronensibus.

len le Bojkës kaj sprembärc.
summut Bojko-nem ad cundum.

ol logofïce pušlën les:
senatores interrogarunt eum:

‚phe lovë, Bójkale!‘
‚indica pecuniam Bojko!‘

‚me lovë na phenä,
‚ego pecuniam non indicabo,

a uštalëu pašá mä.
carnifex iuxta me.

makár ol lovë phenä,
etsi pecuniam indicem,

na phenä kõa barralë,
non indicabo diviti,

aj phenä le kõa čorë.
sed indicabo eam pauperi.

kə me 'l lovë prachosardëm
ego pecuniam defodi

talá j plaj bharë, buhlë,
sub monte magno, lato,

th' arakël le 'k čorë,
ut inveniret eam pauper,

the tinël péskə gurë
ut emeret sibi boves

thaj gurumnë:
et vaccas:

le guruvënca arïla,
bobus arabit,

kat ol gurumnë thüd chála,
a vaccis lac edet,

haj män pomenïla,
et mei recordabitur,

mángə miștŏ avëla'.
mihi bene erit'.

Aus einem gereimten rumunischen Volkslied fast wörtlich in das Zigeunerische übertragen. *uștalŏn* Henker nach dem rumun. buzâtu labiosus, carnifex.

XXIV. Der Kozak.

Kurkâ zorŏs de tehára
Dominica multo mane

thovél e rakľorŏ muj parnó,
lavat puella faciem albam,

haj thovél pésk' asvánca,
et lavat suis lacrimis,

haj kasŏl péska balínca.
et tergel suis crinibus.

luiné tehára chutildé le kozakós,
die lunae mane prehenderunt cosacum,

panglé lésko vast palpalí
ligarunt eius manus retro

haraulénca parní,
loris albis,

h' angardé les pe úlica.
et duxerunt eum per plateam.

‚bólde tu, raklé,
‚revertere, puella,

na kər mánga žéle!'
ne fac mihi maerorem!'

‚bezéch le grastésthar o súro,
‚miser equus canus,

kə šúdel o raklés o ternó,
quod amittit puerum iuvenem,

o grast súro h' ol ašvaré težésko.
equus canus et frena serica.

kozákuna, kon thovéla pe to šəró?'
cozace, quis lavabit in tuo capite?'

‚thovéna o šəró ol brəšándá la majóskə,
‚lavabunt caput imbres manu,

haj hulavéna les ol čóre kalé'.
et pectent id corvi nigri'.

‚aj tu, čóre kalí, uprál vnrés,
‚hem tu, corve niger, alte volas,

arakhó moró pralés and óste?
iuvenem meum fratrem in exercitu?

the dikáu les?'
quaeram eum?'

‚səu tu pral and e óste,
‚est tuus frater in exercitu,

othé hodinél;
ibi requiescit;

ol čóre ol kalí lésko šəró hulavén,
corvi nigri eius caput pectunt,

haj lésko mas čurundén,
et eius carnem rostro tundunt,

haj ol kókala šúden'.
et ossa disiiciunt'.

9. In: *bólde tu* ist *tu* als Accusativ zu fassen, eig. kehre dich um.

Die Geliebte will mit dem Kosaken ziehen, der zum Militärdienst abgeführt wird. Sie wird ermahnt umzukehren. V. 11—14 sind Worte des Mädchens. V. 15—19 Worte des Kosaken. Den Schluss bildet die Antwort des angeredeten Raben.

11. *bezéch le grastésthar o súro* eig. Schade um das Pferd das graue.

13. *h' ol ašvaré težésko* ist anakoluthisch an: *o grast súro* angeschlossen: es will gesagt werden: das Pferd mit den seidenen Zügeln.

14. *thovéla pe to šəró* eigentlich: auf deinem Kopfe waschen.

19. *the dikáu les?* heisst wohl: soll ich ihn suchen? wird es nicht vergeblich sein?

Digitized by Google

Berichtigungen. Nachträge.

I. 6. 7. 45. 46. 47. XIV. 11. *la* sumes ist unregelmässig für *la, las.* Dieselbe Unregelmässigkeit tritt auch bei *da* dabis VIII. 59. XII. 3. 21. XIV. 5. 11. XV. 2. neben *das* XVIII. 14. ein. Vergl. die Anmerkung zu I. 6. 27. 51. 54. *mûsaj: mûsa j.* 60. *k' ol la služnikása,* richtig vielleicht *ku la služnikása* für *ku la slúžniku.* Vergl. die Anmerkung zu dieser Stelle und *ko la patrinisa* cum folio X. 37. 66. *šinél,* richtig *šinén.* 67. *thovél,* richtig *thovén.* 71. Für *aj me gečisardám* ist zu lesen *aj 'me (amé) gečisardám* et nos assenti sumus. 72. *atúnčj: atunči.* 74. *dach la drum,* richtig *dach les (le) drum* wegen des masc. *grast.*

II. 5. *kopíčj: kopíči.* et trahit: ut traheret. 6. *kopíčj: kopíči.* 11. *baudaran: baudarán, štar žení* verhält sich zu *star,* wie ambo zu duo. Vergl. *trin žéne* alle drei. *li-daj* beide. *li-star* alle vier. *li-trín, li-trin* alle drei; dagegen *(o)l trin* die drei VI. 34. 18. cibums: cibum. 32. *de me:* richtiger wohl *de ma.* 37. *phikš: pchikš.* 39. *mûsaj: mûsa j.* 42. *manca: mánca. lesa: lésa.* 53. *kərdús lésks ek flnerúš:* richtig *kərdús pésks ek flúeru* feeit sibi fistulam. 54. Statt *rúden* erwartet man *rúdes.* 57. *kopíčj: kopíči.* 64. *ks* ist unübersetzt zu lassen. 67. *večj: veči.* 73. *chalas: chálas.* 81. Man beachte die seltenen Plusquamperfecte *zanglómas, meklánas; sutánas, 'vilómas* X. 38. *sutónas, avilómas* XI. 81. 86. 87. *pérla, perlá* ist die III. sing., da nur an einen Pfeil gedacht wird.

III. 5. 7. 20. *sk šol: sk-šól.* 8. 51. *pral trušulésku* ist russ. krestovyj bratъ, ähnlich dem serb. pobratim: der Name rührt davon her, dass zum Zeichen der Bruderschaft ein Austausch der an der Brust getragenen Kreuze statt findet. 12. Richtig vielleicht: ut occidam te. 13. ede cerasa. 14. meliora. 15. inquinata. 19. *pofti: pofťín* ich bitte, etwa das Geschenk anzunehmen. 20. *ks 'khá: ks 'kha.* 33. *sutás* eigentlich: dormivit. *marél* im Sinne von feriat. 37. *žas-thar, ža-thar: žás-thar, žá-thar.*

IV. 2. *smparatjása* ist wohl die genauere Schreibung für *smparatása,* obgleich eine Scheidung zwischen tj und t nicht durchführbar ist. 10. *čingaf: cingáf. da?* matrem?: *da.* matrem. 16. *barũna: barúna,* d. i. *batúna.* 21. *la* id ist unübersetzt zu lassen. 30. 33. 35. *na 'nl: na 'nl'.* 54. ei ist wegen des vorhergehenden *kroitorés* unübersetzt zu lassen. 66. *lénte:* richtig *lénde.* illae: illi. 67. *me 'k: m' ek* d. i. *ma ek.* 68. *amé dása palá léste* wir werden (sie) ihm zur Frau geben. 75. *me žo palá túti* ich werde dich heirathen. Vergl. die Anmerkung zu 68. 78. dedit: dederunt. 80. *grížísau: grížísau.* 82. *sk-šól: sk-šól.* 92. ei: eis. 94. *le:* wohl *la (múrte).* 96. *li trin: li-trín.* Vergl. 6.

Digitized by Google

V. 13. *lèngo:* richtiger *lésko.* 31. *eñé phué,* das auch VIII. 4. 13. *sñé phué* vorkömmt, ist räthselhaft, da *eñá* novem bedeutet. Der Auslaut *e* gehört dem Local an, der, wie gelegentlich bemerkt wird, die Function des Instrumentals haben kann: *toveré* II. 59. 79. *žap thar: žáp-thar.*

VI. 40. *kalél:* man erwartet *kalèn.* 42. cos: eum. 50. *ža thar: žá-thar.*

VII. 4. Vielleicht ist zu schreiben: *palá je balí.* 5. Die Analogie fordert *paštílach.* 31. 36. *thaj í man* etiam mihi statt des erwarteten *vi man.* 36. *koločéj,* 28. *kolačéj.* 38. *maŭas: maŭás.*

VIII. 2. *ka* ist wohl nicht durch ut zu übersetzen. 19. 20. Der plur. *avliná* ist durch den sing. castellum zu übertragen. 55. In *pálpalí* ist neben dem Haupt- auch der Nebenaccent bezeichnet, was öfters eintritt: *déšudúj.* 58. *aj* ist durch ‚aber' zu übersetzen, *ka* unübersetzt zu lassen. 64. *akarál le* steht für *akarón le.* 73. Die Einschaltung von *les* eum ist entbehrlich. 76. nam ist zu streichen.

IX. 3. nam ist zu streichen. 12. *hájdan* ist eigentlich die II. plur. 17. pobis: nobis. 21. *žan thar: žáu-thar.* 29. *somnakunó* bezieht sich auf *por* m. 30. *an ta: án-ta.* 33. *ta čeriklé* und 34. 37. *le čeriklé.* 34. nam ist zu löschen. 39. iactavit: iactavit se, entsprechend auch in den folgenden zwei Zeilen. 48. fugiat: fugeret. 53. *pála j e mátka: pála je mátka.* Vergl. VII. 4. 56. *grazúan: grazúán.* 57. faciam eque?: faciam, eque? Anmerkung zu 15: *me* nos: *'me (amé)* nos. Zu 36. Die Aspiration des *t* ist wohl zu bezweifeln: der Imperativ lautet *su* XI. 74. 84. *šun* XIV. 17.

X. 6. *thodás: thodás.* 11. quoniam: ‚quoniam. 16. intus: intro. iaciunt: iecerunt. 20. rapuerant: rapuerunt. 23. *lon: lon.* 26. intus: intro. 34. castella: castellum.

XI. 8. 9. Statt sumere ist ducere zu setzen. 24. 28. palatia: palatium. 31. Hinsichtlich der Bedeutung von *phen* russ. krestovaja sestra vergl. III. 8. 51. 33. ergo: age. 39. non erit tibi quidquam du wirst gesund sein. 47 nach *deuléste: haj gžlóu maj anglí, araklóu e Tetrád, haj pušlóu la: ‚kon sau tu?' ‚me som e Tetrádi'. ‚aj tu kon sau?' ‚me som o Sžlvéstru'. ‚tu san o šínu le deulésko, vi me som le deuléste* et ivit porro, invenit Tetradem, et interrogavit eam: ‚quis es tu?' ‚ego sum Tetras'. ‚et tu quis es?' ‚ego sum Silvester'. ‚tu es filius baptismalis dei, etiam ego sum dei'. 87. nach *grastésko: thaj ol galavé pharadóu, haj don o drum le grastésko* et saccos dilaceravit, et dedit cursum equo. 88. *p' o kotór:* der distributive Ausdruck deutet an, dass bei jedem Schritt ein Stück Fleisch zu Boden fiel. 93. Statt *the jertíl tu o dil* erwartet man *jertíu tu me* condonabo tibi ego.

XII. 2. *moró dad:* man erwartet *amaró dad,* wenn *pral* durch ‚Bruder', nicht durch ‚Freund' übersetzt wird. 5. *dž m'* (d. i. *ma*) *ek jak.* 14. *najarál la* aus *najarón la. avéllas: avélas.* 28. In *othí kaj kodó than* ist das Ziel der Bewegung durch ein Pronomen und durch ein Substantiv ausgedrückt.

XIII. 6. *oslása:* genauer vielleicht *ostjása.* 18. *le bengás* ist störend, man erwartet: *le rajés.* 20. *thodás* für *thodás pe.* 35. opus est: opus es. 51. *th' asindés:* vielleicht *tha sindés.* 56. *kaj sas le baríste,* eigentlich: die zu Stein geworden war. Über den Ausdruck des prädicativischen Nominativs und Accusativs im Zigeunerischen vergl. man:

Digitized by Google

Über die Mundarten und die Wanderungen der Zigeuner Europa's II. Seite 22. des Separatabdruckes. Aus 57. 61. 62. 64. ergibt sich, dass die rum. Zigeuner den prädicativischen Instrumental nicht kennen. 61. Nach *des* fehlt *tu*.

XV. 16. *pherl* für *phersl* implet. 20. *phern* für *phersn* implent. 27. *kŕrl': kŕrl* für *kŕrsla* 36. ut: ac si. 54. *bezechá morá dadéskə* die Sünden für meinen Vater, daher: ut luam peccata pro meo patre. 56. *léskə*, richtig *péskə* und daher suas.

XIX. 31. *astisarás:* richtig *aštisarás* Imperfect.

C 16546

Digitized by Google

Inhalt.

Seite

Einleitung 1

A. Märchen.

I. Es kömmt doch an den Tag 5
II. Der Säugling der Stute 9
III. Der betrogene Drache 14
IV. Nazdrvanu 16
V. Der Prinz, sein Gespiele und die schöne Nastasa 21
VI. Die Diamanten legende Henne 25
VII. Die Nebenbuhler 28
VIII. Der geflügelte Held 30
IX. Die überwundene Amazone 34
X. Feefrumus 37
XI. Die bestrafte Mutter 40
XII. Der reiche und der arme Bruder 44
XIII. Die verwünschte Stadt 46
XIV. Der Eifersüchtige 49
XV. Der dem Teufel Verschriebene 52

B. Lieder.

XVI. Gattenliebe 55
XVII. Der kranke Held Dojčin 56
XVIII. Die Gefangenen 58
XIX. Der Kampf mit den Tataren 59
XX. Die geraubten Pferde 61
XXI. Der Arme 62
XXII. Die Befreiung 62
XXIII. Der Räuber denkt der Armen 63
XXIV. Der Kozak 64

Digitized by Google